

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

AD SYLVIVM PANDONIVM BOVIVM
ANI EPISCOPVM EVTICHI AV
GVSTINI NIPHI PHILOTHEI
SVESSANI AD APOTE
LESMATA PTOLE
MAEI ERVDI
TIONES.

PRAEFATIO

Consideranti mihi Praesul dignissime ac Pandonii generis unicum decus: quo
 e nammodo auditoribus meis bonarum artium ac medicinae studiosis prodesse pos-
 sim: illud inter caetera utilissimum profecto apparuit: eos ad illam Astronomicam
 disciplinae partem: quae Apotelesmatica est: praeparare atque disponere. Reor enim Apote-
 lesmaticam facultatem multo magis quam uel Metaphysicam uel Sophisticam conducere Medi-
 cis. nam (ut inquit Ptolemeus in libro Ceterum Enunciatorum) ita agendis confert: sicut bonus
 agricola colendo expurgandoque terram. Praeterea Physicis dum in hac: quam diximus
 parte elaboramus: non parum prodesse uidemur. nam cum in hoc anno Meteorologia
 eis palam enucleauerim: manifeste norunt sine hac parte: in qua mihi maxime censeo la-
 borandum: ad illam non posse recto & dilucido tramite peruenire: cum & Aristoteles ip-
 se multa quae ibi declarauit: omnino per apotelesmaticas causas definire cogatur. Hippo-
 crates etiam magnae Artis Medicinae inuentor futuros morbos: qui temporum uarieta-
 te contingere solent: non nisi ex aeris mutationibus praesagite edocuit: at aeris mutatio-
 nes nemo melius atque aptius quam Apotelesmaticus poterit deprehendere: cum stellae si-
 quid agant: illud in hisce alterationibus quae aerea sunt: cernatur. nam in nobis quo ad
 eam partem quae corporis est: aliquid faciunt: cum sane (ut Aristoteles inquit in iis libris
 qui Physicae auscultationis sunt) stellae aerem afficiant: qui nostra corpora continet: ali-
 quo nempe affectu illae afficere uidentur. Cospeximus enim magna in aere facta uicissi-
 tudine: humana corpora morbos uarios pertulisse: at corpora ipsa affecta non credas om-
 nino animos nostros mutare: quod quidem nec Ptolemeus sentit: cum asserat sapientem
 animam auertere posse: quae stellae nobis promittunt: Aristoteles etiam animum nostrum
 dominum esse suorum actuum in libro Ethicorum plane & fateatur & demonstrat: Sed ali-
 qua ex parte inclinare: sicuti & idem in iis quos Physiognomicorum inscribit ait. quas si-
 ue inclinationes siue propensiones doctus Mathematicus officiosusque Philosophus fa-
 cillime poterit superare atque auertere. unde Astronomiae inuentum: maxime eius partis quae
 Apotelesmatica est: nonnulli praecipui uiri fuisse tradiderunt: ut per sapientiam quam a ste-
 llis futura promittentibus nacti sumus: uentura mala uitemus: & futura bona dulcius am-
 plectamur. Legimus enim ingentes armorum Duces futura pericula Apotelesmaticis il-
 la indicantibus facile euitasse. Quod Consuluum Ferrandum Ducem maximum alterum
 in nostra tempestate in rerum gloria bellicarum Caesarem: non semel nobis praedicen-
 tibus effecisse: totus inuictissimi Hispaniarum Regis exercitus protestatur. Stultos profe-
 cto estimo: qui stellas rebus necessitatem imponere credunt: cum nihil futuri necessa-
 rio accidat: ut Aristoteles ubique probat: etiam si ita esset: illius inuentum potius foret: mo-
 ror quam stultus hominibus. insuper experimur praesentia facile nos posse auertere atque euita-
 re: quae omnia clarissimis rationibus Ptolemeus Mathematicorum Principis in prooemio
 demonstrauit. Iure itaque Physicis & Medicis: nostrisque auditoribus aliquam cupiens asserere
 utilitatem: libellum hunc qui Eruditionum ad Apotelesmata Ptolemei inscribitur: edere
 statui. Ceterum cum ea quae ex autorum manibus prodeunt: ut tutius elucescere possint
 sub alicuius praestantissimi uiri amplissimo nomine & numine prodire consueuerunt: li-
 bellum ipsum cui aptius dedicare praeter te Praesul integerrime inueni neminem. Noui enim
 quanta animi magnitudine: quanto ingenii acumine: quantaue linguae dexteritate eru-
 mnosos Philosophorum & Poetarum labores protexeris. Accipigitur quem tibi dedi-
 co libellum ob eam praecipue causam: ut intelligas Niphum tuum tuis uirtutibus: quae
 amplissime sunt: deditissimum. Vale.

AD SYLVIVM PANDONVM BOVIANI EPISCO
PVM AVGVSTINI NIPHI SVSSANI ERVDITI
ONVM AD APOTELESMATA LIBER PRIMVS.

DE POTESTATE PLANETARVM.

Enūtiatū pri
mū de Sole.

SOL suapte natura
calefaciendi atq; ali
qua ex parte exiccā
di efficaciam habet.
fiunt uero hæc præ
aliis nobis perspicua : & propter
ipsius quam habet magnitudinē :
& ob manifestas quas efficit hora
rum mutationes. nam quanto ma
gis loco qui est nobis ad apicem
appropinquat: tãto magis nos ip
sos sic afficit .

Duo sunt cœli siue luminaria siue lumina
quę gręce phosphora siue phota dicuntur:
alterum quidem quod gręce Helios lati
ne Sol: alterum selene hoc est Luna: quin
que uero stellę quę gręce planetę siue pla
nomenę latine uagę aut errantes dictę
a motuum uagatione. sunt & non errãtes:
quę aplanomenę a motuū uniformitate
appellatę: constitutę. M. xxii. numero : in
xlvi. formis: quę gręce morphoses siue
astra dicuntur. Aggressuri itaq; de his: prio
a luminib⁹ agamus: tū q̄a nobis maxime
cōstãt: tū ē q̄ uires p̄sentiuñt: ē q̄ cęterę
ab his regulant ueluti a principibus. Sūt
autē lumina: quia licet errantia sint: a Pto
lemeo planetę nō dicunt. stellas. n. ubiq;
Ptolemeus intelligit qnq; uagas: nisi lumi
na addat. Et a Sole nobis principe aggre
dimur. primo quia uehementior: secūdo
quia medius: & e medio extrema moderã
tur: estq; tale: cui⁹ habitudine cęterę regu
lant: ac uires accipiunt. Solis igit qualita
tes duę sunt: altera prima calefaciendi: ut
magnitudo eius: & horar; mutō demon

strat: altera exiccādi: quę excessum caloris
imitat. Quantū uero ad gręca uerba atti
net: punctus qui est in directio nostrorū ca
pitū: ad quem cum Sol peruenit: est atē effi
cit: gręce est coryphe: chaldaice zenith: la
tine uertex: sumitas siue culmen: sed apex
rectius dicitur. Hęc de qualitibus. Et de
pprietatibus agamus: cū pprietas qualita
tum admixtionē interdum sequat. Sol a lu
cis atq; magnitudinis præstantia a q̄ me
dio situ: ut Porphyrius in eruditionibus
autor est: inter stellas est: quęadmodū rex:
qñ oium eorū q̄ i hoc mūdo sunt: cā p̄ci
pl̄t effectrix sit: cūcta cōstituēs & regulās:
cęterę uero stellę & maxime tres superio
res: sunt ut tribuni aut cęturiões siue præ
fecti cooperantes: generalemq; Solis cau
salitatem ad determinatū genus reducen
tes: examinare (ut dicemus) uidetur anni
& diei horas: ut uer: estatem: autūnum: &
hyemem. efficit. n. calorem frigus siccita
tem atq; humorē. quando ad coryphen si
ue apicē assurgit: calorē efficit. cum ab eo
declinat: siccitatem. cū ad apicis deuenit
oppositū: frigus. sed cū cōuertitur: efficit
humorē. qua rōne & anni & diei horas ef
ficat. eadē quoq; rōne uentos excitat: assur
gens. n. ad apicē uentos efficit australes.
ad meridiē rediēs: septētrionales. decur
rens per medias regiones uentos exulci
tat omnis generis: uti Meteoris scribit
Itęq; ppter hæc & generatōis & corruptio
nis: uitę & mortis autor existit: efficiuntur
enim hæc oia e motu eius p obliquū circu
lū: ut autor est Aristoteles. diffūcēs quoq;
calorē in aere & aqua atq; terra: generat
aialia ex putri materia: ut autor est Auer.
semina administrat: metalla & mineralia
efficit: planetas & arbores & herbas ecū
cit. demum Sol & hō generant hōm. hęc
Por. i li. eruditionū. Sed qm̄ (ut Fla. ait)

LIBER

similia facile similibus conueniunt : si-
 mul atq; consiliantur . Itemq; subiecta do-
 minantibus: inferiora superioribus : lege
 etiam nature cedunt : cedendoq; obtem-
 perant: illorumq; famulantur imperiis: eue-
 nit ut Sol ea ratione qua inter ceteras stel-
 las sit rex & principalior : rerum nostra-
 rum habeat quæ huic celsitudini conue-
 niunt : ut regnum reges & huiusmodi:
 Itemq; (ut inquit græcus anōymus in eru-
 ditionibus) dominatum : gubernationis
 sceptrum: altitudinem: deorum efficaciam:
 popularem potentiam: imperium: actio-
 nem: gloriam: famam: honorem: fortitudi-
 nem: coronas: solia . Simili ratione inter
 membra & partes tenet præcipua & cardina-
 lia: ut caput: sensoria: oculum dextrum
 Inter metalla tenet capitalius: ut aurum:
 & inter fructus primarios: ut frumentum
 atq; ordeum. hæc habet ea rōe qua ceteras
 stellas exuerat : quia simile simili facile
 conuenit. At ea parte qua uahementer ca-
 lefacit & exiccat aliquantulum: habet cor-
 præcordia: uenas: naturalem calorem: ui-
 tam: aetatem iuuenilem: Item patrem & pa-
 terna: quando pater solidior sit matre: spi-
 ritus : intelligentiam: lucem: & ea quæ p
 magna parte calore proficiuntur . Itemq;
 habet actiones quæ hæc secuntur: ut amo-
 rem: ludum : laudationes : & res lucidas:
 quæ ut plurimum cum calore miscuntur:
 ut hyacinthum & preciosissimos lapides.
 Hæc ex græco aonymo colligi possunt.
 Quod uero Sol sit præstabilior omnibus
 efficacia & conditione: efficacia quidem:
 nam ipse per se uires habet: a nullo regu-
 latur: ipse comburit ceteros : ceteros eti-
 am quo ad motus regulat : reliqui per ha-
 bitudinem ad eum efficaciam & imbeci-
 litatem adipiscuntur . conditione uero
 quia signum quod illius est domicilium
 est Leo: sua altitudo Aries: ambo regia si-
 gna atq; signiferi capita regnum quod
 loco finium habetur: ut ait Dorotheus:
 est medietas signiferi hoc est e Leone in
 Aquarium usq; . hæc de qualitatibus &
 proprietatibus . Animaduerte tñ Solem af-
 ficere aerem qui nos continet qualitati-
 bus & proprietatibus: qui aer postea sic af-
 fectus afficit nostra corpora : quæ postea

animum non perse afficiunt : cum ille sit
 liber a mole quodammodo solutus: sed affi-
 cit per accidens illum aliquo modo indi-
 nandus: cuius inclinationis ipse dominus
 est: & regula: ut dicit Ptolemæus in proce-
 mio . Sed contra Ptolemæum assurgunt ali-
 qui primo q; solem calefacere atq; exicca-
 re argumento approbat q; aliis magnitu-
 dine præest. hoc frivolum uideretur : quan-
 do aliæ stelle sint aliquantulum : immo for-
 tasse Iupiter Martem superat magnitudi-
 ne: quem neq; calore neq; siccitate excel-
 lit . Secundo dubitant unde Sol calefacit
 ita atq; exiccet. Tertio si Sol ad omnia uir-
 tutem habet generatim effectricem: ceteræ
 stelle non necessariæ sunt. Ad horum ex-
 positionem unde Sol ipse calefaciat pri-
 mo transigamus. Albumasar: quem recentio-
 res celebrant: Solem calefacere exicca-
 req; natura sua contendit: quemadmo-
 dum ignis natura sua calefacit: nec est alia
 causa nisi quatenus ignis: ita quoq; Sol ni-
 si quatenus Sol . hoc Ptolemæus innuit
 græco illo uerbo usas: quod ad linguam
 nostram suapte natura siue sua substan-
 tia transtulimus: quasi uelit Solem calefa-
 cere quatenus Sol suæq; natura . Peripate-
 tici uero quorum princeps est Aristoteles
 Solem & omnem stellam asserunt calefa-
 cere lumine & motu : maxime uero Solē
 quia ceteros excellit magnitudine lumi-
 nis: q; si exicent: humectent : infrigident:
 non quatenus lucent & mouentur: sed
 quadam proportionis ratione illud agunt
 ut Auerroes autor est. sed qua ratione Phi-
 losophi ita & Astronomi illo modo di-
 cant in libris nostris Philosophiæ perqui-
 ratur naturalis . Animaduersione tamen
 dignum magnam agentis esse generalem
 concausam omnis actionis : ut in Sole
 quidem ad calefaciendum: in Venere ad
 humectandum: in ceteris ad ceteras agen-
 di potestates: quando quantitas ipsa non
 agendi ratio est: sed agentis conditio : ut
 Aristoteles tradidit asserens in maiori quā
 to esse maiorem potestatem . Ptolemæus
 itaq; & sensibus & mutatione annuarum
 horarum petens Solem calefacere: uehementiam
 agendi calorem : ex magnitudi-
 dine nanciscitur . q; uero ceteræ stelle

cum Sole ipſo agant: declaremus. Sol per duodecim ſigna decurrens mutationem ſenſibilem efficit in anni horis: hæc horarum ſiue mutatio ſiue alteratio cã eſt elemẽtarię mutatõis: mutatio hæc elemẽtaria generationis & corruptiõis uitę & mortis cã eſt. Qua ratiõ euenit ut decurſus Solis per xii. ſigna ſit cã generationum & corruptiõnum: uitę & mortis: ſecundum uariam annorum numerum: aliis quidem ad annos: aliis ad meſes: aliis ad dies. Vere quidem herbe germinant foliaque arborum: pluraque animalia. eſtate uero ſurmeta & fructus plurimi perficiuntur. Autumno uina & alia eiufmodi. Hyemem autem multa ex ortis generant: queque cum ſtatutis temporibus efficiant: ſtatuta etiam Solis loca conſecunt. quod itaque ſingulis annis non eadem cuncta eueniant: nec qualitate nec quantitate: cum Sol eadem per loca ſemper decurrat: ſtellarum cum Sole alia atque alia ſingulis annis precipatio cã eſt. ubi namque ipſe ſolus cuncta efficeret: nec hyems hyemi: nec æſtas æſtati unquam diſſimilis eſſet: cuncta quoque qualitate & quantitate eadem ſemper ſolis motu perficerentur. & in hoc patet illud Pici noſtri: non eſſe certum: dum aſſent quicquid dorsum puenit e ſyderibus aliis: illud prout pexiguumque eſſe: ueluti paruo lumine Syderum æt ipſe nocturno tempore micat. hoc non eſſe ita annorum uariatio docet: quod multo altius contra Picum hæc in re diſputauimus in libro de noſtra rã calamitatum cauſis. Argumẽta & queſtiones per eiufmodi tollunt. Ex de orbe luminis agamus. Arabes orbis luminaris eius magnitudinem tradunt eſſe. xv. partium ante tonidẽ retro. hæc de orbe. Ex de poſitura agamus. Simplicius in libro ſecundo de celo: Solẽ inmediate conſtituit ſupra lunam ut et uerba Ar. innuere uidentur. Geber uero & Theon poſt Ptolemeum idẽ inſtrumentis & coniecturis contendunt. Thomas etiam noſter in commentariis de celo rem hanc reuocat in dubium. Sed Ptolemeus Albumaſar & omnes alii: quos præter recens ſectatur: Solem in medio ſtatuant infra Saturnum Iouem & Martem: ſupraque Venerem Mercurium & Lunam: quod ſic perſuadet Albumaſar. Sol cum ad apicem noſtrum aſſurgit: hoc eſt cum

in cancri partem primam aſcendit: adhuc regiones in extremo Septentriõis conſtitute nimium e calore Solis remotę inhabitabiles prohibentur. Eadem ratione: regiones in extremo meridiei collocatę: etiam inhabitabiles ſunt. regiones quoque nimium proximę calori eiufdem ut illę quę apex Cancer eſt: uix habitabiles ſunt. quo ſit ut eę ipſę regiones habitentur: que ad Solem nec nimium diſtant: nec nimium appropinquant. Ex iis conſtat Solem non mereri locum. viii. cœli. In nona enim conſtitutus aut octaua ſphæra nimia ad nos diſtanti uniuerſam terram efficeret inhabitabilem: conſtitutus in prima nimia ſua uicinitate cuncta exureret. Sapide itaque Deus Solem in medio totius poſuit: ut undique uirtus eſſet equalis. Colmetus uero probant orbem Solis conuexum a centro terre milies ducẽtes decies equaliter medietati diametri terre diſtare: quod reſoluitur in milia tria nulle milia nonigenta. xxvii. milia. quo miliarium numero nullus aliorum orbium diſtat e centro: ſed aliqui minus: aliqui magis. Apotelesmatici hoc probant: quia Leonem habet domiciliumque inter ſigna medium tenet. Poſt etiam probati propter diuerſitatem aſpectus: & aliis demonſtrationibus: ſed ad librum magnę compoſitionis rem hanc remitto.

Luna uero per magna ſuę poteſtatis parte humectat: & per uidelicet ad tertiam uicinitatem & per humidorum euaporationem: itemque quia corpora ipſa uiciſſim ſic afficit maturatione atque putrefactione. aliquid uero ex parte caliditate ipſa participat quoniam illuminationes e Sole mutat.

Hactenus de Sole nunc de Luna: quando ipſa eſt ſecundum cœli lumẽ ac ut regina ſtellarum: habeatque in ſiſ corporibus poteſtates maximas. ſunt itaque Lune qualitates due. prima quidem que ſibi ea ratione qua Luna eſt competit: eſt humectandi poteſtas: tum quia terre proxima: tum propter euapora-

Enſtriatũ ſecundum de Luna.

LIBER

tionem quam agit in humidis: etiam quae afficit nostra corpora maturatione & putrefactione uicitudinaria omni mense. Secunda uero est calefaciendi: argumento ipso quod e Sole illuminationes sibi imbibit: e quibus caliditas ad nos fluitat. De idiotropia uero siue proprietate agamus. Luna est secundum luminare post Solem: prestantior aliis: & (ut Porphyrius inquit) tamquam regina: estque agens principale ut Sol: ceterae coagentes. hoc autem Arabes probant. Primo quia est luminare minus: quod praest nocti: ut Sol diei. Secundo quia est domina ascendens mundi: hoc est Cancrī: quod fuit ascendens mundi aquae Albumasarem. Tertio quia habet loco finium dimidium signorum: hoc est ab Aquario usque in Cancrū. Quarto Ptolemaeus in libro centum enunciatorum enunciato. lxxxvi. inquit: Sol est fons uitalis potentiae: Luna naturalis. nam a Sole tanquam a fonte quodam uitalis potentia manat: cum sit princeps atque moderator luminum reliquorum: sicut dator lucis. unde & qui nascuntur: in lucem uenire dicuntur. autor etiam generationis: quippe cum calore suo & moueat & mota uiuificet. quod enim aliud est uita quam uiuificatio corporis continuo motus: quod ita esse mors ostendit. & quia ceterae uires uirtutesque atque potentiae nisi uiuificatum corpus sit: inesse corpori ipsique animali nequeunt: iccirco uitalis potentiae fons Sol esse dicitur: quod ab eo & uira & cetera alia ueluti e principio manant ac fluunt. naturalis uero uis potentia quippe quae corpora uiget: & (ut hodie dicitur) uegetant: ad Lunam referenda est: quod eo ipso infrigidum humectoque dominat. & cum a Sole illustratur: Solis ipsius mysterium adiuuans: materiam ipsam & conciliat & a Sole uiuificatam uegetat: illa etiam quae uegetandis corporibus necessaria sunt subministrans. Tradit Ari. in libro de animalibus: Lunam terrae comparandam esse. nam ut in terra ceterorum elementorum uires recipiuntur atque defluunt: sic e ceteris stellis omnes uirtutes in Lunam ipsam mittuntur: & ab ea in nos. Itemque ut terra ipsa est ceteris elementis difformior: ita Luna ceteris stellis. idem maculis affecta est: ut terra ualibus atque montibus. Ex his idiotropia ema-

nat. nam cum Luna sit secundum luminare & post Solem in uirtute constituta: meretur eas res habere quae sunt post res Solis: ita ut si Solis res ad annos referuntur: res Lune ad menses. & si Sol aurum habet: Luna argentum. si Sol census: Luna panem quaeque excensibus proficiuntur. & si Sol reges: Luna regum heredes. si Sol magister: Luna populum & plebem. & inquit Anonymus in etuditionibus: Luna ingenitura habet corpus: quia Sol spiritum uitalē. Luna personam: quia Sol animam uisionem: quia Sol sensoria. matrem: quia Sol patrem. carceres: quia Sol dominatum & praefectos. sinistrum cor: quia Sol dextrum. lienem: quia Sol cor. Amplius quia Luna ipsa humectat: praest aquas: & omnes humectas res habet: quaeque etiam in aquis sunt ut naues: quaeque etiam ex humidis proficiuntur ut mamillas: cerebri: & illius panniculos: medullas: & id genus. Itemque quia aliquantulum calefacit: ipsa maturat atque putrefacit. Nec ignores Lunam haec tenere semper respectum: non autem simpliciter: quo enim ad illa quae in nobis habet: non spectat ad animum: quoniam ut diximus animus dominatur inclinationi. Haec de Luna idiotropia. Sed aduersus Ptolemaei Picus in decimo libro suarum disputationum assurgit accipiens ab Albumasate quarto sui introductorio libro: capite primo: Ptolemaeo obuiante. Primo quia Luna non est sic terrae proxima ut possit humoribus terrae reficere: quando uapores nec supra. xvi. stadia putantur a physicis sursum attolli: nedum ad Lunam incoluantes attollantur. Secundo stellae & generatim omne coelum e qualitatibus elementariis non inficitur: ut inquit Ari. Sed pace huius uiri dixerim: haec ut Arabs Ptolemaei interpretis inquit: Ptolemaei uerbis non sonant: cum nec Ptolemaeus uelit uapores Lunam ipsam inficere: nec uelit eos usque in illam perungere: nec uerba eius hoc sonant. unde in graeco sic iacent.

hoc est ut uerbum uerbo redamus: propter uidelicet ad terram uicinitatem: & propter humidorum euaporationem. Lunam itaque nos ipsos humectare Ptolemaeus asserit: & quia terrae proxima est & propter humidorum euapora-

tionē: et ut addit q̄ corpora n̄sa interdū
violenter humectat ut in morbis puero
rum: intra septimū diē occurrentibus: qui
gr̄ce & spasmus & epilepsia dicūtur: hoc
est cōtractio & cōuulsio. plenilunio enim
infestant hoc malo ingt Ari. in de histo
ria animalū libro septimo in fine. cōstat
modo his e uerbis: Ptolem̄um nec senti
re nec dicere Lunam refici uaporibus nec
ad ipsam uapores attolli: ut Picus credit.
declarat enim Ptolem̄us duo & q̄ Luna
humectet & q̄ sensibiliter atq̄ uehemen
ter id agat: q̄ humectet testatur quia eua
porat hoc est quia in aere uapores multi
plicat: dum cum Sole in lumine uariā rōe
afficit: & quia maturat atq̄ putrefacit no
stra corpora: ut ligna quę plenilunii tem
pore incidūtur: putrescunt enim cito: uul
nera quoq̄ quę radiis Lunę tangunt: mar
cescunt. quod uero uehementer id agat:
probat quia terrę pxima est: nam quanto
agēs est materię ipsi & subiecto propius:
tāto efficacius efficit. Qua e re nec ad Lu
nam habes humores attingere: nec ab hu
morib⁹ aut terrę halitibus refici ut Picus
autumat. Et de magnitudine lunaris cor
poris agamus. Arabes orbem Lune esse
partium duodecim ante totidemq̄ retro
tradunt. Ptolem̄us uero duodecim cū di
midio. Et de positura dicamus: Lunā om
nes imum spherarum locū & orbē nobis
proximum tenere contēdunt. Primo quia
cū ipsa sit ceteris stellis minor immo mi
nor terra: ut dicemus: nisi nobis proxima
sit: nulla uel parua alteratione nos affice
ret. Cosmetrę eius spheram distare a ter
ra aut. c. xxviii. miliarū milib⁹: & .xciiii.
miliaribus: singulis miliaribus constanti
bus externis cubitorum milib⁹: ultra quē
miliarium numerum stellę e terra distāt:
igitur ipsa imo est. Physici probant idem:
quia eius domicilium Cancer est: qui no
bis est proximus ad apicem fere colloca
tus. aliter Ptolem̄us in libro magnę cō
positionis: quod omitto. hęc de luna.

tur) quam habet simul: & a Solis
caliditate: & a circa terram humo
rum euaporatione intercapedinē.
dephendūturq̄ uires & in hac &
reliquis: per obseruatōes illas quę
fiunt in figurationibus: quas ha
bet Luna cum Sole: quando hæ
quidem sic: alię uero aliter cōtinē
tis habitum secundum magis &
minus mutare uidentur.

Haftenus de luminibus: nunc de stellis:
quę gr̄ce asteres. dicunt: quę sunt quinq̄
et primo e Saturno ipso: qui gr̄ce est cro
nus: quando ordine situs sit stellarum pri
ma. Saturni itaq̄ prima qualitas est in in
frigidando: q̄ e solis calore plurimum ab
sit. Secunda uero & minus est in exiccā
do: ob magnam quam habet distantiam
e terra ipsa. Vires luminum efficaces sunt
& nobis ualde sensibiles. ceterę stelle inuē
tę sunt habet uires propter Solis & Lunę
configurationes. Quando enim est So
lis & Lune coniunctio & Saturni stella in
coniunctionis signo presit: illa cōiunctio
facit mensem frigidum & aliquantulum
siccum: ubi uero Mars facit mensem cali
dum & admodum siccum: & in ceteris cō
figurationibus idem. unde Ptolem̄us in
libro centum Enunciatorum enun. iato
xxiiii inquit: dominator siue hospikator
interlunii si cardinalis fuerit: quęcunq̄ il
lo mense futura sunt: significat. & in eodē
libro enunciato. lxi. cum minutum con
iunctionis principium facies: potes de
mutatōe aeris in mense illo iudicare: erit
enim iudicium iuxta dominatorem an
guli figure cuiusq̄: uincit enim hic ae
ris naturā assumēs in his et presentis tps
qualitatem Gręcus anony mus in comen
tatōibus proemii: ita nactus est proprie
tates horum. si cum Sole fuerit Mars in
Canc. uel Leo.: calorē intendit. si cū Ca
pri. aut Aqua. remittit hyemis frigidita
tem. Primi igit obseruatores q̄itates mē
sium obseruarūt ex cōfiguratōib⁹ luminū

quando O Do
significat in
eodē signo
h uel. Alij
planete se
erit n̄ch
lege

Enuntiatum
tertium d Sa
turni stella.

Saturni stella p̄ magna suę qua
litate parte infrigidat: non nihil
uero exiccat. ob magnam (ut uide

& cum qualitates illę proficiantur e pre-
 dominatoribus: nacti sunt qualitates q̄s
 efficiunt domiatores: & inde qualitates
 stellarū adiuenerunt: quā rem Ptolemęus
 docuit in enſatiato p̄ſei. Ex iis p̄ficiſcitur
 idiotropia. cum. n. Saturnus pro ſui ma-
 gna parte infrigidet aliquātulūq; exiccet
 euenit ut rebus ſimilibus p̄ſit: ut melācho-
 licis: cuiuſmodi ſunt maniaci: iudei: ſoli-
 tarii: & id genus. Itemq; uilibus: ut agrico-
 lis: ignaris: rudibus: ſtolidis: iniuſtis: quā
 do hec e ſicca frigidaq; cōplexione pro-
 ficifcūtur. eadem quoq; rōne p̄ceſt inui-
 dis: furibus: atrocis: ſui ipſius interfecto-
 ribus: & ceteris id genus: ut anonymus
 addit in eruditiōibus. p̄ſeuit ut diximus
 reſpectiue: nō autem ſm plenariū dñi uis
 nam illorum quę habet in nobis: nos ſu-
 mus domini et regula: ut dicit Ptolemę-
 us. Obicit Picus aduerſus Ptolemęū ac-
 cipiens ab Albumaſare. Primo qđe quia
 conceſſa Ptolemęi prima rōne atq; ſecun-
 da: oēs ſtelle fixe eſſent frigide & ſicce: fri-
 gide qđem quia e ſole diſtant. ſicce: quia
 e uaporibus elongatę. Secundo Luna eſt
 in imo orbe ut Saturnus in culminante:
 igit eſſet ita frigida ut Saturnus: & cum
 ſit pxima uaporibus eſſet humida & fri-
 gida: quod ipſe negat. Tertio ſi Saturnus
 quia nimis a ſole abeſt frigidus eſt: quę
 minus diſtabunt: minus frigida erūt: qua
 ratione Mercurius eſſet Luna ipſa calidi-
 or. Sed pace horū dixerim iſti mentē Pto-
 lemęi nō perceperūt. Ptolemęus. n. pro-
 prie ex cōfiguratiōibus Solis & Lune qua-
 litates stellarum nactus eſt. Martē enim
 calidum Saturnū frigidum & ceteros ta-
 les tradit: quia in cōfigurationibus Solis
 & Lune: quoties dominatum aſſumunt ta-
 les efficere qualitates obſeruatum eſt. ue-
 rū Ptolemęus ſuadet Saturni frigiditatē
 quia e Solis calōſ multū diſtat: hoc eſt na-
 turā habet multū diuerſam e Solis natura
 cōtrationum. n. cōtrarii ſunt effectus. ſed
 cum Saturnus ſit nimis elongatus a ua-
 poribus: hoc eſt cum uapores humi-
 dos non agat: ſed gelicidia: ſicci non ni-
 hil habet. Saturnus itaq; infrigidatq; e ſo-
 le multum differat. exiccat quia nō efficit
 humores. Sic igitur prima deletur obie-

ctio: quia Ptolemęus per diſtāciam intel-
 ligit differentiam in natura & nō in ſitu:
 modo fixe ille que ſic e ſole diſtāt hoc eſt
 in natura frigide ſunt queq; nō humores
 agunt ſed gelicidia ſicce ſunt. Cetera rati-
 ones ſimiliter delentur: quando Ptolemę-
 us non in ſitu diſtāciam intelligat ſed in
 natura: modo Luna non eſt ita in natura
 diſtans e ſole ut docet obſeruatione: ſimili-
 ter & in aliis intelligēdum. Orbem uero
 Saturni tradūt eſſe partium nouem ante
 totidemq; retro. Ptolemęus uero decem
 ante: decem quoq; retro. Saturnus eſt im-
 mediatuſ orbi ſtellaro & ſupremuſ ſtel-
 larum. perſuadēt Apotelesmatici qđ eius
 donicilia ſunt Capricornuſ & Aquariuſ:
 modo Capricornuſ & Aquariuſ ſunt pri-
 ma ſigna zodiaci: quare & Saturn⁹ in pri-
 mo ſtellarum ſitu. Secundo ut quidam di-
 cunt condit a ceteris planetis nullos ue-
 ro ipſe condit: quare ceteri interfunt in-
 ter ipſam & nos. Tertio ex menſura idem
 perſuadēt Coſmetre: nam eius cōuexum
 e centro terrę diſtat ſemidiametro terre
 uigeſies millies: centies decies: qua diſtā-
 tia nulluſ ita abeſt. Rōnes uero geometri-
 cę dimittātur Ptolemęo in libro magne
 compoſitionis.

**Iouis uero ſtella facultate uidelicet
 eius motu quo iter frigus Satur-
 ni & Martis feruorē mouetur: qua-
 litatem ſubitē teporantem: nam ſi-
 mul calefacit & humectat: uerum
 cuz e ſubiectis ſphærarū calidior ef-
 ficiatur ſœcundorum uetorum au-
 ctor ipſe perhibetur:**

E nuntiatum
 q̄rtum de Iou-
 is ſtella.

Secunda cęli ſtella Iouis eſt: qui & grœce
 eſt zeuſ: cuiuſ qualitates temperates ef-
 ſe tradit uetuſta: argumento uidelicet qđ
 inter Saturni gelicidiū & Martis feruorē
 perpetua reuolutione torqueatur: ueq; a ui-
 cinitate ſubiectarū ſphærarū: hoc eſt e So-
 lis & Martis aliquantulū caliditatis ma-
 gis capit. qua ratione a ſapientibus ſœcū-
 dorum atq; genitalium flatuū auctor per-

hibetur: dictus quoque a Poetis hominum pater atque deorum. Ex eius idiotropia profiscitur. Nam ea ratione qua temperantium est qualitatum Iouis stella habet dogmata: religionem: quam per hunc deo homines consequuntur: amicitiam & cognationes quibus homines temperant: iustitiam sacra factioes siue hiles quibus homines ad temperantiam proficisci credunt: & quam temperat efficit copia & fecunditatem: inde habet fructuum ubertatem: mœra: honores: hereditates: agros: facultates: & omnem fertilitatem: & cum aliquantum caloris habeat: præest sanguini: semini: uulgi: iecinori: dextrisque partibus: habet quoque lumbos: stannum: frumentum: atque ordeum: hæc ex anonymo greco. Intelligas Iouem non tenere ea que sunt hominis ut religiones dogmata & id genus: plene dominando in illis: quia ut dixi: que spectant ad animum: si supra naturam sunt a deo sunt: si hominis sunt: a ratione regulantur: sed paccidēs & ualde contingēt. Sed obijciunt Picus & Albumasar primo quia Ptolemæus qualitates Iouis nactus est ex positura inter Saturnum & Martem: quasi uelit quod quia calorem e Marte & frigus e Saturno assumit ideo temperatus est: hoc autem falsum est quando stelle deforis nullam accipiunt qualitatem elementariam. Amplius alii obijciunt quia omnes uenti fecundi & genitales sunt: nam occidentales & australes foeminefcunt orientales & septentrionales masculifcunt ut auctor est Ar. in libro de animalium generatione. Itemque signum affert ipse in libro de temporum signis quod occidentales & australes magna ex parte numero pari desinunt: orientales uero & septentrionales impari: modo numerus par foeminefcit impar masculifcit: quia ratio omnes erit fecundi: illi quidem ad feminas hi autem ad masculos. Sed hæc non cogit. Ptolemæus namque Iouis qualitates per obseruatas Solis cum Luna configuraciones nactus est ut de Sat. dixit: & id subiicit calescit namque simul atque humectatur ut obseruationibus deprehensum est. Verum idem persuadet etiam a positura: Nam cum Iupiter inter Saturnum & Martem collocatur uidetur & natura mediare: quando situs ipse affipuletur naturæ ut Aueroes est

auctor: calorem tamen eo excellit quod cum Mar. & Sole magis conuenit: qua ratione fit ut Iouis stella nullis externis afficiatur qualitatibus. Auctorem uero fecundorum afflatum ipsum faciunt: quia beneficis suas qualitates aeri immiscet: quibus afflatus ipsi genitales efficiuntur qui contingunt a dominatu Iouis. Orbis uero apud barbaros partium nouem est ante: totidemque retro. Ptolemæus autem partium duodecim esse illum contendit in magnæ compositionis libro. Iouis stella sub illa Saturni proxime collocatur. primo quia domicilia Iouis uidelicet sagittarius & pisces proxima sunt domiciliis Satur. Secundo quia post maleficam naturam semper statuit beneficam quemadmodum illi antidotum: ut iuxta napellum antidotum collocatur: quod quidem tali prodest beneficentia quali illud nocet maleficentia: at cum Iupiter tali prodest beneficentia quam obledit Saturnus: sapide natura iuxta Saturnum constituit Iouem. Tertio Iupiter Saturnum occultat: e contra uero nunquam itemque e ceteris interdum conditur ceteros condere non est memorię proditum. Quarto Cosmæte idem persuadent quod Iouis conuexum semidiametro terre distat a terra quater decies milles: quater centies atque quinquies equaliter: quo partium numero nulla stellarum e centro abest nisi Saturnus. Rationes geometricę uero prætermittantur. hæc de Ioue hæcenus.

Martis uero stella arescendi atque comburendi pro magna sui ipsius parte naturam habet: tum ob igneam qui sibi peculiaris est colorem: tum quod uicinitate solaris sphaeræ sibi subiectæ iuxta solem collocatur.

Enuntiatione
generali de Mar
tis stella.

Tertia cœli stella est Martis que greci interdum pyroëta ab igneo colore atque fulgore dicunt: nonnunquam a uigore siue pollentia: unde bellorum & rixarum deum Poetę ipsi Martem fingunt. Qualitates uero eius arescunt atque comburunt: inde calidum & siccum ipsum statuant. primo quia colore ignescit atque fulget. Secundo

LIBER

ꝓ cum Soli sit proximus ab eo ardorem nanciscitur. Ex iis proficiscitur Idiotropia: cum enim ipse calore & arescentia efferveat: ignem sibi comparat: omnemque igneum: igneaque instrumenta: rabie: iram: impetum: ferocitatem: uulnera: mortes ob gladium: uenena: queque celeriter exardent. propter hec etiam habet milites: bella: rixas tum ciuiles tum militares: instrumenta quoque quibus hec aguntur: quando hec ab ira: ira e feruore proficiscatur. quibus etiam quilibet (ut Græcus anonymus auctor est) sibi dedicant uiolentias: rapinas: obprobria: clamores: obgurgias: adulteria: p̄das: exilia: captiuitates: uxoricidia: mendacicia: uana spes: furta: inimicitias: torturas atque tormenta: pedicōnes: queque nimio ardore furiaque proficiscunt. preest capiti quia domiciliat in Ariete: naribus atque proximis. Itemque interiorum preest decursui feminis: rubi bili: stercori. & de substantia habet ferrum: intellige Martem si quid tenet hominum quo ad animū spectat: illud tenere ꝓ accidens: & non cum pleno dominio: quoniam omnium que hominis sunt ut homo est: animus est dominus: ut dicit Ptolemæus. Picus aduersus Ptolemæum obicit. primo ꝓ cœlestia nullo colore participat. Secundo dato ꝓ per colorem Ptolemæus uel lumen: per lumen quaecumque nihil de natura coniectura dabit. Tertio e coloribus ipsis Galenus & Auerroes nolunt semper qualitates esse colligendas: quando calcis candor a niue fere non uincitur: est tamen in calce calor plurimum: in niue frigus. Ultimo plurimę fixę rubet: que tamen solari spherę non proxime sunt. nec Mars colorem capit: quando cœlum non recipiat externas passiones. Ut uero res hec intelligatur: primo adiciem⁹ que Porphyrus refert in suis eruditionibus: unicuique stelle ꝓ prium colorem tribuit: ut Saturno castoreum: Veneri album: Ioui lacteum: Marti igneum fuluū atque micantem: Soli aureum: Lunę uiridem: at Mercurio cum sit uariis: est uersicolor: qua ratione stilbon dicit. Græcus uero anonymus: in eruditionibus Soli colorem prebet uinacum: Lunę uiridem: Saturno castaneacium: Iou

ui albulum luminosum: Marti rubrum: Veneri album: Mercurio uarium ac lileaceum. Idem anonymus tribuit stellis sapores: ut Soli acutum: Lunę amarum: Saturno stupidum: Ioui dulcem: Marti poticum: Veneri enlipotanum: Mercurio acetosum. Metalla quoque idem stellis ascribit: Soli aurum: Lunę argenteum: Saturno plumbum: Ioui stannum: Marti ferrum: Veneri honorificos lapides atque margaritas: Mercurio argentum uiuum. Picatrix inter Magos precipuus lapides dedicat preciosos quos more suo chaldaicis nomenclaturis nuncupabimus. Soli itaque dedicat adamantem: rubinū balasium: auream Margaritam: rubras conchas & lucentes lapides atque limpidos: Lunę uero Margaritam argenteam & miniū & azurū: Saturno adamantem: turchinam: Ioui smaragdū: Marti lapides sanguinis: Veneri corallum: Mercurio uero smaragdū. multa alia enumerat: que cum cognitu sint difficillima: omitto. Iis ad amicum ꝓtatis facile est Picatrix refellere. Primo ꝓ martias qualitates Ptolemæus nactus est ex obseruatione in configurationibus Solis & Lunę: obseruatio enim est potissimū argumentum. Astronomo cum igitur ex obseruatione collegerit Martem utere nunc duobus signis confirmat: a colore uidelicet & a positura: Cum enim fulueat ac ignescat sitque iuxta Solem constitutus: firmitus patet ipsum utere. Preterea prima soluit quæ siue lumen sit color siue non: rubor semper feruorem indicat per se: & in materia simplici quicquid sit in elementaria materia ubi per accidens impedimenta cōringunt. Secundum etiam tollitur: nam licet lumen non arguat elementarias qualitates: est signum cœlestium qualitatum. Tertium bene arabs Ptolemæi interpretes soluit: ꝓ licet e coloribus ipsis simpliciter in elementariis rebus non colligatur qualitas: in cœlestibus uero bene colligi potest: quando quidem sint simplicia e nullo apta impediri. Et si dices: ut Picatrix replicat: unde colligitur ruborem cœlestē significat calore cum in elementis rebusque elementariis non sit ita: e quibus de cœlestibus suspensiones habentur. Dicere: quia ut in pluribus in

bor calorē significat: & per accidēs potest non significare: at cum in cœlo nihil sit per accidens ut inscribit̃ in auscultatione physica: ideo scim⁹ omnes stellas rubras calidas esse. Vltimum uero refellimus: q̃ Pto. per pximum positura: uult proximū esse in natura ac sp̃e. licet igit̃ nō errantes loco e Sole distēt: specie & natura quę ru- beant Soli ipsi proximę perhibentur. At splēdoris orbis: ut Arabes tradūt: est par- tium. octo ante toridemq̃ retro. Ptole- męus aut̃ partiū. vii. cū una mediata. hęc de splēdoris orbe. Et p̃ positura dicamus: q̃ omnes sub Ioue loco tertio statuūt ip- sum. Apotelesmatici quidem hoc aiūt q̃ domicilia habet i Scorpio atq̃ Ariete. quę tertia sunt cœli signa. Perpectiui uero: q̃ occultat Saturnū & Iouem: & non e con- tra. bene a cęteris occultatur interdū. Cos- metre q̃ eius cōuexū e cętro terrę octies milies octies cęties: & septuagesies equa- liter semidiametro ipsius terrę distat. quo interuallo stellarū. nulla præter Saturnū & Ionem secedunt. hęc de positura.

q̃q̃ e nobis ipsis recedente: humores ter- ram ambientes. ueluti Luna ipsa euapo- rat. quę ratio docet Veneris stellam non humectare: quia e uaporibus terrę altere- tur: ut Pic⁹ & Albumasar capiūt. sed hoc uti signū accepit: ueluti dicūt medici reu- barbarū uilescere: quia bilem edncit̃ aga- ricū pituitescere: quia pituitā euaporat. Itaq̃ Veneris stellam sapientes humesce- re ferunt: qm̃ quoties ipsa significationū iudex est in lunationibus: mensem efficit nebulosum ac mittib⁹ pluuis aquosum. Adicit autem suortū luminū: magnitudi- ne q̃q̃ recedente: quia dicere pōt quispiā ipsum humorem nō cōcitare: quia nimis recedit: Cui quasi respondens: adicit sup- rum lumium magnitudine quasi recel- sus suppleat̃ propter luminū magnitudi- nem. quod uero ait propter ad Solem p- pinquitatem: non intelligas q̃ alteretur ipse e Solis calore: ut Picus & Albumasar credūt: sed q̃ Soli in specie & natura assi- nis est: quia quidem affinitate. aliquantu- lum caloris detinet. quę ratio etiam do- cet Venerem præesse muliebribus oīna- mentis: locis: gaudiis: ludis: musicis: atq̃ omnibus uoluptatibus: ob temperatiā minorem quam habet ip̃o Ioue. Sed quia humectat ueluti Luna ideo præest humi- dis. uoluptuosis: ueluti: uino: mellis: & cęte- ris id genus. propter hęc: ut Gręcus inno- minatus inquit corporis. membrorū præ- est collo: faciei: & labiis: quib⁹ libido pol- let. per idem pulmōni quo suspitia ama- toria explicantur. præest petris quib⁹ mu- lieres exornant̃. & de fructibus præest oli- uis. Hęc de idiotropia qlitatibusq̃. si qd uenus tenet quo ad hominē spectat id re- net per accidens: quoniam animus est do- minus omnium actū. Et de splēdoris or- be trāsfigam⁹. Arabes partiū. vii. ante totū dēq̃ retro statuūt. at Pto. viii. Hęc d̃ splē- dore. Et d̃ positura quoq̃ dicamus: q̃ om- nes in tertio cœlo statuūt sub Sole uideli- cet immediate. Apotelesmatici quidē q̃ domiciliū habet in Tauro & libra signis uidelicet inter. xii. quartas. Perpectiui q̃ tres superiores condit̃. nec ab illis condi- tur. Cosmetre uero aiūt q̃ orbis eius e ter- rē centro milies & cęties ac uigēties equa-

*Mensa humidū n-
nebulosū. efficit*

*Enuniatum
sextum d̃ Ve-
neris stella.*

Veneris quoq̃ stella earundē que sunt secundum temperationē qua- litatum effectiua est. uerum con- trario modo: nam aliqua ex par- te calefacit: ob ad Solem quam ha- bet propinquitatem. plurimū ue- ro humectat: quēadmodum Luna ipsa ob magnitudinem proprio- rum lumium: ab humidis terrā circundantibus: euaporationem se- parans.

Quarta stella est Ven. quā Gręci Aphro- diten appellant. hęc Poetę amoris matrē atq̃ cupidinis: deāq̃ amantiū fingūt: at- gumento q̃ sua Idiotropia rebus amato- riis & iocundis præest. Hęc ut Ptole. tra- dit temperat: licet aliquantulū calore mi- nus: humore magis ualeat. calore quidē ob affinitatem quam cū Sole ip̃o habet: hūorē uero: q̃a suoz luminū magnitudi-

liter semidiametro terre distat: quo inter-
uallo nec Luna nec Mercurius intersunt.
fortiores rationes alibi dicantur.

Enūtiatū. vii
de Mercurii
stella.

Mercurii uero stella ut plurimum
ex æquo: argumento q̄ e Solis ca-
lidityate nunquam nimium elon-
gatur: arefactiua atq; humorum
exuccatiua interdum deprehendi-
tur. interdum uero q̄ lunari sphæ-
ræ appropinquat: humefactiua. at
utrisq; in mutationibus ualidio-
res uenti exurgunt quemadmo-
dum ipsum circa Solem celeritat.

Quinta ac ultima stella Mercurii est: que
Græce est hermes a sapientia dictus. a ful-
gore quoq; & scintillatu Stilbon. Hęc stel-
la: ut Ptolemæus dicit: frequēter argumē-
to quidem. q̄ e Solis caliditate nō nimio
curriculo siue itervallo distat: arefactiua
atq; humorū exuccatiua obseruat: quan-
do quidem planeta sub radiis constitutus
eas exercet uires: quas radii ipsi. constat
autē Solem suis ipsiis radiis exiccate nimi-
um. argumento uero q̄ lunari sphære ap-
propinquat: uidetur lunaris sphære quali-
tates subire: & inde humectat: ueluti Lu-
na. Hinc sapientes eū amphiristū atq; an-
cipitem statuere. quo uidelicet argumen-
to (ut Ptolemæus inq̄) utrisq; in suis mu-
tationibus que sunt (ut Græcus sine nomi-
ne ait) matutinitio & uespertinitio: uali-
diores uenti exurgunt: quemadmodum
etiam ipsum circa Solem celeritat. re-
uolutio enim sui epicycli multo breuior
est reuolutionibus ceterorum. Nec Pi-
cus nec Albumasar audiendi sunt: quia-
do quidem Ptolemæus uelit Mercurium
humescere: non quidē propter uicinitatē
eius ad Lunam tantū. ut inde humorem
lunarem attrahat: sed naturalem ob assi-
nitatem: de qua tanta dicta sunt. quia ue-
ro sub radiis frequenter collocatur: cū So-
lis atiditate conuenit: indeq; arefcit. hinc
duplicem atq; amphiristū faciunt. quo fit

ut ip̄e eis p̄sit rebus: que aliis herēt sintq;
duplices ac amphiristæ: ut regum scribis
ac consultoribus: supputatoribus: ratio-
nalibus: calculatoribus: geometris: philo-
sophis: & reb⁹ duplicibus. ga. uero ipse ce-
leritat: rebus celerib⁹ p̄est: ut doctorib⁹
litteratis: sophistis: interpretibus: iusori-
bus: rhetoricis: architectoribus: uatibus:
sacerdotib⁹: diuinatoribus: aurispicibus:
somniauantiis: & generatim omnibus me-
lancholicis & siccis. p̄est. quoq; talis &
nummis ceterisq; celeriter motis. intelli-
ge Mercurium tenere que sunt animi per-
accidens: quoniam animus semper est su-
orum actuum dominus. Orbis splendoris
est apud omnes partiu. vii. ante totidēq;
retro. omnes eum statuunt sub Venere &
supra Lunam: argumento q̄. ultima & p̄-
xima signa sunt gemini & uirgo: in qui-
bus ipse domiciliū iura possidet. conditur
preterea a luna ipsa interdū. Tradit col-
metre supremum istius stelle orbem e cē-
tero terre centies sexagesies septies equali-
ter semidiametro terre distat. quo quidē
interuallo Luna ipsa non distat. ceterę stel-
lę multo maiori. rationes fortiores ali-
bi queras Nūc quedam que omnibus stel-
lis cōmunia sunt: dicamus. Stelle quinq;
omnes atq; lumina ipsa in cœlo locū ha-
bēt. uerū alit de loco Physici aliter Mathe-
matici loquuntur. Physici quidē stellā ip-
sam per se nullum habere locum: sed qua-
lem sphæra ipsa in qua collocatur: habe-
re contendunt. at sphæra loci rationem
fortitur e centro terre ut disputauimus in
libris physice auscultationis. Mathematici
uero: quos nunc sequimur: de loco non
una ratione loquunt: q̄ quidē alius sit lo-
cus uer⁹ ali⁹ loc⁹ appitōis. pōt. n. stella ip-
sa interdum apparere ubi non est. locus
quidē uerus is ille pūctus firmamenti est:
qui lineam finit a centro terre per centrū
stelle porrectam. at locus apparitiōis pū-
ctus qui lineam ab oculo per stellę cen-
trum delatam terminat. Cōstituūt enim
circulum quēdam qui per apicem nostro-
rū capitū trāsit a. b. c. d. & ita ut Perspecti-
ui probant potest Luna apparere in. b. et
seq̄ in. c. quo argumento colligitur inter-
uallū. b. c. esse a p̄ctus differentiam: quā

doquidem fit arcus inter uersū & appari-
tionis loca descriptus: nec differentia hæc
una ratione fit. quandoquidem est differē-
tia locorum in longitudine: & differentia
in latitudine. hæc qualiter sint: nunc omit-
timus: quandoquidem copiose perspecti-
ui in eis loquantur. hæc de loco. Cōsequē-
ter post locum tradunt eclipsim: que lati-
ne est tum defectus: tum deliquium: com-
munē esse omnibus stellis affectionē: etiā
luminibus: uerum non una ratione: Luna
quidem deficit telluris interuētū: quoties
enim inter lumina diametraliter tellus in-
teruenit (quod fit dum alterum in draco-
nis capite: alterum in cauda collocatur)
toties defectus. Lunę est quod cū differē-
tia aspectus non una ratione omnibus fit
nec deliquium omnibus una eademq; ra-
tione omnibus erit. Sol ceteręq; stellę de-
liquescent interuētū Lunę: Luna enim cū
corpus sit nigricās: græce est opacon: quo-
ties ipsa inter oculos & Solem siue stellas
interuenit: Sol ceteręq; deficiunt. qđ quo-
niam rationes differentię aspectuum nō
sunt omnibus eędem: nec deliquia erunt
oibus eadē ceterę stelle nō pōt interuētū
telluris deliquescere. tres superiores quidē
non: nam umbram terrę non ingrediuntur.
demonstrat. n. Ptolemęus septimo ma-
gnę constructionis libro pyramidem um-
brę telluris non peruenire ad orbem Mer-
curii. duo inferiores minime: quandoqui-
dem nunq̄ e regione. Soli diametrantur:
quo argumento deliquescant. uerum
stellarum deliquia parua sunt. Primo q̄
parum luminis participant: qua ratio-
ne etiam parum deliquescent. Secūdo q̄
conus umbrę Lunę ad illas superas non
peruenit forrasse. Tertio q̄ forsitan lumē
aliquod suis e naturis habent: Sole ue-
ro illud peculiare excandescit: propterea
non ita deliquescent: quin semper aliquid
lucis ad sit. propterea a peritissimis ter-
celestium scriptoribus præmittuntur:
nec inter apotelesmata enumerantur ue-
luti eclipses luminum. Emergit tamen nō
parua quęstio inter eiusmodi sciētię scri-
ptores: quorū primo Solem uenus & Mer-
curi⁹ lumine priuent quandoquidem cor-
pora sint opaca. Secundo quorū non con-

dant tres superiores: uel ne stellę ipse in-
feriores condant superiores. Tertio quorū
interuentu Lunę tres superiores non defi-
ciant: & quorū interuentu ueneris ac Mer-
curii: Luna non deliquescat. potest enim
Luna ipsa interciderē: quando tres supe-
riores e regione Soli diametrantur: uelu-
ti in coniunctione. erunt enim tres supe-
riores in culmine cœli & Sol in imo: &
Luna tum interuenit. possunt quoq; Ve-
nus & Mercurius inter Solem & Lunam
cadere etiam in coniunctione: qua ratio-
ne & tres superiores etiam deliquescēt in-
ter uentu Lunę: & Luna etiam interuentu
duorum inferiorū. Tertio & ultimo quorū
cum ceterę stellę e Sole lumen recipiant
in luminis receptione laminationes ipsę
differentes non sunt: uti illę Lunę: qui-
bus interdum plena interdum semiplena
interdum cornuta spectatur. Sentiunt qui-
dam qđ duo inferiores lumine Solem nō
priuant: tum qđ uenus & Mercurius nimis
peruie stellę sunt: qua ratōe Solis lumen
non abnegant: secus Luna est que minus
nigricat. tum secundo qđ Luna nimis no-
bis finitima est. duę illę stellę plurimū di-
stant: ut perspectiui tradūt: quoties enim
nigricans oculis ipsis propius fuerit: tum
magis priuat. tum Tertio qđ illę respectu
Solis sunt nimis parue: qua ratōe tradūt
superiores ab inferioribus uunq̄ condi-
nac interuentu Lunę nec interuentu cete-
rarum. tum qđ supiores nimis remotę sunt
tum qđ inferiores peruie: tum qđ Luna ni-
mis distat. qđ aliqui non ignari uelint cę-
teras superiores ab inferioribus condi-
nac etiam a Luna: uerum quia (ut diximus)
parua est luminis in eis defectio ppter
insensilis fere existit. qua ratione fit ut in
luminis differentia non euariant: quādo-
quidem nunq̄ totali lumine carent: uelu-
ti Luna ipsa: uel hoc ideo est: qđ solare lu-
men sibi imbibunt ex omni parte: qua ra-
tione Luna ipsa non recipit: cū sibi lumē
nō undiq; imbibat: hæc raprim satis: nā
uberi⁹ pspectiui scribūt. Tradūt et qnq;
stellis & luminibus ipsis cōes esse: diariū
& peculiare: motus. diarius qđ e is motus
est: quo ab ortu in occasum stellę & lumi-
na mouentur. at peculiatis is quo contra

LIBER

ab occasu meant in ortum. Verum non ratione una docet. n. obseruatio Saturni xxx. annis iouem. xii. Martem duobus: Solem diebus. ccclxv. horis. vi; Venerem & Mercurium fere similiter orbes suos peragere. Rursum peculiarem motum fecant: quoniam alium uocant equalem siue medium: alium uerum. ut uero res hec pateat animaduersione dignum Mathematicos duas e centro mundi trahere lineas: aliam quidem per centrum ut uerbi causa corporis solaris ad Zodiacum usque: quod per hanc & uerus stelle motus & uerus locus diuidicantur: aliam non per centrum terre ad Zodiacum usque trahunt: sed correspondenter cuidam alteti protrahunt e centro eccentrici per centrum stelle. unde pro descriptione horum motuum tres statuuntur e Mathematicis ipsis lineis. aliam quidem constituunt e centro eccentrici per centrum stelle: quam nec mediis nec ueri motus lineam esse aiunt: cum e centro trahatur extra centrum nostrum constituto: qua ratione fit ut ipsa inaequaliter moueatur quandoquidem duas inaequales Zodiaci portiones equalibus temporibus peragret: ut in libro magne constructionis declaratum est: modo linea mediis motus debet esse equalis motus: quandoquidem mediis & equalis motus idem sit. Alia e centro mundi non per centrum stelle sed huic correspondenter usque in Zodiacum protrahunt: hanc mediis motus uocant: quod regulariter mouetur secundum subcedentiam. Alia e centro mundi per centrum stelle usque in Zodiacum: quam per ueri motus nuncupant. hec quidem irregulariter mouetur: tam in Zodiaco quam circa centrum mundi: quia obseruatio docet hanc in centro mundi inaequales angulos describere: & in Zodiaco inaequales arcus. tunc mediis motus is ille est: qui terminatur in punctum lineae mediis motus. ille enim punctus locus est mediis motus. Motus autem qui terminatur in lineae punctum ueri motus: uerus est motus. hunc querimus: quia hec linea per centrum est planete: cuius locum querimus. sed quoniam omnes planete irregulariter mouentur siue inaequaliter: motum equalem & regularem fingere oportet: quo me-

diante uerus planeta locus ueris motus inaequalis habeatur: quandoquidem omne inaequale per equale colligitur: sicut obliquum per rectum. hinc fuit necessarium motum fingere equalem illius lineae: quo mediante uerus inuenitur. quia quidem uniformis est: equalis appellatur: quia uero media te illo uerus colligitur: medius dicitur. sunt autem motus hi bis in anno unus: ut quando in apice & imo est stella. unde quanto stella apici uel eius contrario propior fuerit: tanto inter hos motus differentia siue intercapedo minor erit. nam maxima est quoties ad longitudines medias peruenit stella. hanc intercapedinem in suppositionum regulis aequatione non irrationabiliter nuncupant: quandoquidem hac uel addita uel dempra uerus exurgit motus. Motus igitur mediis & uerus in anno bis aequatur ut in apice illiusque contrario. in ceteris inaequales sunt: quia in una coeli in medietate mediis motus maior est uero: in alia contra uerus maior est medio. in coeli quidem enim medietate quae ab apice incipit per spatium minus sex signis: motus mediis maior est. in altera uero: minor. Qua quidem ratione moueantur stellae gemino motu patet modo. Tradunt etiam omnes stellas & lumina oblique meare: quod inepte declinare uocant: nam ad septentrionem stella assurgit: ad austrum declinat: propterea melius oblique meare est ab aequidario circulo interdum secedere: omnes igitur stellae oblique meant: quia omnes per Zodiacum decurrunt: modo Zodiacus ab aequidario circulo secedit: quia uertices a uerticibus deficiunt. est quidem aequidarius circulus siue aequinoctius is ille quem Sol describit quoties uniuersae terrae aequinoctium est: motu uidelicet firmamenti. Zodiacus uero (quem proprio ac peculiari motu diebus. ccclxv. & horis vi. Sol ipse definit). xii: quidem partium latus est. ccclx. longus: partium quidem. xii. latus: quia sex partium est stella ab ecliptica deuiatio ad austrum: totidem ad septentrionem. igitur rota illius latitudo erit xii partium. uia igitur solis quae Zodiacum diuidit duas in medietates sexipartias: ecliptica siue est defectiua est: eo quia in ea luminaria con-

stituitur: quoties eclipsis est. Post hæc dicamus de tarditate & celeritate. Oēs igitur quinque stellæ & lumina tarde interdum: ac interdum celeriter decurrunt. Tunc quidem auctore Ptolemæo celeres sunt: cum uerus motus maior suo medio fuerit. Tunc tardi: cum minor. Igitur tunc æquales: cum quædam. Ut uero res hæc aliquantulum pateat: qui sint mediis motus omnium secundum Ptolemæi supputatōem: adiiciamus. Solis igitur Veneris & Mercurii medius motus in die est minorum.lix. Igitur in hora minorum duorum: cum fere dimidio. Lunæ uero in die partium. xiii. minorum. x. ac in hora minorum circiter: xxxii. Saturni in die minorum. ii. in hora secundorum circiter. v. Martis in die minorum. xxxi. Igitur in hora unius minuti & partibus plus: quæ ratio docet quod si motus solis unius diei uerus sit maior quam .lix. erit Sol cursu celer. si minor: tardus. si equalis: equalis. idem in ceteris. unde uero omnes sint tardi & celeres: diximus. quia uia etiam sit ut omnes aucti sint interdum numero: interdum minuti numero: interdum æquales numero. autem quidem: quando ea differentia quæ uariationem uocant superadditur supra medium motum. est enim tunc addere equum quæ est numerus graduum siue partium motus: quare si auctus numero est: oportet uelocem esse: non autem e contra. minuti uero: quando ea differentia minuitur. quæ ratio docet ipsum esse tardum & non e contra. quare bis in anno equati numero ut in auge & opposito augis. hæc sunt communia omnibus stellis quinque & luminibus. Nunc speciatim de propriis adiiciamus. & primo quod omnes deuiant propter solem. Sol enim semper per Zodiacum & centrum Solis per eclipticam decurrat: ita ut nec in austrum nec in septentrionem magis deuiare comptum est. ceteri quinque ab ecliptica deuiant: nunc in austrum declinantes: nunc in septentrionem assurgentes. similiter quoque Luna. Verum hæc deuiatio: quam latitudinem uocant: in his sex non est una ratio. nam quinque erraticæ stellæ dupliciter deuiant: uno quidem modo e parte supercilii siue circelli siue epicycli: qui ab eccentrico: a quo defertur: deuiat reperitur. alio uero e parte eccentrici:

qui e uia Solis et recedit. Luna uero & e parte eccentrici & e parte epicycli. e uia Solis semper eodem modo deuiat: quando quidem eccentricus uniformiter e uia Solis semper deuiat uniformiter. epicyclus eius in superficie eccentrici semper sit. quare unam tantum habet Luna deuiationem siue latitudinem. quinque uero habent duas. Quanta tamen sit maxima deuiatio: & quo modo adhuc in quinque sit differentia non parua: nunc omitto: hæc enim eruditorie dicuntur. Quare ratione sit ut hæc sex draconem habeant: quando quidem eccentrici omnium præter solem e uia Solis deuiant nunc in austrum nunc in septentrionem. talis utique sectio draconis nuncupatur græce: chaldaice gensaat: cuius caput is ille punctus est: e quo planeta assurgere incipit in septentrionem: dictum caput quidem: quia tunc planeta ascendere incipit. punctus uero ei diameter cauda: quia tunc declinare incipit in austrum: quod cum sit descendere rationabiliter cauda appellatur. tota uero figura ex utrisque sectionibus constituta: draconis dicitur propter similitudinem quam refert draconis qui & capite & cauda paruus est: medio latus. uerum non una ratione in illis mouentur: nam Lunæ quidem draconis contra successione signorum fertur: ceteri dracones signorum ordine immobiles sunt. sunt qui etiam aliam afferunt differentiam: quod draco Lunæ uires habet stellarum: caput quidem beneficas: cauda maleficas: ac ceteri dracones nullas habent potestates. mouentur autem argumento quod draco Lunæ a luminibus quæ ibidem deficiunt afficitur: quæ affectio manet sempiterna. ac ceteræ stellæ cum modicæ sint: & imbecillæ: uires locis non præbent tantas. Sed parte horum nullibi Ptolemæus draconi uires præbuit stellarum nec beneficas nec maleficas: quinque stellæ constitutæ in illis uires habeant interdum pollentes non a uirtute impressa: sed a situ ut capite de morbis docet Ptolemæus: propter quod in apotelesmatibus non obseruat nisi per accidens ueluti cardines & cetera: loca pollentia. hæc de deuiatione. Vterius omnes prægressi sunt & repedant: geminæque statione stant: præter Solem & Lunam. Sol quidem non:

LIBER

quia superciliū non habet quo feratur cōtra subcedentiā secundū alretam partiū. Lūa uero licet epiciclū habeat cuius pars superior contra subcedentiā: inferior secundum subcedentiā meatur: tamen quia epiciclus est orbillus adeo paruus: ut arcus contra subcedentiā nō describat: ideo nō repedit Luna: licet sit uelox uel tarda. ceteri uero cū sunt in superiori parte epicicli p̄grediuntur: quia ea pars ad partē signorum uersus ortū fertur cū in inferiori: contra repedant: quia ea pars ad signorum cōtrarium uersus occasum meatur. Stāt quoq; in punctis mediis inter culmen epicicli & imum. tunc enim nec p̄gredi nec repedare uident: sed ueluti stātes: Luna uero non stat: quia cum non ipsa repedit: nō uidetur mediare inter p̄gressum & repedationem. st̄ aruūt uero (ut Alphagranus est autor) Lunam orbillum suū peragere diebus. xxvi. horis. xiii. minutis circiter. xx. Mercuriū mēsis tribus & diebus circiter. xvi. Venerē mēsis. vii. diebus circiter. xxix. Martē annis duobus: mēse uno & diebus circiter. viii. Ionē uno anno: uno quoq; mēse: diebus circiter. xx. Saturnū in anno diebus circiter. xiii. repedit autē Saturnus e longitudine breuiori siue ab imo usq; ad partes. lxxvi. inde p̄greditur. Iuppiter. lv. inde dirigitur mars. xxii. Venus. xiii. Mercurius. xxxi. hęc de iis satis. Et de sullimatione & deiectione transigamus. Solet itaq; & stella erraticā & lumen sullimari: non tamen una ratōe: quoties enim medius motus trium superiorū fuerit maior uero motu: tunc deici descendereq; incipit ad partē epicicli inferiorē: nā tūc repedit recipit: quoties cōtra: uer⁹ motus ē maior medio: tunc sullimari ascēdereq; inchoat: quia tunc p̄gredi etiam incipit. quando uero ambo fuerint equales: tunc stant stelle in punctis mediis inter culmen epicicli & imum: hoc est in punctis stariis collocantur. Quantitas uero ascensus & descensus ita colligit: ut minorem de maiori minuas: & quod residuum erit ducas in septem: ex ductu proueniēs diuide per xxii. & quod ex diuisione euenit: erit quantitas sullimationis uel deiectionis. que rō docet eum planetam super alterum ascen-

dere: cuius quantitas ascensionis est maior uel cuius quantitas est aliqua: alterius nulla. in tribus superioribus sic deprehendit. At in Venere & Mercurio idē colligitur: sed in comparatione ad motū Solis: quādo enim motus Solis est maior motibus illorum duorum tūc descendunt. cōtra uero: ascendunt. quantitas uero eodem modo colligitur. causa patet: quoniā medius cursus Solis est unus illorum omnium. Luna uero ipsa contra ascendit uel descēdit: quandoquidem ipsa in superiori parte epicicli repedit: si repedare dici potest: in inferiori p̄greditur: quare cū uerus Lunę motus sit maior medio: ipsa ascendit. contra descendit. uerum de Sole & Luna hęc raro queruntur. hęc de sullimatione & deiectione. De matutinoe & uesp̄tinoe agamus. planetę itaq; respectu Solis sortuntur posituras: quoties enim ante Solē exoriunt non ultra partes. clxxx. heoi hoc est latine matutini appellantur. quoties uero post Solē non ultra partes. clxxx. hesperii hoc est uesp̄tini. uerū in matutinatione & uesp̄tinatione non una ratōe sunt stelle ipse: nā interdum hypauge gręce: latine absconę: uel subradiatę uel (ut placet aliis) cōbustę: deinde matutine: siue a luce lucanę. deinde acronyche: deinde uesp̄tine. hypauge sunt quando a Solis radiis absconduntur: quod occidit Plinius (& iure) interdum uocat. exoriuntur uero (autore Materno) Saturnus cum e Sole. xv. recesserit partibus: hoc est cū tot partibus p̄cedēs exoritur. Iuppiter. xii. Ven⁹ & Mars viii. Mercurius. xviii. uesp̄tine uero sunt cum isto partium numero Solem fuerint subsequuta: acronyche uero cū tunc exoriunt cū Sol occidit. que rō docet tūc eas Soli e regione diametari. Est tamen differentia quedam ut diximus q̄ tres superiores cū sunt hypaugi siue absconsi sunt in p̄gressu cum Soli e regione secundum cursum medium quadrangulantur: stant prima statōe cum sunt Soli acronychi: tūc in medio repedationis collocantur. cū rursum e regione quadrangulantur: iterū secunda statione stant. Qua ratōe fit ut superiores sint matutini p̄gredientes: matutini stariis: & matutini repedates acronychi uero

nychi uero solū i medio repedatōis, itēq̄ & uesp̄tini & repedātes & statuarii & p̄gre diētes: duo inferiores uidelicet Ven⁹ ipsa & Mer. cū nō possint e Sole multū elōgari: q̄siqdē maxima Veneris elōgatio sit ad p̄tes usq̄. xlviii. Mercurii ad partes usq̄. xviii. bis sub Solis radiis ascōdunt: & hypaugē sūt: ut q̄n in culmine ep̄icicli: & q̄n in imo eiusiē: sūt qdē matutini q̄n separāt e Sole p̄ repedationē usq̄ uidelicet ad maximā corū distātiā: Veneris uidelicet p̄tū xlviii. Mercurii. xxviii. & hoc mō repedāt. hinc ad abscōsionem p̄grediūtur. igit̄ in corū maturationē repedāt usq̄ ad p̄ctū mediū & statuariū: ubi h̄nt e Sole maximā intercapedinē. p̄grediūt̄ hic ad ascōsionē usq̄: hoc est usq̄ quo i ep̄iciclo culmināt. hinc efficiūtur uesp̄tini. ubi duplices sunt u⁹ qdē ad maximā elōgationē: hoc ē usq̄ ad p̄ctum statōis p̄grediuntur. hic ad abscōsionē repedāt. hęc de cōib⁹ quo ad apotelesmata. Aduerte t̄ q̄ multę sūt passi ones cōes q̄q̄ stellis iuariibusq̄: uer̄ nos accipim⁹ eas maxie: q̄ sūt apotelesmaticis utiles. alias āt Ptolemeus declarauit in libro magne cōpositōis: & si de⁹ nobis uitā cōcesserit: faciem⁹ eruditiōes cōes ad illū lib⁹. eget. n. ille liber p̄gambulis multis.

lis ita se habentibus : postq̄ illarū quattuor fluxionum duę quidem sunt effectiuę atq̄ seminarie : calidi uidelicet & humidi: nā propter has efficiūtur cuncta & crescūt: duę uero corruptiuę ac passibiles frigidi uidelicet & sicci: propter q̄s eliduntur cuncta atq̄ dissoluūtur: iure quidem planetarum duos: Iouis uidelicet & Veneris: etiā & Lunā: ueluti beneficos ueteres assumpserunt q̄ temperantes sunt: tū q̄ calido & humido plurimum ualent. Saturni uero & Martis : maleficos : ueluti contrarie naturę effectiuos: hunc quidem nimie frigi-

ditatis causa: illū uero nimie siccitatis. At Solem & Mercuriū propter utriusq̄ naturę participatiōnem: ueluti utraq̄ potētes statuūt. magis tamen ad illos conuersos: cum quibus constituuntur.

Tria ut inq̄t Gręc⁹ sine noie expositor sūt inuicē p̄na: cōplexio p̄as & optio. e cōplexiōe orit̄ p̄as: e p̄ate optio. Egit̄ prius de cōplexiōe ac p̄ate insimul: nūc de opatiōne stellarū tradit: uolēs q̄ cū seia humida sint & calida. corruptoria aut̄ arida atq̄ frigida stellarū: q̄ calidę & humidę sunt: e qdē semiales & b̄nificę extimātur: q̄ uero aridę & frigidę: corruptrices atq̄ maleficę. Erūt igit̄ tres b̄nificę: Lūa: Ven⁹: Iuppiter: q̄ gręce agathopię appellātur. corruptrices Saturn⁹ & Mars: q̄ cacopię gręce dicunt̄. ille qdē stelle b̄nificę: tū q̄ tēperates sunt: tū q̄ calore & humof plurimū ualēt. hęc maleficę cōtariā ob naturā. Sol uero & Mercuri⁹ cōem h̄ntes cōplexionē: calidi & frigidi: hūidi & sicci: b̄nifici & malefici sunt. Sol qdē q̄ aliqui nobis p̄pigor calefacit: aliqui distātor refrigerat. si h̄t b̄nificat & exiccat. Mercuri⁹ uero q̄ āphiristi est generis: atq̄ promiscuę naturę: itemq̄ quia naturam sibi beunt eorum cum quibus cōfigurant̄: nam cum b̄nificis cōstituti: b̄nifici sunt: cū maleficis: malefici. Porphyrius adiicit Solē b̄nificum esse: q̄n b̄nifico aspectu cōfiguratur. maleficiū uero: quū maleficis cōfiguratiōib⁹ cōstituitur. Quantū uero ad gręca uerba attinet: chymata latie sunt fluxiōes siue latitudies. un̄ (ut Gręcus sine noie inq̄t) fluxiōes q̄ gręce chymata nūcupāt uocauit elta: q̄ ex eis cūcta effundunt̄. itaq̄ p̄ fluxiōes q̄litates accipit elemētarias. Arabes Pto. interp̄tes cām horū ex Sole ipso un̄ assignat̄: Solē. n. i primis statuūt principē quo & cūcta crescūt & cūcta generāt̄. quo sit ut Venus et Luna b̄nificę sint. Ven⁹ qdē q̄ circa Solē p̄petuo motu torquet̄: Luna uero q̄ ei⁹ lumē e Sole ipso recipit: Iuppiter at̄ q̄ tēpat⁹ est at̄ Sa. q̄ e Sole elōgat̄ frigescit. Mars nimia uicinitate urit. Mer. quia frequēter hypaugus ac cōbustus est.

BI

Enuntiatum
viii. de bene-
ficis & male-
ficis.

LIBER

portus ad naturam malefici uertit. sed hec
 que inquit licet friuola sint: nos accepta-
 mus quia probabilia sunt. Adiiciunt alii in-
 ter maleficos huc esse in fortunam maio-
 rem ut Saturnum: illum minorem ut Mar-
 tem. inter beneficos uero fortunam maio-
 rem Iouem: minorem Venere. Quod pue-
 ril est: cum enim hec stelle per se agant: nec
 fortunę nec infortunę dici possunt. Itemque
 cum hec uidelicet calidum & humidum qua-
 litates sint equaliter benefice: ille frigidum
 & siccum equaliter malefice: etiam ex equo
 hec benefice illa malefica stelle dicentur.
 Sed aduersus Ptolemaum sunt multi do-
 ctissimi uiri: qui nullam coeli stellam pro-
 bant esse noxiam uel maleficam: sed om-
 nem salutarem ac beneficam utilemque. &
 primo Auerroes secundo Coeli autorita-
 te Aristotelis in libro de coelestibus regi-
 minibus ait nullum determinatum genus esse
 dedicandum stelle uti dedicant Babylo-
 nici: qui Saturno plantas & mineras om-
 nemque substantiam frigidam & siccam ascri-
 bunt. & .xii. metaphysices prodit Solem esse
 summe uiuificum: unde & antiqui domi-
 num uitę faciunt: & tamen sua natura non
 est beneficus. tertio secundo Coeli probat
 coelum & omnes stellas agere in nos mo-
 tu & lumine: modo motus ipse ac lumen
 benefice sunt qualitates. Amplius Picus
 in .x. suarum confutationum libro multis
 rationibus idem confutare enititur. primo
 quia Saturnus terram: Martis ignem repre-
 sentant: & tamen nec terra nec ignis ma-
 lefici sunt. secundo atrabilis & rubra bilis
 utiles sunt corporibus humanis: imo be-
 neficentiores interdum aliquibus quam san-
 guis uel pituita: sed nihil inordinatum &
 non uiuificum emanat a coelo: igitur non
 excitabunt illas ad animalis exitium sed ad
 conseruationem: & ita benefice stelle
 erunt. quarto e coelo omnia emanant esse
 etu: mors ipsa euenit animalibus defectu
 nature: igitur non e coelo. quinto uel stel-
 la illa benefice sunt propter elementari-
 as qualitates uel propter occultas: non pro-
 pter occultas quia Ptolemaus nullas coe-
 lo tribuit qualitates praeterquam caliditatem
 frigiditatem humiditatem atque siccitatem:
 quae elementariae uidentur: nec propter has

quia tales ad mediocritatem constituta be-
 nefice sunt: cum omnis mixtio inde profi-
 ciscatur: igitur nulla malefica: quandoque
 dem etiam omnes excedentes nocuae & ma-
 lefice sint. sexto si Mars noxius esset ob sic-
 citatem ipsam: ubi in domicilio proprio
 constitueretur: hoc est in Ariete: malefice-
 tior esset: Saturnus in Capricorno: Sol in
 Leone noxiores: quandoquidem fluxiones
 illorum iis in locis magis incrementum: tamen
 eos omnes sic constitutos beneficos esse
 profitentur. multa alia adiicit: quae ad hec
 reducuntur: quaeque ex confutatione horum fa-
 cile confutabuntur. Ultimo quidam medi-
 ci idem confutant quod animalium quaedam
 sunt exanguia ac frigida: & etiam res quae-
 dam frigidae sunt complexionis: igitur Sa-
 turnus suscitatur ad horum incrementum: & ita
 erit illis beneficus: licet nobis maleficus.
 Albumasar in suis eruditionibus tribus con-
 fecturis beneficentiam & maleficientiam in
 stellis reperit: observatione: Idiotropias &
 conditione. Observatio quidem quatenus in
 Solis & Lunae configurationibus stelle ip-
 se oecodespotiam sortiuntur: nam tunc non
 nullas qualitates occultas minaces noxi-
 asque e Saturno Martemque proficisci obserua-
 nit: Ioue Venereque: utiles ac salutes: non
 quidem illas tales quia calidae uel humidae
 & id genus: nec has tales propter idem: sed
 quia ille utiles salutesque: hec noxae mina-
 cesque. Idiotropia uero ut Ptolemaus: nam
 humiditas temperantes beneficas esse tra-
 dit: sicca distemperantes: noxias. Condi-
 tione: nam omnis stella quoties bene af-
 ficitur bonis in finibus: propria in conditio-
 ne matutina: celer: cardinalis: benefice na-
 turam subit. contra uero ubi male consti-
 tuitur: malefice ratione habet. Pro solutio-
 ne tamen ad opposita animaduersione di-
 gnas stellas positas ad coelum inter se &
 ad nos considerari. si ad coelum: cum sint coeli
 siue membra siue partes: omnes sunt utiles
 ac salutes. si inter se: sic omnes etiam bo-
 nae ac benefice: cum nulla alteri noceat ni-
 si quatenus earum uires ad nos uehantur.
 at si ad nos: sunt ille per se benefice quae p-
 accidens a conditione possunt effici ma-
 lefice. ille malefice: quae etiam conditio-
 ne & accidente benefice interdum efficiuntur.

o hmo
 a hmo
 refutatio

tur. Quib' facile est obiectiones dissolue
 re, prima quidem quia nihil malefici stel
 lis ad se & ad coelum consideratis est ascri
 bendum, secunda uero quia licet Sol cali
 ditate beneficiat: ariditate tamen male
 ficus est: ideo duplicis naturę statuunt,
 tertiam licet lumine Sol & cętere stel
 le calorem efficiant: motu omnes qua
 litates ingenerant: quatenus motu ipso cō
 figurationes constituunt & quibus uarię
 proficiuntur qualitates: nam licet motus
 quatenus motus calefactus sit: quatenus
 uero configuratorius uarias efficit quali
 tates. Simili ratiōe Pici ratiōes eliditur,
 prima quidem quia & ad uniuersum & ad
 se terra & ignis bōi sunt: ad nos mali qua
 tenus complexione uitę aduersa nocent,
 secunda quod solus sanguis uiuificus est: cęte
 ri humores per accidens quatenus ad san
 guinis dispositionem faciunt: ut medici
 tradunt, tertia etiam quia & mors & uita
 ordinate eueniunt propterea potest esse
 maleficus & ordinatus, quarta quoque quia
 licet mors defectu naturę eueniat: natura
 tamen non deficit nisi propter contrarias
 dispositiones: quas Saturnus & Mars effi
 ciunt, quinta etiam quia utroque modo: licet
 Ptolemęus uno modo tantum, qualitates
 uero elementarię benefice sunt ad se & ad
 mixturam, principales tamen sunt ca
 lor & humor: quatenus illo uiuitur: hoc ena
 tritur, sexta etiam aufert: quod licet Mars ma
 leficientior efficeretur manifestam ob qua
 litatem: salutaris tamen redditur: quia ab
 eo spiritualem sortitur beneficentiam ut
 Albumasar ait: quam beneficentiam licet
 hic Ptolemęus nō expxerit in libro Apo
 telestmaton multoties explicat. Quod tan
 dem medici adiciunt: leue est, quandoqui
 dem beneficentia colligenda est pro ma
 iori parte, immo licet Saturnus ex angui
 bus qualitate sua manifesta beneficus es
 set: occulta tñ posset malefacere. Intelli
 ge stellas non posse malefaciendo uel be
 nefaciendo hominibus nocere nisi per ac
 cidens: quia homo est dominus suorum ac
 tum, unde sepe dixi corpora celestia ani
 mos nros nō necessitare: imo bonis exhi
 bitis remediis nec corpora necessario
 alterant, uidemus enim sepe bonis moni

opinio
 2. 25.

ti obstaculis estiuos ca'ores tollerare
 imo illis omnino aduersari, quare intelli
 ge in toto libro stellas solū dispōere nos
 nō autem necessitate: ut in procmio di
 xit Ptole. & de beneficiis & maleficiis satis.

Rursum postq̄ naturarum prima
 genera duo sunt: mas uideli
 cet & foemina: atq; foemina uis
 in humiditate consistat: generatim
 nanq; pars hęc omnibus foemi
 nis plurimum innascitur: cęterę
 autem maribus magis: iure Lu
 nam quidem ac Aeneris stellam:
 foemininas nobis tradidere: quod plu
 rimum humore præstant: Solem
 uero atq; Saturni Iouis & Martis
 stellas masculinas: Mercurii au
 tem utriusq; generis communem
 quatenus ex æquo & aridam & hu
 midam efficit substantiam, mascu
 lescere etiam aiūt stellas atq; foem
 inescere tum ipsis ad Solem fi
 gurationibus: quandoquidem lu
 canę atq; præcedentes mascule
 scunt: uespertinę autem & sequen
 tes foeminescunt: tum quoque per
 eiusmodi ad finitorem: quando
 quidem iis infigurationibus quę
 sunt ab ortu in culmen usq; uel ab
 occasu in imum: ueluti in subso
 lanis masculescunt, occiduis uero
 inquadripartis, quemadmodum
 in libycis foeminescunt.

E nuntiatum
 ix. de mascu
 linis & foemi
 ninis.

Hermaphroditus
 ut patet ma
 sculina &
 ueluti ex
 mas.

Prima naturę genera tria sunt: mas: foe
 mina: et hermaphroditus: ut libro tra
 ditur de Animalibus: decimo quoque Me
 taphysices: ideo stellas tria ingenera
 diuidit: masculinas quę grece arrenicę: &

foemininas que thelyce appellatur: & pro
 miscuas siue duplices: quæ hermaphro-
 diticæ dicuntur. Tribus itaq; rationibus
 ut grecus sine nomine expositor inquit
 stelle masculæsiunt siue foeminescunt: com-
 plexione uidelicet: figuratiōe ad Solem:
 atq; positura ad orizontem. Complexio-
 ne quidem: quia uidemus muliebri ge-
 nus humidum atq; molle naturæ artificio
 cōfectum ut uidelicet facile effingi possit.
 uirile uero durum ac intractabile. mani-
 festum quotcūq; in uenerimus stellas ma-
 gis humidas: eas dicim⁹ foeminas: quotq;
 aridas: eas magis masculas: qua ratione
 fit ut Lūa & Venus foemineæ: mares autem
 reliquæ præter Mercurium: is namq; ati-
 dus & humidus existens duplicem natu-
 ram habet: hermaphroditus nuncupa-
 tus. Ad Solem uero figuratiōibus: quia
 cum lucanæ fuerint: masculæsiunt. appa-
 rent enim tunc ueluti iuuenclæ atq; nu-
 per editæ: uimq; habent ualidiorē: uel
 pertine uero foeminescunt ueluti senicu-
 læ. Ad orizontem uero hoc est finitorem
 quia omne cœlum quattuor in tractus di-
 uiditur. primus est ab ortu in cœli cul-
 men. secundus e culmine in occasum. ter-
 tius ab occasu in cœli imum. quartus ab
 imo in ortum cœli. ortus græce anatoles
 cœli medium mesuraneis: occasus dysis
 imum anti mesuraneis nuncupantur. cū
 itaq; quattuor sint cœli tractus: duos so-
 lares appellat atq; masculos: duos quoq;
 libyicos lunares atq; foemineos. qui quidē
 ab ortu in culmē atq; ab occasu in imum
 porriguntur: sibi inuicem conferunt atq;
 per similes sunt: oritur enim Sol in ortu
 nobis qui regionem hanc incolimus: ori-
 tur uero in occasu antipodis. culminat no-
 bis Sol in meridie: culminat illis in me-
 dinotio: quare tractus hi sibi inuicem
 conferunt & per similes sunt: iure itaq;
 masculæsiunt ambo atq; solares sunt. Qui
 uero e culmine ad occasum atq; ab imo
 in ortum sunt: etiam ratione eadem simi-
 les atq; se inuicem conferentes erunt: qua-
 re & ambo foeminescunt & lunares sunt:
 stelle itaq; constitutæ solaribus in quadri-
 partis atq; tractibus masculæsiunt: in liby-
 cis uero foeminescunt. nec mirum (ut græ-

cus sine nomine interpres inquit) cur nō
 omne hemisphærium superius fecit Pro-
 tolemæus masculum: omnemq; inferius foe-
 mineum: nam ortus occasui persimilis
 est: culmen imo: quare si abortu incul-
 men tractus masculæsiunt ab occasu in imū
 etiam: siquidem ortus occasui confertur.
 & si e culmine in occasum foeminescit: et
 ab imo in ortum: quandoquidem culmen
 imo similiter fit. Quantum uero ad græ-
 ca uerba attinet: Ptolemæus prima gene-
 ra uocat marem & foeminam: non qui-
 dem simpliciter: sed respectu hermaphro-
 ditorum. mas enim & foemina prima ge-
 nera sunt simplicia. hermaphroditus ma-
 ris & foemine collationem cōtinens: quā
 si ex illis primis constet. Rursum quoq;
 potestatum elementariarum sola humidi-
 tas foeminescit: quandoquidem foemina
 mollis atq; bene passibilis sit. ceteræ po-
 testates omnes ut siccitas caliditas & frigi-
 ditas masculæsiunt: quia que uis præstant:
 dura atq; impassibilia sunt: quales ma-
 res sunt: siccirco Venerem & Lunam tan-
 tum foemineas statuunt: quia hæc tantum
 humore præstant. ceteras stellas omnes
 masculas: quia alia frigore præstat ut Sa-
 turnus: alia calore ut Iuppiter & Sol: alia
 siccitate ut Mars: Mercurius uero quia
 utraq; interdum exuperat: iure herma-
 phroditus est. Nec quoq; prætereundum
 præcedentes partes non una ratione esse
 assumendas: quandoquidem stella stel-
 lam præcedere potest. uel secundum mo-
 tum diurnum: & tunc que præoritur præ-
 cedens est. ut si Saturnus in Arietis parte
 sit. xv. Iuppiter. x. nobis quidem Iuppiter
 præoritur: quare in partibus præcedenti-
 bus etia Saturnumq; præcedens. uel secun-
 dum motum proprium: qua ratione ea
 stella præcedit: que plures signi partes
 peragrat: quo modo Saturnus Ionē præ-
 cedit: quia de sui proprio orbe plures pa-
 grauit partes. Prisci tamen ut Petosiris &
 Neocæpsus iuxta motū diarium capien-
 tes: præcedentes partes uocabant: que
 prius ascendebant. Solis uero conse-
 quentes: que inferebant sub terra. hæc quā-
 tum ad græca uerba. Sunt qui Ptolemæ-
 um in calarum ut Antares q; in cœlo nec sit

mas uel foemina .mas namq; s& foemina conditionem sequitur materiae ut .x. metaphy. autor est Aristoteles: & in libro de Animalibus : Coelum uero quantum sit materiae expers omnes Philosophi testantur. uerum haec reprehensione non carent. stellas enim mares uel foeminas esse : potest intelligi uel in se uel attributione ad nos si quidem in se illud intelligatur: nulla certe erit in coelo mascula uel foemina ut recte sentit Auerroes. si attributione ad nos sic tribus rationibus masculoscunt stellae uel foeminescunt: hoc est uires sibi uendicant maris uel foeminae: complexione uidelicet: figuratone ad Solem: & positura: & hoc ratioe ipse Ptolemeus accipit. proprietates enim quae sunt in nobis effectus in stellis causae sunt: quae in nobis absolute in illis attributione: qua ratione fit ut nos mas & foemina dicamur: illae masculoscere & foeminescere. nos (ut ita loquat) masculati & foeminati: illae masculantes & foeminantes. quando quidem illae causae nos effectus sumus. Et de masculis & foeminis stellis haec sufficiant.

De diurnis atq; nocturnis stellis.

Similiter uero postquam efficientium tempus manifestissima interualla duo haec sunt: diei uidelicet masculatum magis: quod in illo est calidum atq; ardens: & noctis foeminatum: quod per ipsam humidum & quies exurgit: Iure quidem nocturnas Lunam ipsam ac Veneris stellam tradidere: diurnas uero Solem: ac illam Iouis: promiscuam uero secundum haec eam quae Mercurii est: & in matutina quidem figura esse diurnam: in uespertina uero: nocturnam. At illas duas quae corruptiuae substantiae sunt: utrisque con-

ditionibus coaptauerunt: non tamen secundum easdem naturae causas: sed secundum contrarias. similia siquidem addantur iis quae sunt temperatae complexionis: maiorem illorum beneficentiam efficiunt: dissimilia uero iis addita: quae corruptiuae sunt: de illorum malicia plurima ex parte demunt. Hinc stellam Saturni (frigida cum sit) calori diei coaptauerunt. Illam uero Martis etiam quia arida: humori noctis. sic enim uterque e complexionis contrarietate cum exurgat: factio: ni quoque temperanti conueniens redditur.

Hactenus de genere siue sexu stellarum: nunc de conditione siue factione transigit. ut uero res haec intelligat attentione dignum (ut graecus sine nomine interpret inquit) tempus in duo interualla maxime distribui: in diem uidelicet & noctem: dies quod propter motum Solis super terram calidus est: nox uero propter absentiam: humida. Inde dies maris nomen sortitur: nox foeminae: qua ratione fit ut stellarum aliqua diei conditioni coaptentur atq; noctis propter similitudinem: aliqua propter contrarietatem: propter similitudinem quidem diei uel noctis conditioni coaptantur. quae cumque complexionis temperatae sunt: ut Iuppiter: Venus: Luna: & Sol. Iuppiter & Sol diei conditioni: Luna & Venus noctis. Causa autem est quoniam temperatum gaudet simili illo sibi addito & conseruatur sui in ipsius temperantia: nec per illius sibi additionem exit temperationis limitem. praeterea Ioui & Soli temperatis calore si diei calor adiicitur: eorum temperantia adhuc maior fit. iure itaque haec conditioni diei conueniunt: illae noctis. At Saturnus & Mars conditio-

Bii

Enunciatum
x.

LIBER

nibus noctis & diei conueniunt: sed non propter similitudinem sed cōtrarietatem. Causa autem est quia distemperata gaudent dissimili: nam distemperato addito simili non custoditur complexio. ut distemperate calido: si calidum adiiiciatur: adhuc calor magis increfcit: fitq; adhuc distemperatus. itemq; si frigide distemperato frigus addatur: adhuc distemperatus reditur: iccirco dissimili gaudet: ut distemperate calido si frigus adiiiciatur redditur equale ac contemperatum: quandoquidem cōtrarium contratio contēperetur: quare Saturnum diei conditioni & Martem nocti coaptarunt. nam Saturni frigiditas calore diei contemperatur: Martis feruor frigiditate noctis. sic igit optima est facta distributio ut Saturnus diei & Mars nocti coaptentur. hemerique itaq; hoc est diurne stelle sunt Iuppiter Sol & Saturnus. nycterine hoc est nocturne: Mars Venus & Luna: at Mercurius promiscuus est: utriq; conueniens conditioni: modo diurne modo nocturne. Quantum uero ad uerba græca attingit: quam greci astrologi heresim uocant: nos Iulium Maternum secuti conditionē dicimus. alii factiōem. punici haisem nesciunt. Est autem duplex conditio noctis & diei: qua ratione fit ut diarii planete cōditionem diei sectentur: nocturni uero noctis. Arabes haisem planete aiunt signum quod & sui generis & sue conditionis est: ut haxe Iouis est in Ariete. nā aries est diarium signum ac nocturnum uti ipse Iuppiter. sed de his postmodum. Prophyrius suis in eruditionibus alia ratione Saturnū & Iouem asserit diarios esse: Venerem & Martem nocturnos. Ait enim Solem preesse diei quandoquidem complexione: potestate: ac operatōe diurnat: Lunam simili ratione nocti. modo Iuppiter & Saturnus Solis siue factionem siue conditionem sectantur: tum q; raro occultantur & longo tempore uti Sol lucent: tum q; rarius & inter se & cum Sole configurantur: qua ratione fit ut magis solares stelle sint conditionis siue factionis Solis: & ita diurne: Venus uero & Mars sectantur magis conditionem Lune: primo q; frequentius e Sole occultantur uti Luna ipsa, se-

cundo quia & inter se & ad Solem sepius configurantur: quo fit ut magis lunares sint: & ita factionis siue conditionis nocturne. At Mercurius promiscuus est: interdum Lune factionem sectans cum uespettinus est: aliquando factionem Solis cum lucanus. hæc de heresi siue conditione siue factione.

De ipsarum figurationum quæ ad Solem sunt potestate.

Iam uero & eas præter configurationes quæ ad Solem sunt: & Luna & ipsi errantes tres ipsorum impeculiaribus uiribus magis & minus suscipiūt. Luna quidem q; ab apparitione increfcens ad diuidualitatem primam usq; maiorem efficit humiditatem. hinc uero usq; in plenilunium: caliditatem. e plenilunio diuidualitatem in dexteram siccitatem. hinc in occultationē usq; frigiditatem. Errantes uero & lucani tantum: ab apparitione quidem primam in stationem usq; humentiores sunt. hinc uero ad acronychum: calētiores. ab acronycho uero in stationem usq; dexteram arētiores. hinc uero ad occultationem frigidiores. Manifestum autem q; inuicem cōiuncti q; plurimas qualitatū differentias in id quod nos continet operantur: prædominante quidem ut plurimum propria cuiusq; potestate: conuersa uero secundum quantum ab eis quæ cōfigurantur.

Hactenus de conditione siue factione

E nunciandum
xi.

deq; in fritis Stellarum complexionibus: nunc de ascitiis quas Stella ipse per ad Solem configurationem commutant ac alternant. possunt namq; Stella ipse obseruari comparatione ad Solem & ratione ad se. Comparatione quidem ad Solem nno tantum masculoscunt uel foeminescunt: sed complexiones mutant. propterea Ptolemus inquit: iam uero & eas preter configurationes que ad Solem sunt & Lunam & ipsi errantes tres: Saturnus uide licet Iuppiter & Mars ipsos in peculiaribus iuribus magis & minus suscipiunt: quasi dicat q; stelle ipse per ad Solem configurationem dupliciter euariant: cum in sexu genereq; tum in complexione. qualiter sexu ac genere dictum est: nunc quo complexiones mutant: adicit & primo in Luna: na Luna habet quattuor status. ab apparitione enim hoc est ab exitu d subradiis usq; quo fiat semiplena: humentior est ac uerna; hic usq; ad plenilunium calentior ac estiuas: hic usq; in secundis semiplenilunibus: atentior ac autumnalis: hinc tandem usq; in occultatione frigidior ac brumalis. Qd Luna e prima sui apparitione usq; in primum semiplenilunium humentior fit: grecus sine nomine interpretes pbat: quia uidetur modo partu edita. secundo quia est sicut infans qui sui prima editione humentior est. sed rationes istae theoricæ sunt. rationabilius aut prima eius etas humentior est: quia id primo de nouo alicui aduenit: quod est sibi naturalius: est aut Lunæ naturalius humidum. Amplius calidum in re frigida & humida multiplicatum refellit frigidum sibi contrarium & seruat humidum sibi cõpassibile: sed lumen Solis calidum est: quare cõ primũ in Lũa ipsa frigida & humida multiplicatur: expellit frigus eius & humidũ seruat: & ita Luna restat humida ac calida ueluti uer. Amplius qm̄ calidum magis opprter arefcit ut Observatio docet: inde e semiplenilunio ad plenilunium calida restat & sicca æstiuas: sed qm̄ quando crescit arefactio euanescit caliditas: hic ad aliud semiplenilunium restat ut frigida & sicca fit autumnalis: frigidum uero incrementum trahit secum humidum. hinc ad occultatione frigida restat & humida & hiberna. uel (ut

grecus sine nomine ait) Luna prima sui apparitione humescit primo: deinde calefcit propter causam traditã: sed quomodo qualitates recipit: eodẽ modo abiicit. recipit primo humorem. igitur in secundo Lunæ statu eum primo abiicit: iccirco restat calida sicca. deinde in tertio Lunæ statu amittit calorem secundo loco acquisitum: & restat frigida sicca autumnalis. ultio siccitatem amittit tertio loco acquisitam: & sumit humiditatem: & sic in quarto statu restat hiberna. hæc de luna. Quantum uero ad græca uerba attinet anatole græce est latine ortus: apud uero Plinium est et apparitio: quando enim Luna e radiis Solis editur oriri uidetur. melius tñ apparet post hoc apparitione crescente dichotoma fit. dichotoma aut est græce: latine tum dimidia tum semiplena: post hoc fit luna panselena hoc est plena Luna uel tota Luna. uerum diuidua siue semiplena fit Luna interdum in sinistra Solis regione ut post nouilunium: quodiam ipsa oritur post Solem constituiturq; in partibus Solis sequentibus. ideo in Solis sinistra regione est: & tunc semiplena dextera. at post Plenilunium ipsa oritur ante solẽ in mane: estq; in partibus precedentibus & ita in dextera Solis regione demum efficit occulta siue occidit. crypsis enim græce est tum defectio tum occultatio tum occasus. hæc quantum ad græca uerba de Luna. Et de tribus superioribus agamus. Tres itaq; superiores quando in superiori parte epicycli sunt: cum Sole ipso coeunt saltem secundum medios motus: secundum quos nunc loquor: & quoniam Sol est illis uelocior ab eisdem remoto illi apparent matutini ante Solem exorientes: quo in statu eadem ratione humescunt donec in primam eorum dexteram stationem decurrunt: quo in loco e regione Soli quadrangulantur. statio prima: & est sinistra: & est dextera: quatenus enim epicyclus mouetur ad partem orientis ordine ad epicyclum: prima statio est sinistra: ordine tamen ad Solem: prima statio est dextera: & secunda sinistra. statio græce est sterigmos: quæ & latine est fixio. e prima statione usq; quo ueniant ad imam epicycli: quo in loco tunc

Statu
nº 4

LIBER

tes ipsi superiores e regione Soli diametrantr: ipsi Calēiores sunt, Tres superiores in imo supercilii cōstituti sunt immedio repedationis Soli diametri saltē secundum medios motus atq; occidentes oriēte Sole: & orientes Sole occidente: ppter acronychi gręce dicuntur: quod uno noie explicari non pōt. ex acronycho instationē secundā dexterā motus epicycli uel sinistra ordine ad Solē atēiores sunt: Inde ad occulratōem frigidiores sunt. & cā est dicta in Luna. Sed querunt cur Veneris & Mercurii nihil meminit. Arabes Ptolemęi interpretes credūt duos inferiores ēt ascitias cōplexiōes admittere: atq; uariat: licet nō eodem modo ut explanāt. Sed pae horum Ptolemęus solū quatuor ascitias cōplexiones admittere autumat: Lunā ipsam & tres superiores: inferiores uero minime. cuius causam affert gręcus sine nomine: qā ille nō possunt e Sole usq; in diametrum distare: Cum Venus & Mercurius propter motus celeritatē semp Soli propinqui inueniātur. huius ēt pōis est Porphyri⁹ philo⁹ophus in suis eruditionibus. solū enim tres ascitias cōplexiones admittere cōtendit: ceteros duos minime: sed etiam Lunam uult cum tribus conuenire. hinc patēt & etates quatuor stellarū & Lunę. Iuuentuli enim sunt planetę cū apparent usq; ad primam stationē: & Luna ad primum dichotomū. uirescunt. hinc ad acronychum & Luna ad plenilunium senescunt hinc ad secundam stationem & diuidualitatem Luna. sunt uero decrepiti in reliquo statu. hęc de tribus. Sed quoniā planetę possunt ad Solē & ad se cōparari: de his ad Solem cōparatis egimus: de iis modo ad se comparatis transigamus. Planetę itaq; coniunguntur uel corpore: uel configuratione: uel neutromō. si neutromodo: eas qualitates exuscitant: quas apti sunt efficere per comparationē ad Solē. ut si sint in primo cum Sole statu humescunt: si in secūdo calescunt: si in tertio ardescunt: si in ultimo frigescent: & hoc ait Ptolemęus. at in cōuersione ipsa ac pagratione absoluta: nulla relatiōe habita inter eos: eo agunt quō cum Sole configurantur: hoc est pro conditione status quę cum

Sole habent. at si coniunguntur siue corpore siue configuratione: qm̄ multas qualitates nobis afferant: quatenus ipsi multi sunt: mixtū tamen euentū agent eā inqualitatem: quę apredominante natura euenit: ut si coniunctione Saturnus predominetur: qualitas epredominio Saturna erit. eodem modo in ceteris fit. Sententiā hanc Ptolemęus etiā in libro centum enunciatum ita scribit: Cū Saturnus Iuppiterq; coniungitur: uter eorum sublimior sit: uide: ac iuxta illius naturam pronuntiat: idem etiā in ceteris stellis facito. hoc enunciatum est. lxiii. uerum sententiā hęc in loco presenti sufficientior est: quā nō quidem quid agant planetę absolute & quid incomparatione inuicem hic declare. at ibi tantum quid agant cōiuncti. Hic attentione dignum esset primo quid superior siue predominans stella sit. secundo degenere: tempore: & loco euentorum esset statuedum: sed quoniam de iis in libro de nostrarum Calamitatum causis diximus: hęc satis. sufficit enim nobis hęc excitaſſe: quādo quidem non res astronomicas: sed eruditiones nunc scribamus.

De non errantium stellarū ptāte.

Cum cōsequens sit deinceps & nō errantium naturas pro cuiusq; propria qualitate percurrere: peculiariates quę per simile ad errantium naturas in iis obseruantur: transigamus: & primo ipsas quę p medium circulum se habent formas.

Enuntiatum
decimū secū
dum.

Hactenus de cōplexionibus insitis & ascitias deq; potestatibus ac operationibus luminū & quinq; planetarū perfecit: Trāsit nunc ad stellas non errantes: quę fixę dicuntur: Cum non tot differentis motus moueantur ueluti quinq; erraticę: & de iis eruditiones leues scribit: ad apotelesmata tantum proficiētes. uerum intractandō de iis primo imagines ipsas quę sunt per medium Zodiaci exequitur: quęq; interdū

Zodia græcè latine à figuris quas referūt animalium: animalia dicuntur. simia a significatiōum efficacia: signa dicta. aliquādo altra a stellarum multitudine: quæ ibidem si dent: latine sydera. aliquando mot phoses a simulacris quæ referūt: latine imagines siue forme. Sūt autē hæc Aries Taurus & cetera. sunt uero imagines. xlviij. q̄rum. xxi. in septentrionē ipsum assurgunt. xv. in meridiem declinant. xii. uero per medium Zodiaci constituuntur. In iis imaginibus stellas uisu notabiles & quæ pollentes sūt. M. & xxii. obseruant: ceteras uel obliquis imbecillitatem: uel ob radiorū obliquam projectionē (ut Porphyrus inquit) prætereunt. ordinant uero has imaginum stellas pro lucis præstantia: quādoquidē (ut porphyrius inquit in eruditiōibus) Aliquæ illustres: Aliquæ splendide: Aliquæ fulgentes: Aliquæ claræ: Aliquæ limpide: Aliquæ dubiæ sunt: propterea sex cœtus siue ordines siue ut alii dicunt & inepte: magnitudines sunt. Illustres a lucis præstantia: primæ sunt imprimis siue cœtus siue cohorte: siue ordine: siue magnitudines: quæque posituris per cœlum ipsum disseminatæ plurimū sunt: suntq; numero. xv. Splendide scdē siue cohortis siue magnitudinis: cū aliquantulum luce e primis deficiant: sunt numero. xxv. fulgentes uero e tertia cohorte et aliquātis per luce imminute numero sunt. ccviii. Claræ quartæ cohortis ita se habentes ad tertias uti tertie ad secundas: numero sunt. cccclxxiiii. Limpide e ratione se habentes ad quartas ut illæ ad quartas: numero sunt. xlix. quibus si ad des nebulosas quæ: tenebrosas siue occultas. ix. erūt (ut diximus) oēs numero. M. xxii. Alii uero sex stellarū faciūt magnitudines siue ordines: non apositura: quādoquidem situ non ordinate sint: immo per cœlum ipsum perque omnes illius regiones disseminate: sed per hoc quod sunt aliquantule ad terram ipsam: nam diameter stellarum primæ magnitudinis continet diametrum terræ quater & eius dodrantem: estq; proportio diametri ad diametrum: ut. xix. ad quatuor quatruple supertripties quat

tas. diameter uero stellarum secundæ magnitudinis diametrum terræ quater continet & xxix. sexagesimas: estq; proportio diametri ad diametrum: ut. cclxix. ad. lx. diameter stellarum tertie continet diametrum terræ quater & unam octauā: estq; proportio. xxxiii. ad. viii. quatruple uidelicet sex quoctaua. diameter stellarum quartæ magnitudinis continet diametrum terræ ter & circiter. x. decimas tertias: estq; propinqua proportio diametri ad diametrum ut. xlix. tripla supra decupartiens tertia decimas estq; ut fere proportio. xlix. ad. xv. tripla superquadripartiē decimas quintas. At stellarum sextæ diametrum continet terræ cum dimidio & fere tribus tricesimissedis: estq; fere proportio. lxxxiii. ad. xxxii. hæc Alphagræus: ferre ad uerbum scribit. Verū hæc causa a prima parū differt: quādoquidem ut Plato in phedone scribit: nos non stellarum corpora uidemus: sed radiorū quāsdam reflexiones in aere similes stelle speciem referentes: quasi dixerit radiosas umbras siue splendores. qua ratione fit ut magnitudo stelle non corpus ipsum sit: sed illius radiosa ūbra: & ita hæc causa a prima parum differt. Ptolemæus itaq; primo duodecim imagines per medium zodiaci collocatas describit: deinde alias quæ errāt a zodiaco. uerum nō sine magna dubitatione est: quod Ptolemæus proponit: an uidelicet signa fixa atq; stellas prout sunt in signis fixis describat: uel signa mobilia & stellas prout sunt in signis mobilibus. viii. cœli prout sunt partes in toto. uidetur enim Ptolemæus non cognouisse nōnum orbem & quanto minus decimus: & si cognouit: de illius uel illorū signis nihil scribit. Ex alio in. xlii. magne constructionis libro ab Abrache per. ccc. annos præcedente obseruans. octauum orbem ab occidente singulis centenis annis parte una motū fuisse uerificauit. quæ ratio docet alium orbem præter octauū eminere: qui motu diario ceteros rapiat. Cui Thebicus subcessit: qui motum octauæ spheræ suo tempore consideras: ac arctiori machinatione obseruans: singulis. lxxvi. annis una parte perfici. constituit. deprehendit quoq; motum octauæ spheræ difformem:

quia nunc uelocem alias tardum qua ratione inuenit exactiori consideratione caput Arietis & librę octauę spherę circa caput Arietis & librę nonę a meridie in septentrionem per quendam circellũ: cuius centrũ sub equinoctiali fixũ est: circũuolui: quem motum accessus & recessus octauę spherę uocat. fuerũt & alii qui & aliter obseruant. omnes tamen octauam spherã hoc gemino motu moueri asserũt: qđ quidem absq; nona & decima spherã fieri nequit: iure itaq; dubitatõẽ dignũ est: quę signa describat: fixa ne uel mobilia octauę spherę: quasq; stellas utrum prout sunt in Ariete & cęteris signis nõ uel decimę fixi s; an ut sunt partes signorum mobiliũ octauę. Quicqđ sit demotib; octauę spherę deq; orbibus eiusdem: de quibus in libro de nostrarum Calamitatum causis satis diximus: nũc uideretur mihi Ptolemęũ pertractare de signis octauę spherę & de stellis quę sunt partes talium signorũ: ueluti membra in mębrato: ut oculus in homine: & brachiũ in humero. signum autẽ est qđ proponit dicere de non errantibus: & ita principaliter de stellis non errantibus. At de signis fixis noni uel decimi orbis ueri uel ficti: posterius dicet: dum de conuersione: æquinoctiis: cęterisq; signorum peculiaritatib; pertractabit. Nec audiendi sunt qui dicunt Ptolemęum loqui de stellis prout sunt in signis fixis primi mobilis: quę stelle tempore Ptolemęi erãt in illis ac illorum partibus ut scribit: nunc autem nostro tempore sunt uariatę: quoniam si quis uelit equare stellas fixas ad tẽpus Ptolemęi qui fuit temporibus Adriani usq; ad tempora Antonini: nõ inueniet loca illarum ita: & hoc est signum qđ Ptolemęus per signa accepit imagines. Animaduertimus Ptolemęum dum de signis primi mobilis loquitur: illa uocasse Zodiacum uel similia aut dodecatamoria. dũ de signis octauę: illa nũcupasse morphoses. recte igitur diximus Ptolemęum accepisse stellas prout sunt partes imaginum. & nõ prout sunt in partibus animalium siue signorũ primi mobilis: hęc de intentione.

Stellę Arietis.

Stellę quę in Arietis capite cõstitutę sunt: Martis ac Saturni qualitatibus similes qualitates habet. Quę in ore: Mercuriũ sectantur: quadam quoq; ex parte Saturnũ. Quę in pede posterior collocantur Martis. Quę ad caudam: Veneris qualitatem sequuntur.

Prima forma siue imago est quę gręce crios: latine aries est. hęc est prima Zodiaci octauę spherę: si dici potest Zodiacus. hęc formam fortasse Ptolemęus nõ nouit moueri motu accessus & recessus: propterea ait eam per medium Zodiaci cõstitui: uel fortasse eum Zodiacum constituit in octaua spherã: si duo Zodiaci nũcupari possunt. quę moueri Thebiti; nouit & alii ex austro in septentrionem uel ecõtra ut dicemus. Hanc imaginem dedicant Arieti. Naturales qđẽ: qđ stelle eius Arieti & cęteris idgenus presunt. Perspectiui uero qđ linee protractę a stellis ad stellas Arietis referunt. Poetę uero quia non nulli aiunt Phrysum incolumem ad Oetam peruenisse & Arietem Ioui immolasse: pellem templo fixisse: & Arietis ipsius effigiem a Ioue inter sydera constitutã fuisse: ut Hyginus est autor. hęc de imagine generatim. Per partes uero Ptolemęus notat stellas capitis: stellas oris: stellas posterioris pedis: atq; stellã caudę: quasq; qualitates habere uelit: ex uerbis suis facile patet: nam stellę capitis habent uires Martis & Saturni: quę oris principaliter Mercurii ali quantulumq; Saturni: quę pedis: Martis: quę caudę: Veneris. Incornibus quidem enim illustiores chaldaice sarchae nũcupantur: in lumbis uero tres parue splendide tamen: quę chaldaice alburoue appellãtur. apud Hyginium omnes Arietis stellę sunt numero. xviii. quandoquidem in capite habeat stellam unam: in cornibus tres: in ceruice tres: impede priori de primis unã in interscapilio quatuor: in lumbis tres in cauda unã: sub uentre unã: in pede posteriore unã. igitur numero. xviii. Ptolemęus.

Enunciatum
decimũ terũ.

is prætermittit reliquas: & tantum .vii. adnotauit: uidelicet quatuor capitibus: quatuor in cornibus sunt: in capite una: illa oris: illa posterioris pedis: atque illam caudæ: & ita .vii. tantum: ceteras tanquam imbecilliores præterit. Verum unum dubitatione dignum est: quod Hyginus nullam stellam collocauit in ore: at Ptolemæus ait eam stellam quæ est in stomate sectari Mercurium & aliqua ex parte Saturnum: & ita in ore collocat unam. Stoma enim græce latine os. mihi tamen (pace aliorum dixerim) uideatur quod Ptolemæus uelit per stoma aluum siue uentriculum: quem & stomachum uocant: qui quæ latine est os: non quidam extrinsecus quod cibum capit: sed intrinsecus quod cibum concoquit: qua ratione fit ut isti non differant: Imo idem uelint. Græcus sine nomine suis in eruditionibus Arieti stellifero iuxta ordinem partium dedicat regiones: prioribus quidem partibus Babyloniam: capiti Eioemain: dextere Persen: sinistère Syriam uentri loca illi affinia: auersioni faciei Babyloniam rursus: pectori Armeniam: humeris Thraciam. uentri rursus Cappadociam & Susiam & Mariam rubram & Rhyparam. posterioribus uero adiicit Aegyptum & Persicum oceanum.

Stellæ Tauri

Stellarum uero Tauri: quæ quidem ad illius abscissionem positæ sunt: Venere temperationis esse dicuntur: quamuis Saturnium et quiddam una mixtum habeant. uergiliæ uero: Lunæ ac Iouis naturas imitatur. Earum autem quæ in capite sunt: illa ex succulis fulgida ac rutila quæ fax dicitur: martiam efficaciam habet: reliquæ Saturniã quamuis aliquantulum Mercurii habeant. quæ in summis cornibus positæ sunt: solius Martis naturam sequuntur.

Taurus græce & latine est secunda imago .viii. orbis: etiam per illius significari medicum procedens. hanc Tauro dedicant: naturales quidem quæ stellæ Tauri tauro: bobus: bubulis: & id genus præsumunt. perspectiui uero quæ lineæ protactæ ex stellis ad stellas taurum claudunt. poetæ uero Taurum inter sidera constituunt: quæ Europam incolumem transfexit cretam ut Euripides dicit. nonnulli autem cum in bouem fuisset conuersa: ut Iuppiter ei satisfacere uideretur: inter sidera constituisse: quæ eius prior pars appareat ut tauri: sed reliquum corpus obscurius uideatur. hæc de imagine ipsa generatim. per partes uero Ptolemæus adnotauit stellas abscissionis. uergilias quæ in ore sunt .vii. licet .vi. tantum notabiles. de succulis facem & alias: & quæ in summis sunt cornibus. Qualitates uero sic describit: quæ stellæ abscissionis uult uenereas esse uergilias lunares ac Iouias: facem martiam: ceteras succulas saturnias: & aliquantulum mercuriales: quæ in cornibus martias. De numero Hyginus asserit præter uergilias .xiiii. esse: nam in cornibus singulas habet stellas: sed in sinistro clariore utriusque oculis singulis: in fronte media unam: ex quibus locis cornua nascuntur: singulas: quæ septem stellæ hyades nuncupantur. latine (auctore Plinio) succulæ. stellarum nomina hæc sunt ambrosia: eudora: padyle: coronis: polyffor: phyleto: thyene: haru illu strior græce lampadias: latine fax nuncupatur: chaldaice aldebra. in sinistro genu prioris habet stellam unam & super unguilas unam: in dextro genu unam: & in interscapilio tres: nouissimam earum ceteris clariorem: in pectore unam: quæ cor Tauri dicitur. Igitur præter uergilias sunt .xiiii. Quantum uero ad uerba attinet: Taurus ab antiquis sic formatur in celo: ut pars eius posterior tanquam a reliquo corpore abscissa latere dicatur. In hac abscissione stellæ sunt latentes: quatuor Hyginus nihil meminit: quia clare non sunt: Ptolemæus autem ueneream efficaciam illis prebet. hyades alii uolunt in ore: alii in fronte: alii in tauri capite constitui. uergiliæ uero quæ græce dicuntur pliaades: babylonice atoragæ quæ extra mouet quando estas incipit oriantur

etiam ab aliis ponunt in ore: ab aliis in fronte. unde uero dicant hę pliaides: ille hyades; Hyginio relinquo. Quantum uero ad Astrologos attinet: has stellas qui hora geniturę cum Luna horoscopantes habuerit: magnus & clarus erit. quas si Iuppiter feliciter irradiauerit: exercitum ducet: ac terra marique multa getet: demisso offenso principe mala morte peribit. licet autę ut dictum est Iouię naturę sint: tamę qui eas ortus sui tempore in occiduo cardine habuerit: a maleficis stellis percussas naufragus moriet. Qđ si benefice etiam stelle illas feliciter inuehant: nihilominus repentina illi mors ex nimio coitu aut inter conuiuia crapulasque potendit. gn etiam si quis Lunam in pliadibus lumine uacua nascens habuerit a Marte aut Saturno hostiliter percussam: oculis capiet. Gręcus sine nomine huic imagini suis in eruditio- nibus iuxta partium ordinem uarias ascribit regiones. capiti quidem mediā locaque huic proxima: pliadem: cyprium. lateri sinistro arabia: & loca circa. humeris perfen & Caucasam regionem. subcuruationi ascribunt: odoratui ethiopia: fronti elcymain: cornibus carcedoniam: mediis partibus armeniam: indicam: germaniā. hęc de regionibus.

Ceciscent

E nunciatum
xv.

Stellę uero quę in geminis sunt quę quidem ad pedes constitutę sunt: similes Mercurio uires habent quadam etiam ex parte Venerem imitantur. limpidae quę in foemoribus collocantur: Saturno similes sunt. ex duabus quę in capitibus splendent: Altera quę in anteriori capite est: quę Apollinis stella dicitur: Mercurio similis est: Altera quę in capite posteriori fulget: quę Herculis stella appellat: Marti.

Tertia stellati signiferi imago est quę gręce didymi dicit: latine gemini siue gemelli. hęc naturales philosophi geminis adi-

ciunt quę hominibus presunt & potissimum gemellis. perspectiui uero quę linee tractę ex stellis ad stellas geminorū figuras claudunt. Poetę castorem & pollucę imaginem ferunt esse hanc quę omnium fratrum amantissimi: neque de principatu contendentes: neque ullam rem sine consilio agentes: a Ioue inter notissima sydera constituti sunt. hęc generatim de geminis. Per partes uero Ptolemęus annotauit stellas pedum: quas principaliter mercuriales: secundario ueneras uult esse stellas foemoris dicentes esse laetnias: has Hyginus ponit in genibus: quod forsitan Ptolemęus sentit. nam meros gręce latine est tum foemur: tum costatum inguen: tum crus: etiam & genu. Itęque animaduertit stellas amborum capitum: quę comuni nomine a babiloniis albegat nuncupant: speciali uero: quę in capite anteriori: caput canis: quę in posteriori caput subsequens geminorū: gręce uero quę in capite anteriori stella Apollinis: estque Mercurio similis: quę fulget in capite posteriori stella dicitur Herculis Marti conueniens. Hyginus numerat stellas. xviii. quas (si placet) lege. Gręcus sine nomine huic adiicit regiones differentes. anterioribus partibus indicam & loca huic finitima. Itęque celticam: Galaciam: Tratiā: atque boeotiā. partibus mediis egyptū: Libyam: Romanos: Arabiam: Syriam. hęc de regionibus.

Stellarum uero Cancri: illę quidę duę quę ad pedes sitę sunt: easdę quas stella Mercurii uires habent: Martis quoque naturam quadam ex parte sequitur. Quę sunt ad chelas: Saturni ac Mercurii qualitates retinent. nebulosa uero uertigo quę est in eius pectore: quod pręsepe uocatur: Martis Lunęque uires habet. Stellę uero quę asini uocantur ad ipsum pręsepe constituti: Marti ac Soli similes esse perhibentur.

E nunciatum
xvi

Quarta cęli stellati imago est quę gręce.

Cardius dicitur latine Cancer. hanc can-
cro Naturales statuunt: q̄ Canceris & cete-
ris id gen⁹ præst. Perspectiu q̄ lineæ tra-
ctæ stellis ad stellas cancri describunt si-
guram. Poetæ q̄ Iunonis beneficio super
astra collocat. Stellæ Ptolemei quæ ad pe-
des: Mercurium præcipue & aliquantulu
Martem sequuntur. quæ sunt ad chelas
(chela dicunt illa duo rostra quæ mordet)
Saturnu ac Mercurium. edicunt a Chal-
deis a zubent. nebulosa uertigo: quæ chal-
daice est meelioph. græce nepheloides sy-
strophe: a nostris præsepe: martia ac luna-
ris est. Ceteræ patent. Hyginus enumerat
stellas. xviii. quas lege. Regiões uero huic
subiectæ (ut inquit Græcus) sunt: anteriori
oribus quidem Bactriana. sinistris zacyn-
thus: Acarnania. posteriorib⁹ uero Aethi-
opia: Schina. capiti etiã Meotica palus:
& qui circa incolunt: & Erythrea insula: &
Hyrcanicum mare: & Hellespontus. & ma-
re libycum: & Brestanica: & Thule insula.
pedibus Armenia: Cappadocia: Aradus:
Cos. ultimis cancri: in uentre Troglodyxias:
Ionia: Hellespontus.

Enunciatum
xvii. de stellis
leonis.

Stellarum uero quæ circa leonem
sunt: duæ illæ quæ ad caput descri-
buntur Saturno similes sunt: aliqua
tulum etiam Martis habent. Tres
illæ quæ ad collum cõstiuunt: Sa-
turno etiam similes sunt: quadam
etiam ex parte Mercurio. lucida q̄
est ad cor: uocata Regulus: Marti
ac Ioui similis est. lucidæ stellæ q̄
ad lumbum caudamq̄ formantur
Saturno Veneriq̄. Quæ in foemo-
ribus item Saturno similes sunt:
quadam etiam ex parte Mercurio.

Quintam stellati signiferi imaginẽ Leo-
ni dicunt: quæ & græce leon: latine leo di-
citur: Naturales quidem q̄ leonibus & fe-
rocibus animalibus rapacibus atq̄ au-
dacibus: ueluti leopardis pantheris &

id genus præst: Perspectiu uero q̄ si-
neq̄ e stellis ad stellas ductæ leonis cla-
udunt effigiem. Poetæ uero hanc ima-
ginem tribuunt leoni. tum q̄ omnium fe-
ratarum princeps extimatur: propterea Iup-
piter ipsum ad sidera transformauit. tum
q̄ cum leõe Herculis fuit prima certatio.
Et q̄ apud Hyginu stellæ notabiles sint
xviii. illæ quas Ptolem⁹ notat sunt duæ
capitis quæ chaldaicæ anchorath: quas sa-
turnias & aliquantulum martias uult esse
tres colli quas quoq̄ saturnias & aliqua ex
parte mercuriales uult esse. lucida quæ est
ad cor leonis: quæ a nostris rex siue regia:
Basiliſcus a græcis nuncupatur. hanc Mar-
ti ac Ioui similem appellat: quamq̄ si quis
hora genituræ cum Luna crecente habue-
rit in horoscopo aut in ipso celi mediot
ad magnas facultates magnaq̄ imperia
promouebitur. nec enim temere uocata
est regia. quoties Mars aut Saturn⁹ ad eã
peruenerit: rixas: contentiones: & grauiã
illi bella cõcitabit: Itẽq̄ sunt lucidæ stellæ
ad lumbum caudamq̄ Saturno Veneriq̄
similes. & quæ in foemorb⁹ Saturno simi-
les & aliquantulum Mercurio: has Ptole-
meus annotauit. Recetiores in oculis ob-
seruant duas: quas circuph uocant: in pe-
ctore quattuor dictas albagem. In cauda
est quæ astrapha chaldaice dicitur. Græc⁹
sine nomine leoni regiones adicit diuer-
sas: capiti quidem Celticam & continua
loca: anteriorib⁹ leonis partibus Bithynia
dextris Macedonia & affinia loca. sinistris
Propontis. pedibus Galaciam. uentri Cel-
ticam atq̄ Traciam. clunibus Phoeniciã
Adriam: Libyam: mediis Phygiam: Syriã
caudæ Pyſenum. hæc de regionibus.

Stellarum uero quæ ad uirginem
sunt: quæ quidẽ ad caput atq̄ ad
apicẽ australis alæ cõstitutæ sunt:
Mercurii naturam referunt: habet
etiam Martis aliquantulum. Reli-
quæ stellæ eiusdem alæ: quæ quidẽ lu-
cidæ sunt: & quæ ad cingulos pu-
dendorum figurantur: Mercurii &

Enunciatum
xviii. de stel-
lis uirginis.

LIBER

dendorum figuratur: Mercurii & quadam ex parte Veneris naturam sequuntur. Stella lucida quae est ad alam septentrionalem: quae dicitur Vindemiator: Saturni Mercuriique qualitates habet. Quae autem uocatur Spica: Veneris qualitates retinet: habet etiam Martis aliquantulum. Quae ad summos Virginis pedes: quaeque dicuntur in ipsa ueste constitutae: Mercurio & quadam ex parte Marti similes esse phibentur.

Serra imago alata formatur in caelo: cuius altera ala ad austrum declinat: altera in septentrionem assurgit. haec graece Parthenos latine Virgo dicitur. Dedicant autem potissimum hanc Virgini: Naturales quidem mulieribus & praecipue uirginibus praestant. Perseptiuui uero quae omnes lineae ductae uirginis specie describunt. Poetae uero uel quae Iouis & Themidis filia ad sidera transformata est: ut Hesiodus est autor: uel quae Aestri & Aurora nata: quo tempore aurea florere secula. Hyginus huius stellas annotauit xvi. Ptolemaeus uero etiam a partibus Virginis posituris plures annotauerit: nominatim tamen annotauit eam: quae graece est Protrygeter: a nostris Vindemiator: a Chaldeis almuzedie alaraph. Itemque eam quae a nostris Spica: a graecis Stachys: chaldaice est Azimon alazel. harum & loca & Idiotecpias adiiicit: quae omnia patent. Regiones huic subiectas non annotauit graecus.

Stellae quae sunt ad ipsa summa cornua librae: iouiae mercurialisque qualitatis sunt. quae uero ad media saturniae: quadam ex parte Martiae sunt.

Veteres Scorpium ita in caelo effigiuere ut duo illius caeli signa occupare uellent: & priorem quidem eius partem: quae a nostris libra dicitur: chelas graeci uocauerunt. Hanc

signiferi partem librae tribuunt: Naturales quidem quia ponderibus equitati: iustitiaeque ceterisque id genus praestant. Perseptiuui uero quae e stellis ad stellas lineae si ducantur: librae figuram claudunt. Per huius signi partem apparet uia stellulis: quae graece Spora des dicuntur: descripta: quae ad meridiem regione declinat: applicansque ad septentrionis uerticem. cuius latitudo ab .viii. librae parte usque in Scorpii tertiam ampliatur: ut Albulas est autor. hanc nonnulli uiam combustionis uocant. Physici uero gala siue (ut latine loquar) lacteamque uiam: quandoque alii uelint lac caelum per medium diuidere transiens per Sagittarium & Geminos. stellas quas Ptolemaeus annotauit: patent.

Stellarum uero quae in ipsius Scorpii sunt corpore: lucidae quae in fronte perlucet: martias uires habent: Saturni etiam aliquantulum. e tribus stellis in Scorpii interscapili distinctis: media illa rutila quae lucidior est: Antares dicta: martia est: aliquantulum et Iouia. haec Cornu Scorpii nuncupatur. quae in caudae internodiis sitae sunt: saturniae quaedamque ex parte mercuriales sunt. quae in aculeo: mercuriales martiaeque. quae sequitur nebulosa uertigo: Martis Lunaeque naturam sequitur.

Octauam caeli imaginem tribuit Scorpio: quia illius stellae Scorpio & animalibus uenenosis & eius generis praesunt. Amplius lineae e stellis ductae Scorpii figuram claudunt. Et licet Hyginus .xix. stellas annotauerit: Ptolemaeus nominatim obseruauit eam quae graece Antares: a recentioribus latinis Cornu Scorpii appellatur: & eam quam graeci Nepheloides sistrophen id est nebulosum globum uocant: Chaldei alacha. cetera patent.

Stellarum Sagittarii: quae quidem

E nuntiaturum
xx. de stellis
scorpii.

E nuntiaturum
xxi. de stellis
sagittarii.

E nuntiaturum
xix. de stellis
librae.

est ad sagittæ cuspidē posita: mar-
tiam lunaremque efficaciam habet.
Quæ uero sunt in arcu ad manu-
briū: iouias martiasque uires hñt.
Globus stellarū quæ in eius sunt
corpore: Solis & Martis naturam
imitantur. Quæ sunt in cōmissura
atque in dorso: Marti similes sunt:
quadam ex parte Mercurio. Quæ
in pedibus: Ioui Saturnoque. Stel-
læ ad caudam positæ in figuram
quadranguli: Veneris naturam se-
quuntur: hñt & saturnium quiddā.

Nonam coeli formā Sagittario: qui græ-
ce est toxotes dedicantur quæ eius stellæ
ariolis: balistariis: monstris: miraculis ac
portentis præsumunt. Itemque & tonitruis & in-
strumentis quibus uulnera fiunt, tum quæ li-
næe stellis ad stellas ductæ Sagittarii fi-
guram describunt. Quæ de clara sunt, ue-
rum quantum ad græca attinet: capulum
id est ubi manus circumcapit: intellige.

Stellarum Capricorni: Quæ qui-
dem ad cornua positæ sunt: Vene-
rem imitantur: licet Martis non ni-
hil habeant. Quæ in ore collocan-
tur: Saturno similes sunt: quadam
etiam ex parte Veneri. Quæ sunt
in pedibus atque in uentre: Martem
Mercuriumque imitantur. Quæ ad
caudam: Iouem atque Saturnum.

Decimam formā Capricorno: qui græce
est Aegoceros: tribuunt: tū quæ capris & cæ-
teris id genus præstitum quæ lineæe stellis
ad stellas designatæ: figuram claudunt Ca-
pricorni. Græcus lineæ nomine regiones adi-
cit huic ad uespertinam & meridianā re-
gionem omnia latera Aegæi maris & cir-
ca incolentes: atque Corinthum. cingulo

Sycion. dorso Magna maria. caudæ Iberis.
capiti Thyrrenum pelagus. uentri circun-
dantes incolas. mediis Aegyptū: Syriam.

Stellarū Aquarii: Quæ quidē ad
humeros ponuntur: quæque sunt in
eis sinistra atque in ueste: Mercurio
Saturnoque similia faciunt. Quæ in
foemoribus: magis Mercurio: mi-
nus Saturno similes sunt. Quæ
uero in cauda atque in lini dorso: Sa-
turno & aliqua ex parte Ioui simi-
les sunt. Quæ ad effusionē aquæ:
Saturni naturam sequuntur: non
nihil etiam Iouis habent.

Undecimam coeli figuram Aquario tribu-
unt: qui græce est Hydrochoos: tum quæ flu-
minibus: fontibus: aquis: foxis: ac lacunis
stellæ illius præsumunt: tum quoque quæ lineæe
stellis ad stellas ductæ: Aquarii figurā cla-
udunt. Græcus regiones addit huic subie-
ctas. precedentibus Syriam. mediis Euphra-
tem & Tygrin: Aegyptum & Libyam: & flu-
mina ægyptia: & Indi flumen. medio Cal-
pen: Tanain atque ceteros fluuios. pedibus
Austrum & Zephyrum.

Stellarum Piscium: Quæ quidem
sunt ad piscis australis caput: eadē
quæ Mercurius efficiunt: Saturni
quoque aliquantulū habent. Quæ
uero in dorso: eadem quæ Iuppi-
ter & Mercurius agunt. Stellæ que
ad Piscis australis caudā atque lineo-
lam australem: saturniam naturā
retinent: quadam ex parte Mercu-
rium quoque imitantur. Quæ sunt
in dorso & spina piscis septentrio-
nalis: Iouis similes sunt: non nihil
Veneris etiam habent. Quæ sunt

Enuntiatum
xxiii. de stel-
lis aquarii.

Enuntiatum
xxiiii. de stel-
lis piscium.

Enuntiatum
xxii. de stel-
lis capicorni.

LIBER

In lino septentrionali: Saturni ac Iouis naturas sequuntur. Lucidae nodi coelestis stellae: martiae sunt: quaedam etiam ex parte mercuriales.

Ultimam coeli formam Piscibus tribuit qui graece sunt Ichthyes: tum quod piscibus caeteris id genus stellae illi praesunt: tum quod sic in coelo figuratur. Quatuor uero ad graeca uerba attinet: Pisces gemini sunt: & alter quidem notius id est australis: alter uero boreus id est septentrionalis: propterea de utroque pisce Ptolemeus loquitur. Amplius animaduersione dignum: quod Pisces hi quodam filo colligati figurantur: quod alii linum: alii lineolam: alii ligamentum uocant: propterea de lineola hac stellae quae sunt ad piscis australis caudam atque lineolam australem: saturniam naturam retinet. Item animaduertendum in hac coeli parte: hoc est inter Pisces & Arietem: esse stellas quasdam in orbe dispositas: quas graeci syndesmon: latini nodum coelestem uocant: propterea inquit lucidae nodi coelestis stellae. Graecus sine nomine mediis Piscium partibus atque caudae adiicit Rubra maria: Persen & affinia loca: Mare quoque arabicum: Boristenen. partibus praecedentibus. Indicum: Euphratem & Tygrin. Haec de Piscibus atque de stellis fixis zodiaci uulgarioribus: quae ad nullam eiusdem zodiaci regionem uergunt: sed sunt (ut dixit) per illius medium collocatae. Vtrum uero detur zodiacus alter praeter hunc realis uel imaginarius: secundo de nostrarum calamitatum causis disputauimus: fortasse enim quaedam adiciemus in fine ad rem nostram utilia.

Enuntiatum xxv. de assurgentibus in septentrionem.

Formarum uero quae in septentrionem assurgunt: lucidae quaedam stellae quae ad minorem uersam sunt: Saturni qualitati similem qualitatem habent: aliquantulum etiam Veneris similitudinis. Quae uero ad uersam maiorem: Martis similitudinem referunt. Crinitus stellarum chorus

qui est sub huius caudam: Lunae Venerisque qualitatibus perfimilis est. Lucidae stellae quae sunt ad Draconem: saturniae martiaeque efficaciae sunt. Stellae Cephei sunt iouiae: itaque saturniae. quae ad Bootem sunt: mercuriales saturniaeque. Rutila & illustris stella cui nomen est Arcturos: Martis ac Iouis qualitate retinet. Quae in septentrionali Corona dispositae sunt: eadem quae Veneris ac Mercurius agunt. Quae ad eum quae in genibus collocantur: Mercurio similes sunt. Quae in Lyra sunt: Veneris ac Mercurio. stellae quae Gallinam constituent: eadem Veneris ac Mercurii naturam sequuntur. Quae sunt ad Cassiopem: Saturni ac ueneris. quae ad Perseum: Iouis & Saturni qualitates retinent. Globus stellarum qui est ad caput Gladii: martius est. Lucidae stellae quae in Heniocho: Marti Mercurioque similes sunt. Quae in Serpentario: Saturni qualitatem retinet: hinc & Veneris quaedam. Quae in ipso Serpente collocantur: quales Saturnus & Mars efficiunt. Quae ad Sagittam positae sunt: Martis naturam imitantur: non nihil etiam Veneris habent. Stellae Aquilam constituentes: martiae ac iouiae naturae sunt. Quae Delphinum describunt: Saturno Martique similia operantur. Lucidae stellae quae ad Equum sunt: Marti ac Mercurio similes sunt. Quae in Andromeda: ueneriae. quae in Triangulo: mercurialis qualitatis esse prohibetur.

Hactenus

Hactenus de formis per medium Zodi-
 aci constitutis Ptolemæus eruditorio mo-
 re prodidit: nunc & de affurgentibus in
 Septentrionem: quandoquidem septen-
 trionalis regio pollentior nobis sit atq[ue]
 prima. Nec de stellis harum forma-
 rum scribit nisi eruditionis causa. suppo-
 nit autem loca uerificata earum: ut di-
 ximus & dicemus. Animaduersione di-
 gnum (ut Arabs Ptolemei interpres di-
 cit) stellas per medium Zodiaci consti-
 tutas: esse pollentiores & primæ uirtutis:
 Septentrionales uero esse secundæ uir-
 tutis: tantoq[ue] pollentiores quanto Zodi-
 aco propiores sunt ac minus deuic: Au-
 strales uero tertig: atq[ue] ibecilliores: quã-
 ro australiores. Cãm uero affert ex iis quæ
 dicta sunt in perspectiuisq[ue] stelle agūt ad
 nos p[er] radios cadētes recte: & qm̄ radii stel-
 larū Zodiaci angulos efficiunt ad nos re-
 ctiores: & post illos sunt radii septentriō-
 les: ideo & uirtutes simili rōne constitu-
 tur ad nos: qua & anguli radiorū. uerū in-
 colentibus meridiem & circa & ultra equi-
 noctium: australes stelle uites maximas
 emittunt atq[ue] pollentiores q̄ mitterent sep-
 tentrionales: propter cãm eandē. sed de ui-
 ribus stellarum in fine dicemus: nunc ue-
 ro supponamus ad nos septentrionales for-
 mas esse secundas: & post illas Zodiaci ef-
 se examinandas. Amplius animaduerten-
 dum eiusmodi formas: quæ fabulose tradi-
 te sunt a Poetis: non absq[ue] ratiōe in cœli
 trãllatas esse: nam & si ipsi fabulose in cœ-
 lum transferant & rei ueritate nulla fuerit
 trãllatio illa: colorem tamen habet hæc
 eorum ficta trãllatio: quando ea quæ sunt
 generis ei⁹ apud nos ad sua cœli signa re-
 ferantur. Non multis ante annis cū Satur-
 ni Martiq[ue] coniunctio in Tauro horridis-
 sima hyeme frigora effecisset: obseruau-
 mus magnam bobus calamitatem atulif-
 se. & q̄q̄ ouis tollerando frigora est imbe-
 cillior: in boues tamen uehementius pe-
 stis illa defecit: propter signū cœleste ad
 quod terrestris bos refertur. quæ coniu-
 ctio si fuisset in Ariete: nimirum iu oues
 sequius grassata esset. Obseruauim̄ nō semel
 defectus Solis & Lunę insignis humanis
 horridissimas calamitates hominibus ex-

citasse. Hismet temporibus obseruauim̄ dese-
 ctionem in ipsa nauis imagine: & nō mul-
 to post secuta fuit magna nauium iactura
 atq[ue] naufragium. In hominum natalibus
 quando pericula exquiruntur si malefica
 stella minuetur e Gemini: nimirum ma-
 lum id pro signi natura inferitur ab homi-
 ne: cum signum illud humanū sit. Cui utri-
 nus i capite a malefico planeta infligitur
 is Arietem habuit male fortunatum in ge-
 nitura: præest enim Aries capiti. Rex agri-
 scriprores tradunt non edi a muribus ui-
 ris eius uuas: quæ noctu putata fuerit Lu-
 na plena Leōem peragante. Quæ res do-
 cet fabulas has quibus Poetæ in cœli trãl-
 ferunt ipsas res: non esse aniles sed ratiōe
 naturali fulcitas. Supponamus igitur &
 nomia imaginum & figuras: ut Aratus &
 Hygini⁹ scribunt: quia nobis ad eruditio-
 nes iuuenum satis erit. Quântum uero ad
 græca uerba attinet illa cœli siue forma: si-
 ue imago: siue signis: quæ græce Draco est:
 a non nullis Serpens aut Anguis dicitur.
 Stella cui græcum nomē est Arcturo: chal-
 daice dicitur azimech apamet. Stelle Co-
 ronę chaldaice sunt malfelcare. Illā signū
 quod a maioribus tum græcis tum latinis
 Lyra dicebatur: nunc Vulturem caden-
 tem nostri uocant: chaldaice uero uoca-
 tur asange. Illa cœli etiam imago: quæ
 Heniochus græce est: a nostris Auriga
 uocatur. Illa quoq[ue] quæ græce est Ophio-
 chus a nostris Serpentarius dicitur. Item
 & quæ græce est Aetos: latine apud multos
 recentiores Vultur uolans dicitur. Hæc
 de stellis quæ i signis ab orbe signifero in
 septentrionem affurgentibus constituta
 sunt: dicta sunt.

alia obseruatio

obseruatio in naturis

Historia

Enunciaturus xxvi. de in austris declinatibus

Earum uero quæ in australibus
 Zodiaci imaginibus sunt: lucida
 quæ in piscis australis ore fulger:
 operationes ueneris mercuriali-
 busq[ue] similes facit. Quæ i Pristice
 saturniæ sunt. Earum autē quæ ad
 Oriōem: stella quæ in humeris col-
 locatur: Marti Mercurioq[ue] similes
 Ci

Obseruatio circa an-
ticitates

Obseruatio circa defectus
luminarum

LIBER

est. Quæ aliæ lucidæ stellæ ibidem sunt: Iouis ac Saturni naturas imitantur. Earum quæ in Flumine:ultima quidem & fulgida Iouia est: cæteræ saturniæ. Quæ in Lepore: saturniæ ac mercuriales esse perhibetur. Quæ in Cane: ueneræ sūt omnes præter eam quæ in oræ luget: quæ iouia est: aliquatulum etiam Martis habes. Quæ in Procyone est lucida stella: Mercurii qualitatem habet: nec non & Martis aliquatulum. Stellæ quæ ad Anguem fulgent: saturniæ sunt atq; ueneræ. Quæ in Cratere: similiter ueneræ sunt: quadam etiam a parte mercuriales. Quæ ad Coruū martiæ ac saturniæ. Quæ in nauī Argo perlucet: saturni ac iouis qualitates sequuntur. Quæ ad Centaurum: hoc est stellæ illæ quæ in parte humana corporis sunt: Veneris ac Martis efficaciam habent. Quæ uero splendescunt in parte equiatum Veneris: cum Iouis uires assecutæ perhibetur. Quæ ad Lupum sunt lucidæ stellæ: Saturnum imitantur: habet & Martis quiddam. Quæ in Thuribulo: ueneræ sunt atq; ex pte aliqua mercuriales. Stella quæ splendescit Corona in australi: cum Mercurii tum Saturni qualitati similitudinem qualitatem habet.

Hæc sunt quæ Ptolemæus scripsit de pte stellarum fixarum tam per medium signi fieri collocatarū: q̄ ad alteram regionū uer gentium. Quantum uero ad græca uerba

attinet: ea cœli siue forma siue imago quæ latie est Pristix: græce est cetus: quæ piscis cuiusdā refert effigiem: & in cœlū translatus fuit: q̄ e Neptūno missus sit ut Andromedā interficeret: sed cum a Perseo sit interfectus: inter sydera collocatur. Eam uero quæ Oriō græce est: recentiores Fortissimum cognominat: q̄ in forma strenui militis in cœlum translatus sit: concessumq; ei est ut super fluctus curreret & in terra super aristas: eoq; Neptūni filius fingit. Eā quæ græce est Potamos: nostri flumē: multi etiam Eridianum uocant: cuius lucidissima stella Canopus appellatur. Canopus autem insula est quæ flumine abluirur Nilo. huius stelle meminit Ptolemæus hic. Ea quoq; cœli species quæ græce est Lagoos latine Lepus dicitur. hæc inter sydera constituta est: quia insula Lero leporitus occupata est. Est etiā in cœlo duplex Canis alter qui græce Cyn. cuius una stella quæ in ore luget: Canicula dicta est: a Chaldeis asceher: e qua & dies Caniculares descendunt. est & qui græce Procyn: latine anticanis dicitur: q̄ ante maiorem canem exoriri uidet. De hac inquit Hippocrates: sub cane & ante canem molestæ sunt portiones. Primus canis nostris tēporibus est in Cancri pte. vii. hic procyn dicitur: & latine canis minor: & chaldaice alhahar: eo q̄ primo occulatur & primo exoritur. occultatur enim cum sol. vii. Cancri partem peragrat: & apud Ptolemæū per. xviii. ptes ante: & xviii. post: quanto numero partium solaris orbis est. qua ratione fit ut dies procyonales sint numero circiter. xxxvi. qua ratio docet dies hosce incipere die Iunii ferre. iii. quo uidelicet sol partē Geminorū. xxi. ea enim pars est ante. vii. Cancri peragrat: quo numero partium distat per xviii. a. vii. dies uero caniculares qui post Canem stellam perficiuntur: incipiunt ferre. xii. Iunii: quo primam Cancri partem Sol ingreditur: medium est. xviii. partem Cancri quum peragrat: quia Canis maior nunc in. xviii. Cancri parte est. prima uidelicet Iulii: finis uero uigesima Iulii: quia tūc Sol numero partium. xviii. e medio distat. hæc Astronomi dicerēt. Verū Medici q̄ res sensu diiudicant: tunc caniculares

dicunt: quando maximus niget calor quo tempore summa humidi naturalis fit resolutio: hac de causa molestas esse portiones autumant: q̄ resolutio resolutioni adiicitur. sunt coelestium rerum scriptores non absq̄ ratione moti: qui afferunt tunc incipere procyonales dies: hoc est antecaniculares: quum procyō exoritur. procyō enim in parte Cancri septia nūc est: exoritur uero maturine quum præcedit Solem partibus circiter. xiii. quę ratio docet tunc exoriri: quando Sol peragrat Cancri. xx. partem fere. nam & tunc apparet & tunc lucana est: primoq̄ exoritur: peragrat autem Sol. xx. partem Cancri die fere tertio Iulii: quare tunc incipiunt dies procyonales. Canis uero maior nunc est in. xviii. parte Cancri: exoritur autem lucane cum Solem præcedit. xiii. fere partibus: præcedit autem Solem tantum partium numero cum Sol primam Leonis partem peragrat: & tunc exoritur Canis maior: & tunc caniculares dies incipiunt: & ita die. xiiii. Iulii fere incipiunt: q̄ tunc Sol fere primam Leonis partem peragrat. sed de fine procyonaliū & canicularium omnes fere sentiunt tunc esse: quādo Sol trāsfert se ad signū cōmune: hoc est in Virginem: tunc enim fere dies qualitatem mutant & ad aliam accedunt complexionem: hoc autem est circiter medium Augusti: q̄ tunc Sol Virginem ingreditur. Hinc patet differentia dierum procyonaliū a diebus canicularibus esse dies. xi. propterea inquit Hippocrates sub cane: hoc est diebus Iulii. xiiii. & ante canem hoc ē dies procyonales per. xi. ante molestę sunt portiones. Galenus uero quādam placita computatione libro secundo elemētorum capite primo dies procyonales & caniculares iunctos uult esse. xl. quosq̄. x. Iulii incipere. xx. Augusti desinere. quidam medici astronomię atq̄ gręcarum litteratarum inexpertes aiunt tot dies esse infaustos hyeme contrariis uidelicet temporibus quo Sol per oppositum Caniculę decurrit: & hoc Hippocratem sentire aiunt: cum dicunt sub cane & ante canē accipiunt enim ante pro contra. hęc enim penitus deliramenta sunt: quando

quidem Hippocrates dicat sub cane & procyō modo procyō est canis minor: qui præoritur ante canem cum. vii. uidelicet parte Cancri his temporibus maior canis cum parte Cancri. xviii. approbo tamen diebus hyemis frigidissimis molestas esse portiones: non tamē ex textu Hippocratis ibidem colligo: sed alibi pluries. hęc dicta sunt obiter non quidē ad necessitatem sed ad doctrinę amplitudinem. Fa cœli etiam imago: quę gręce est Hydros: latine est anguis: a recentioribus uero nescio qua ratione ductis: magnanimus uocatur. Alia quoq̄ tum gręce tū latine Crater dicitur. Alia quę latine Coruus: gręce est corax. Quę Argos gręce: latine nauis est. Alia tum a nostris tum a gręcis Centaurus. quę uero gręce est Therion: latine est tum fera: tum belua: tum lupus. Quę Thymiatheō gręce: latine est acera siue thuribulum: a non nullis ara dicitur. Quę quoq̄ gręce est Stephanos: latine est Corona. hęc quo ad nomina imaginum tā gręca q̄ latina. Ex iis perspicuum est. xlvi. esse imagines siue formas: uel (ut gręce loquar) morphosēs. xii. quidem per mediū signiferi collocatas. xxi. ad septentrionem assurgentes. xv. ad meridiem declinantes. Poetę uero adiiciunt circulum lacteū multas ob fabulas: quem Ptolemęus hic prætermisit & ubiq̄. in isto enim stellę sunt q̄ gręce Sporades: latine stellę paruę disseminatę ac minutę dicuntur. uerum facile tollitur q̄ Ptolemęus has imagines ad rerum euenta præordinat iudicanda: quorū index nō est galę: hoc est lac ipsum: Poetę uero ad colores inter quos potest esse lac. Hinc iure patet septentrionalem cœli regionem esse p̄stabiliorem meridionalis: tum q̄ illius imagines sunt prestantiores tum q̄ plures & pluribus stellis refertę. Illud tamē nos ancipites facit: q̄ cū nullū sit aręarum granum in terra quin sydus sibi cōperet in cœlo ut inquit Hermes: uidebit pp̄ hoc multo plures eē cœli formas: quādo species terreñę plures sint q̄. xlvi. Videtur itaq̄ (ut Porphyrius inquit) q̄ una eademq̄ cœli siue forma siue species pluribus animalis ac rerum speciebus p̄stiti uerbi cā cœlestis coruus nō tū coruis sed

Canis maior
quid sit

u. peragrat
m. parte
s. c. u. t. u.
Canis maior

LIBER

etiam corniculis picis graculis & cæteris proximis præest. Gallina quoque coelestis non solum gallinis præest: sed perdicibus fasianis & id genus. Canis etiam coelestis canibus uulpibus & id genus. sic igitur hæc xlviij. species sufficiunt pro rerum speciebus protegendis. Sed de ordine stellarum aliqua ut Arabs Ptolemæi interpret tangit: transigamus. Coelestium rerum primæ & potentissimæ sunt lumina: Sol uide licet & Luna: & (ut Porphyrius inquit) ueluti principes: Sol quidē quæ luce & magnitudine excellit: Luna uero quæ finitima & lucetior aliis. Secundæ sunt quinque stellæ errantes siue plæctæ: primo quia nobis propriores sunt quæ fixæ: secundo quæ pluribus motibus mouentur. agunt enim stellæ lumine & motu: modo & si fixarum non nullæ lucentiores sunt: tamen paucioribus motibus mouentur: iccirco planetæ pollentiores perhibent. & inter Planetas pollentiores sunt tres superiores: quæ cum Sole uariis cõfigurationibus iungunt: ceteri inferiores sunt semper fere combusti: atque e Sole attriti. tertiæ sunt fixæ & ultimo loco habedæ: nõ tamen una ratione. nam eæ stellæ quæ primæ sunt magnitudinis: primo loco habedæ sunt: ceteræ pro ratione magnitudinis statuendæ. Amplius inter has eæ prioræ: quæ minus e Zodiaco distant. Adhuc & distantium: eæ prioræ: quæ ad septentrionem uergunt. Rursus & quæ indirecto apicis: sunt primo habedæ. Itemque & ea fixa quæ est cum planeta iuncta uel configurata latitudine & longitudine: pollentior est ea quæ est soliuaga etiam & quæ cardinalior pollentior est. Habent quodammodo cum Sole & horoscopo potestates differetes fixæ ipsæ: uerbi causa Cor leonis in primo quadrangulo cum Sole humectat: in secundo calefacit: in tercio exiccat: ultimo infrigidat: ut de ipsiis planetis diximus. similiter & cum horoscopo: masculoscunt enim fixæ & foeminescunt non aliter per habitum ad Solem & ad horoscopum: quæ planetæ: quando eiusmodi stellæ planetas imitentur. hæc de ordine. Vterius & de uiribus fixarum stellarum siue imaginum quedam etiam transigamus: & primo quæ fixarum pollentes sunt regibus creandis. diuturna namque

obseruatio docuit stellas quasdam maximas afferre felicitates solere quoties nascete aliquo in orientis aut medii coeli cardine: aut cum ipsa parte fortis: aut cum Sole Lunaque partiliter reperiuntur. sed quamuis lucidæ stellæ permultæ sint & in uariis signis diuersis: coeli locis posita: quæ tamen regis atque augustæ dicuntur: & paucæ sunt & in quatuor tantum dodecatemoriis collocata: hoc est Tauro & Leone: & in his oppositis signis: Scorpio & Aquario. hæc in primis (ut dixi) quando in genitura cardinalibus partiliter inuenta sunt: maximas facultates decernunt: quando natum ita extollunt ut & legionibus præficiant: & moderandis populis principem ac regem statuunt: licet ipsa sit obscuris parentibus atque humilibus natus: ut Ptolemæus inquit in libro. c. enunciatorum: enunciato xxix. sunt autem stellæ hæc quæ uerbo arabico beubemæ dicuntur: latine corda fixarum imaginum. ueluti cor Tauri quæ chaldaice aldebaram: græce lampadias nuncupatur. hæc nostris temporibus. M. D. V. partiliter inuenitur in geminorum parte fere secunda. hanc in coeli medio ferunt habuisse Nicolaum Piccininum lanii filium. Est & alia quæ & Cor leonis a nostris dicitur: a græcis Basiliscus: hoc est tegulus: a chaldeis uero calbeled: quæ nunc in Leonis ipsius parte fere. xxij. collocat. hæc stellam qui hora genitura cum Luna crescente habuerit in horoscopo aut in ipso coeli medio: ad magnas felicitates magnaque imperia promouebitur: propterea regia uocata est. hanc sic in coeli medio nonnulli obseruatores. Sixtum Pontificem quartum habuisse aiunt. Tertia est Cor Scorpii: quæ chaldei chalbaladrah uocant: græce uero est Antares: quæ nunc est in Sagittarii parte secunda fere. hæc martia est: siquæ uelut est iouia. ferunt quoque & hæc Mutum Sfortiam qui Mediolani ducatum adeptus est: in genitura horoscopatè habuisse cum Marte & Luna bene constitutam. Quarta uero ea est: quæ chaldaice somahant: latine postremum fusionis aquæ. hæc Saturni naturam sequitur: non nihil etiã Iouis: quæ nunc collocatur in. xix. Aquarii parte. hanc nonnulli Mathematici culminasse

stelle
Auguste

Cor δ
Cor Ω
Cor μ
Exepm

aliud

Cor δ in 2 parte II
Cor Ω in 22 parte ipsius Ω
Cor μ in 2 parte II
Aquarii post partem in 9 parte ipsius e-

In natali Catemalatē aiunt. inter has enu-
merant Arabes Ptolemei interpretes in-
comentariis libri. c. enunciatorum enun-
ciato. xxix. omnes stellas primę magnitu-
dinis: quando hęc ob lucis præstatiā beu-
bemie hoc est quemadmodum corda cę-
terarū perhibeantur. ut enim cor certa mē-
bra calore & uiribus excellit: ita stellę pri-
mę magnitudinis lucis præstatiā cunctas
superant: præcipue si parum e signifero di-
stent. has si quis geniturę hora in horo: co-
po: aut cœli medio: aut cum luminari cõ-
ditionatio: hoc est cum Sole de die & Lu-
na de nocte: aut cum loco sortis habuerit:
ad magnas facultates atq; imperia pmo-
uebitur. Observauimus & nos in natali cu-
iusdā magni Spicę: quę gręce est stachys:
chaldaice azimon alazel siue azimec: ho-
rosco passie: & cum Luna & Marte bene se
habere. hic (ut credo) nulla alia cœli con-
stitutione tam magna gessit & inopinate.
Adiicit tamen Ptolemęus enunciato illo:
quas tamen plerunq; calamitatibus insi-
gniunt: nisi & planetę ad felicitatem con-
ueniant. cū enim maleficę stellis his discõ-
uenerint: calamitosum finē plerunq; pa-
rāt. recte itaq; Arabs has stellas primę mo-
lis beubemias hoc est corda cęterarū uo-
cat: & inter regias collocat. hęc de uiribus
regiis. Et de uiribus ad naturę occulta ali-
qua adiciamus. Thebitius de proprietati-
bus stellarum quatuordecim stellas pollē-
tes esse asserit cum suis in terra compari-
bus. Prima est caput argol: quam Chal-
dei rasdagol uocāt. hęc nūc. M. D. V. sup-
putādo fere inuenta est i Tauri parte deci-
manona. huic stellę terrestris stella conue-
niens est adamas: herba quoq; eidem pe-
culiaris est arthemisia. hęc stella cū sit sa-
turnia: plumbum sibi subiicit. etiam cū Ve-
neris participet aliquantulum: aurum ha-
bet. sed cum apud alios sit iouia: stannum
sibi adiciūt. Post hęc sunt Vergilię: quas
gręci Pleiades: chaldei Achōragias uocāt.
huius quoq; lapis est Crystallus aut dia-
cedus. herba uero semen feniculi tritum
cum argento uiuo. hęc cum iouię sint & lu-
cares: præfunt argento & stanno. hęc ad an-
nos nostros sunt partiliter in Tauri parte
trigesimā prima. Tertia est quę chaldaice

Algomētia: gręce Procydā: latine canis mi-
nor siue antecanis. hęc ad annos nostros
supputatur in Cancrī parte decima octa-
ua. huius quidem lapis est achates: herba
uero flos solsequię hoc est cicoreę cū flo-
re pulegii. quę cum martia sit: ferro præest.
Quarta est extremum caudę Vrsę maio-
ris: quę chaldaice benenaceth nuncupa-
tur. hęc ad annos nostros est in Virginis
pte decimanona. cuius lapis est magnes:
herba flos cicoreę cum ferro arthemisię.
quę cum sit martia: ferro præest. Quinta
est Vultur cadēs: quę a maioribus nostris
tum gręcis tū latinis Lyra dicebatur: cal-
daice Ruega. hęc annis nostris in Capri-
corni parte septima fere existit. huius la-
pis est quem aliqui chrysolithū dicunt: alii
ab auri colore chrysoliti: herba quoq;
saturegia & fumiterra. sibi aurum adiciūt
cum sit uenerea. Sexta cœli stella est Ca-
nis maior: quę a Chaldeis alhabor dicitur.
hęc nunc septimam Cancrī partem p-
agrat. huius lapis quidem berillus est: her-
ba uero Sabina cum arthemisia: dragon-
tia: & parum delingua colubri: quę cū sit
Iouia & Martia stanno & ferro præest. Se-
ptima Hyrcus: quę chaldaice dicitur hala-
iot. hęc nunc quartamdecimam Gemino-
rum partem decutrit. huius lapis quidem
est zaphyrus: herba uero semen marubii
cum aliquantulo mentę & arthemisię atq;
mandragorę. quę cū martia sit: præest fer-
ro & stāno. Octaua ex Hyadibus: quās la-
tini ueteres Succulas dixerunt: est illa tu-
tila quę gręce est Lampadias: chaldaice al-
debaram. hęc annis nostris partem gemi-
norum secundam discutrit. huius quidem
lapis est rubinus: herba uero ritimalus: cū
eiusdem semine. quę cum martię sit effica-
cis ferrum habet. Nona est cor Leonis: quę
nunc est in Leonis parte uigesimā secun-
da. huius quidem lapis est granata: her-
ba uero celidōia cū mastice: quę cū mar-
tia sit aciouia: stannū habet & ferrū. Decia-
Spica: quę chaldaice est azimech: quę e-
i parte Librę sextadecima. huic lapis sma-
ragdus: herba uero saluia cū trifolio &
pmarulla & arthemisia & mandragora. quę
cū uenerea sit aurū habet: Undecima lucida
corō: septētriōalis: quę chaldaice ē alpha

Ciii

Aliud

vide

Observatio
aut Sotis
de spica

de 14 ste-
llis fixis
capite Argol
p. 19

2 uergil

169 p. 18

17 p. 19

17

17 p. 7

II p. 14

II p. 2

17 p. 22

17 p. 10

hęcense est in Scorpii parte quarta. huius lapis est topacius: herba uero rosmarinus cum aliquantulo trifolii & hederę. hęc cum sit ueneręa: habet etiam aurum ut dicunt. Duodecima Cor scorpii in secunda Sagittarii parte nunc constituta. huius lapis est sardius: & cum illo est amethystus. herba uero aristologia longa cum modico croci. Tertiadecima ę Cauda capricornis: quę chaldęice dicitur deneb & aliquando aladtab: collocata quidę nunc in quartadecima parte Aquarii. huius lapis est macedonius: herba maiorana: latine amarus: nepitae: radix mandragorę cum arthemisia. hęc preest plumbo & stanno: & saturnia & iouia est. Quartadecima ę Vociferans: quę chaldęice est alrameh: nunc in Librę parte sextadecima: cuius lapis est aspis uiridis cum gustis sanguineis. herba plętago cum eius radice folio & semine. quę cum iouia ac martia sit: ferro & stanno preest. Virtutes autem harum stellarum ad actiones humanas ualent ut asserit Thebitius: nam qui primam stellam quę est caput algol inconuenientibus geniturę locis habuerit. u.g. in horoscopo uel in medio coeli cum Luna uel cõiunctam uel benefica configuratiõne affectam: sitq; uel bene se habens cum beneficiis: uel a maleficis libera: hic fortis est & audax: animi intueti: contra inimicos ualens: felix in itineribus atq; securus. Qui uero secundam stellam: hoc est Vergilię: horoscopatem uel culminantem cum Luna coniunctam uel configuratam benefice: a malis non affectam: uel a beneficiis affectam habuerit suo in natali: hic aptus erit cognoscere ab scõdita: & naturę occulta cognoscer: atq; the auros inueniet. Algõmeia in genitura simili modo affecta: natu gratiosum efficit. Qui extremum caudę Virę maioris: (q; ut diximus chaldęice est benetraceth) inconuenientibus geniturę locis cum Luna iunctam uel configuratam benefice: atq; cum beneficiis bene se habentem & non male cum maleficis: habuerit: is in itineribus securus & in rapinis astutus erit. Qui Ruegam in cõuenientibus geniturę locis cum Luna & ceteris stellis maleficis & beneficiis (ut dictum est) habuerit: is in om-

nibus actionibus ualebit. Qui Alhabor simili constitutione coeli in genitura habuerit: uires habebit inducendi pacem inter reges magnates & inter uirũ & uxorem: ceterosq; cuiusq; conditionis uitros: gratus quoq; erit omnibus hominibus. Qui natus erit Alaiothi simili ratione constituta: is exaltabitur ad magnas glorias: regibus pergratus erit ac potentatibus: & statum magnum sibi comparabit. Qui Aldebaram simili ratiõne affecta nascetur: hic diuitias congregabit: & ad magnas glorias assurget. Qui stella cordis leonis ita disposita generatur: hic melancholias & phantasmata non patietur: & moribus temperabitur: & gratus reddetur cunctis. Qui Spica simili ratiõne collata nascetur: in diuitiis crescit: lites uincet: & a malis facile liberabitur. Qui Ailpheta eadem ratione seruata: hic amicitias acquirere: & amorem: castitatem: mundus quoq; & bene uolus reddetur hominibus. Qui stella cordis scorpii bene constituta nascetur: is bono colore efficietur intelligens ac letus: quis non sapiens: erit sane memoria apud proceres. Qui cauda capricorni similiter affecta nascetur: in causis suis litis gratiam obtinebit: diuitiis crescit. Qui alrameh simili ratione constituta edetur: hic sanguinis fluxum non patietur. De moribus uero & orbibus pauca transigamus. & primo dicamus stellas fixas inter se anaphorice nunq; moueri: hoc ę semper sunt in æquali distantia inter se: hoc est non q; nunc sexangulę: nunc triangulę: nunc diametra: sed semper una & eadem ratione distantes uel proximę. tem hanc Ptolemęus noster per consideratiõem Abrachis declarat. nam licet ipse Abrachis de stellis fixis pauca admodum obseruationes reperuisset ante se factas: quia eas tantum quę fuerunt Arfatis & Timocharis: quibus tute credi non poterat: figuris tñ stellarum adinuicem tam earũ quę in Zodiaco sunt: q; ceterarum extra Zodiacum collocatarũ quas ipse Abrachis nouit: ad huc hodie inuariabiliter mãnisse uidemus. nam stella in labro meridiano Cancri: & stella lucida quę antecedit caput hydrę: ac stella lucida i cęe ascendere simili rõe cõstiti

m p 4
 12 =
 p 17
 p 16
 Caput Me
 dule que
 sut pign
 hinc
 p 1
 2
 3
 4
 5

6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14

tinentur: nunc qua & temporibus Abrachis. Amplius ceterę stellę quas ille obseruauit simili ratione nunc & tunc collocatur. modo cum inter Ptolemęum & Abrachen. cclx. anni fluxerint: & figurę stellarum eadę ratione collocentur nunc qua & tunc: iure Ptolemęus concludit stellas has fixas esse: & anaphorico motu minime moueri. sed cum e Ptolemęo ad nos anni circiter. M. ccc. & xl. fluxerint: & stellę q̄s Ptolemęus obseruauit eadem ratione constitutę sint: certiores sumus nunc anaphorice nunq̄ motas fuisse nec mouendas fore. Secundo dicunt & sensu patet: stellas fixas & ceteras stellas moueri motu diurno ab ortu in occasum. xxiiii. horis fere. hoc nulla alia ratione patet: nisi q̄ cor leonis quę oritur sensu patet occidi & in. xxiiii. horis fere exoriri. Tertio dicunt stellas fixas moueri secundum subcessionem signorum ab occasu in ortum: sed secundum diuersas obseruationes: nam Ptolemęus supponens radices motus illarum ab Abrache: qui per ccc. circiter annos eum precessit: ex differentia locorum concludit stellas fixas moueri in. c. annis gradu uno: & per consequens in. xxxvi. milibus annorum totum circumlum peragere. Thebitius uero ex differentiis locorum inter ipsum & Ptolemęum stellas fixas moueri in. lxxvi. annis gradu uno affirmauit. sic igitur ambo & fere omnes antiqui conuenere stellas fixas moueri secundum subcessionem signorum: licet quatuorates motus diuersimode obseruarint. Quarto asserunt stellas fixas difformiter moueri: hoc est nunc tarde nunc uelociter: ita ut caput Arietis stellarum & Librę circa punctum equinoctii circumuolui nunc a meridie in septentrionem: nunc contra per circellum quendam circa equinoctii punctum descriptum: quem motum accessiōis & recessiōis appellauit: supposuitq̄ declinationem semidiametri circelli ab equatore esse graduum quatuor: & minorum circiter decem & octo: quem quidem motum fieri aiunt in annis circiter septem milibus. Animaduerte q̄ tota etas nostra Alfonso & aliorum supponunt reuolutionem stellarum fixarum fieri in. xlix. milia annorum: accessus uero & recessus circulatione

in. vii. milibus: quę ratio docet septies circulatione trepidatiōis facta: stellas fixas. xlix. milia annorum fuisse reuolutas semel: quę de quantitate non sit nunc multa cura. hunc motum non nouit nec asseruit Ptolemęus quę olfecerit. stellas igitur fixas iis tribus differentiis motus moueri maior pars sapientum asserit. Ad saluandas istas tres differentias motus: quod antiquorum: ut autor est Ioannes de regio mote. vii. epitomatis libro: dixerunt sufficere unum orbem. mouebant autem q̄ sphaera hęc stellata perpetuo ab ortu in occasum mouetur. ille namq̄ tres differentię unico motu saluantur. q̄ enim motus ab occasu in ortum sit diuersus re a motu diurno: contra naturam uidetur esse motoris: qui suapte natura per e dextro parte mouet in sinistram secundo coeli: quare motum illum nulli celo tribuunt: sed ueris polis stellatę sphaerę duos gyros imaginarios describentes in. vi. aut. viii. aut. ix. aut. xxvi. milibus annorum: secundum diuersas obseruationes habentes diametrum. ix. uel. x. partium: saluant stellarum fixarum accessum uel recessum circa punctum equatoris & retardant illarum motum a locis in quibus presuerant. quę ratio docet: ut ille tres motus differentię non sint re diuersi: sed tres unius motus numero rationes secundum imaginarios circulos. Per hanc imaginationem quidam recentiores nostri. credunt Aristotelem & Auerroem concordare cum apparatus astronomicis: ut q̄ non detur alia sphaera supra octauam: q̄ stellata sit primum mobile ut pluribus locis colligi potest. Sed quicquid uelint philosophi: minor hos ualeat. Aristoteles enim & Auerroes quos credunt omnia sciuisse & omnia obseruasse. xii. metaphysice per numerum differentiarum motuum concluderunt uni stellę multos orbis: quę omnes concentricos: ita ut secundum Calippum de numero orbium sit aliter sentiendum: aliter secundum Eudoxum. omnes tamen pro numero differentiarum motuum de numero orbium pariter concludunt: ita quot motus differentis Lunam moueri obseruatur: tot orbis sibi Aristoteles autoritate illoę asserit. & in ceteris id genus similiter. igitur quot differentis motus stellę fixę adiuuans

LIBER

te sunt moueri tot orbis oportet asserere aliter demonstratio Aristotelis .xii. meta-physice nulla esset. sed quoniam scio hæc eorum figmenta esse dicta ad ostentationem: qua fere omnes tangimur: nolo aliter confutare: quando nec ipsi: nec nos intelligimus qd uelint. bene tamen opinor tempore Aristotelis motū stellarum fixarum non fuisse cognitum nisi secundū unā differentiam: hoc est ab ortu in occasum quando ceteras differentias unus homo: imo nec plures cognoscere possunt: imo usq; ad annos Ptolemæi non fuit uerificatus motus accessus & recessus. Auerroes uero q̄q̄ fuerit multis annis post Ptolemæum: quia eius mos fuit in contradicendo hic omittatur. Alii uero doctissimi mathematici pro differentiis iustibus quas per ceperūt obseruatores in motu fixarū: tres orbis autumant. viii. uidelicet .ix. & .x.x. qdē primū mobile uocāt: aiunt motu diurno .xxiiii. horis moueri. ix. uero singulis .xxxvi. uel .xlix. milib; annoꝝ uel plus uel minus secundum uarias obseruatōes. viii. singulis septem milibus secundum motū accessus & recessus: & hæc est cōmunis fere opinio de orbibus. Ego uero pro his tribus differentiis motus saluādis. viii. spheram in duos orbis tantum diuido. q̄m admodum enim spherā Solis pro differentiis motus quibus Solem moueri obseruauerunt diuiserūt in tres: ita spherā. viii. i duos. & ut hæc Solis spherā ē una & tres: una quidem pro quanto omnes unū proximum intēdunt finem: tres uero pro quanto uariis rationibus illum attingunt: ita viii. spherā est una & duæ: una quidē quia ambæ in unum finem ordinātur: uidelicet motum stellarum fixarum: plures uero pro quanto plurius rationibus illū attingūt. hæc quidem pro ratione motus accessus & recessionis: illa uero pro motu progressus. ea uero qua stellæ fixæ progrediuntur supereminet: quando motus hic sit nobilior: deferens uero spherā illa quæ defert fixas inferior est: quando hic motus minor sit. utrum uero superior uel inferior sit deferens stellas: problema neutrum est. motui diurno non tribuo spheram propriam: quando motus sit totius coeli &

omnium spherarum & orbium: ac si esse motus animalis cuiusdam: ut Auerroes ē autor est. Ex iis constat prime ultra spheram octauam: non esse aliam suprauenientem spheram: nisi secundum imaginatiōnem Mathematicorum: qua imaginantur parallelos & circulos & id genus. Secundo patet octauam spheram esse unam: & non simplicē: quando ambo orbis in unū dirigantur finem: sed cum ratiōe diuersas: ideo gemina est. Tertio etiam patet supra orbem stellatum deferentem esse orbē nō stellatum: quando ille nō stellatus sit propter stellam: quoniam in illius motum ordinatur. ambo enim ad unum diriguntur finem: superior tamen excellentiori modo. Quarto patet aliquid non stellatum esse præstabilis stellato: ut orbis ille superior ē præstantior inferiori: quoniam mouet stellas nobiliori motu. & de potestate fixarū hæc sufficiant.

Potestates quidē igitur quæ per se stellis competunt: tali obseruatione ab antiquis receptæ sūt. At anni horis quattuor existētibus: Vere uidelicet Aestate Autumno & Hyeme. Ver quidē humiditate magis superhabūdat: q̄ caliditas tūc per aerem iam frigefactum incipit se diffundere. Aestas uero caliditate: q̄ Sol tūc ei loco: qui est ad apicem nostrum: appropinquat. Autunus siccitate: q̄ præteritus feruor humida arefaci. Hyems frigiditate: quando Sol eo e loco qui est ad apicem nostrum: plurimū distet. quapropter cum nullum sic ipsius signiferi circuli quatenus circulus est naturale principium: ab æquidiano ueris: dodecatemorion incohatum Arietis nec non cæterorum initium supposuerunt: quæ

De horarum deq; quatuor angulorū potestate. xxvii.

admodum uita animalis: quando uer ipsum excessiuam humiditatē recentem efficiat: & deinceps cōstituerunt reliquas horas: nā & omnium animalium prima ætas humiditate superabūdat similis ueri: ipsa enim mollis est & tenella. secūda uero usq; in uirilitatē: caliditate æstati similis . tertia & iam in senectutis initio: ariditate: similis autūno. ultima in corruptionē usq; frigiditate: similis hyemi.

Nunc de potestate quattuor temporū anni Ptolemæus exequitur: quæ Sol ipse motu proprio per signiferum ab occasu in ortū anno efficit. sunt autē hæc Ver: Aestas: Autumnus: & Hyems. Ver quidem humidum magis: nam cum uehemens frigiditas hyberno tempore contrahatur a solari caliditate tunc dissoluit: & inde humiditas excrescit. Aestas uero calida cū Sol ad apicem peruenerit. Autumnus aridus: æstiuo feruore sugente & assumente humiditatem. Hyems frigidus Sole distante ab apice. hac de causa assimilāt quidā zodiacū animalū: ut. n. in animali quatuor sunt ætates. prima quidem humidior ut infantium: secunda uero calidior ut iuuenum: tertia uero aridior ut uitorum: quarta frigidior: ut senum. eodem modo in zodiaco quattuor sunt horæ solares proportionem habentes complexiōesq; cum complexiōnibus. hæc Ptolemæus tradit: ut Græcus sine nomine resumit. Sed duæ sunt dubitationes quas Græcus suis uerbis resoluit. Prima q; de qualitatibus temporum medicus pertractat non astrologus. secūda q; ait circulum non habere principium: constat enim orizontem esse circulum & tamen ex ipso ortu principium sumit. Græcus soluit: primam q; medicus qualitates temporum pertractat quatenus alterāt nostrū corpus: & ita in ordine ad corpus humanum: Astrologus uero in ordine ad Solis motum. Secundam uero soluit per hoc

quod licet signifer quatenus circulus: non habeat principium & finem: quatenus tamē equinoctium uernale: humiditatē excitat: quæ anteire dicitur ceteras q̄litates: principium sumpserunt antiqui eo e signo in quo est principium ueris. hæc sunt quæ Græcus breuibus resumit pro Ptolemæi expositione. si qua uero alia dicat digna relatiōe: in translatione textus obseruata sunt. Hinc patet primo esse quattuor anni tempora: quæ Græce horæ dicuntur: quattuor quoq; ætates his horis similes: quattuor elementa etiam eisdem persimilia: demum & quattuor complexiones. Sequitur quoq; q; prima signiferi quarta humida sit generatim: secūda calida: tertia arida: quarta frigida. Nec te turbet q; Ptolemæus in quarto apotelesmatū libro septem uelit esse ætates iuxta numerum septem planetarum: nonnulli medici nouem: quando Ptolemæus hic ætates enumerat pro prædominio simplicis qualitatis tantum. Restat modo etiam ut quædam Arabis Ptolemæi Interpretis non præmittamus: quando ille etiam balbutiendo quædam utilitate & fructu plena dixerit. & primo examinemus anni horas. Igitur uer a prædominio aerem humidum efficit: q; calor ueris temperans gelicidia liquefacit: trahitq; humiditatem a centro ad circumferentiam: qua ratione aer ipse humiditatem sibi imbibit. Et si contra hoc Galenus ipse adducatur: qui uer esse temperatum approbat: dicemus temperantiam esse ad iustitiam: quæ stat cum clemente & prædominio humoris. hæc de uere. Aestas quoq; ipsa calefacit: nam Sole tunc per apicem nostrorum capitum decurrētē: maiori mora super terram peragrat: itemq; & angulos rectiores efficit: qua duplici causa calefacit aerem magis. hæc de æstate. Autumnus uero aridus est: nam cum feruor æstiuus humiditates omnes exuccauerit: ut aquarū minutio ostendit: inde ariditas exurgit. hæc de autumno. Hyems autem frigida est magis: tum q; noctes longiores sunt in quibus Sol sui absentia calorem partium efficitur q; radii Solis omnino obliqui uidentur & angulos obtusos efficiunt. Cum itaq; Sol peragratione xii. signorum has

LIBER

horas efficiat: sintque horę quattuor: iure signifer quattuor in quartas diuiditur. Prima quidem quam Sol peragrat Vere: constat ex Ariete Tauro & Geminis: Secunda uero ex Cancro Leone & Virgine: Tertia ex Libra Scorpio & Sagittario: Ultima ex Capricorno Aquatio & Piscibus. quę ratio docet has anni horas esse equales quędem una ratione: inęuales uero alia ratione. ratione quidē habita ad Solis peragratiōem equales quidem sunt: quando quattuor illę quartę equales sint: ut Ptolemaeus scribit in libro Magnę cōpositiōis. ratiōe uero habita ad qualitates quas Sol sua peragratiōe efficit: interdum inęuales: quando ueris hora sit quandoque longior: quandoque breuior. similiter in ceteris. Et cum unumquodque latitudinē habens habeat principium medium & finē in natura: Ver habet principium: quod est quodammodo naturę hyemis. mediū siue statum aut summum: quod est naturę ueris. & finem qui est naturę estatis. & in ceteris horis idem fieri potest. Vnaqueque enim cum suis uicinis cōmunicat in extremis. Hinc perspicuū est antiquos e Solis motu annum recte fecisse. cum enim Sol sui peragratiōe anni horas efficiat: hęc autem sunt partes anni: iure completa signiferi peragratiōe annus est: peragratiō uero unus partis ligniferi: dies. Si enim tota peragratiō annus ē utilis erit dies. dies. n. tantū est tempus: quanto Sol unam signiferi partē peragrat d. ccclx. Et quę Sol pluribus diebus zodiacum peragret: quia ip. ccclxv. & horis sex: Antiqui tñ numerū huic proximū perquisiuerunt ob facilitatem supputandi: quando non multum singula in peragratiōe erroris sit. Mēsis uero est e peragratiōe Lunę. cum enim Luna duodecies in anno Soli coniungatur: duodecim fuerūt menses. tempus enim quo Luna ab uno congressu in alterū accedit: mēsis est. Hic patet primo tantum esse signi spatium: quantum e Sole mense uno peragrat: hoc est donec Luna redeat ad congressum. quantum enim Sol una die peragrat: gradus siue pars est. Ideo signum est duodecima pars zodiaci: Gradus. ccclx. eiusdē: & xxx. signi. & usque huc diuisio est naturalis. Diuisio

ueto gradus in. lx. minuta: & minuti in. lx. secunda: est constituta ad supputandi cōmodum. Hinc constat ut uno in anno sunt quattuor horę: Ver: Aestas: Autumnus: & Hyems: ita uno in mense e Lunę peragratiōe atque uno in die e motu Solis cōmuni. Luna enim uno mēse. xii. peragrat signa: quę Sol peragrat: horas quattuor faciebat: igitur & Luna hęc eadē peragrāshas. efficit. uno uero in die Sol has quattuor efficit horas. ab ortu quidem in culmē parans: uer diarium efficit. e culmine in occasum: aestatē. ab occasu in imū: autumnū. ab imo in ortum: hyemē. hac ratiōe fit ut sint horę annuę. mēstruę: & diarię. De his in libro de Criticis: & in libro de nostrarę calamitatū Causis satis diximus. hęc pauca satis sint. Quarta uero ad gręca uerba attinet: Pto. signū uocat dodecatōriō: & uult illud esse dodecatemōriō: i quo equinoctiū uernum fit. nam signū hic uult esse duodecimā sectionē: & primū esse primā sectionē. aliter. n. loquit de signis stellatis aliter de sectionibus. Stellata quidē signa: zodia siue morphoses uocat & fiunt: rationibus dictis. sectiones uero duodecim e peragratiōe Lunę: principio sumpto ab equinoctio: recte igitur dodecatemōriō pro quanto est duodecima pars circuli. hic recētiōes sumūt reuolutiōes annuas: nam si principium est e prima sectione: hoc est ab equinoctio uerno: quoties Sol redit ad eundē punctū: annua erit mundi reuolutio. hinc qualitates anni predicunt: sed dispositio hęc pertractata est in libro de nostrarū calamitatum Causis. hęc de temporibus anni.

Itidem etiam quattuor orizontis terrę locorum: e quibus uenti ipsi flantes exortus habent. Qui quidem locus est ad ortū: aridus est ipse magis: quando per ipsum exorto Sole: ea quę e nocte humida erant: primo tunc exccicari incipiunt. Vbi ab eodem quoque uenti spirantes (quos familiariter uerbo Subsolanos dicimus) aridi sunt & sicci.

De quattuor
angulorū po
testate xxxviii.

Qui vero ad meridiem est locus: ipse calidissimus est: tum propter inflammationē meridiationū Solis: tum quod ea quæ sunt secundū illius regionis declinationē: ad meridiē magis declinant. Vbi ab eodē uenti flantes (quos cōmuniter australis appellamus) calidi sunt & foecundi. Locus autē qui ad occasum: ipse est humidissimus: quādo per ipsum Sole iam occubentet ea quæ a die affecta fuer: primū humescere incipiunt. Vbi ab eodē exorti uenti (quos amplo uerbo Fauonios uocamus) recetes sunt & humidi. Locus qui ad septentrionē collocatur: ipse frigidissimus est: quia caliditatis solaris causæ culminātes per declinationem a nostra habitatiōe: ab ipso plurimū distant: ueluti cōtra meridiē ille collocatur. Vbi ab eodē flātes uēti (qui cōmuniter borei dicti sūt) frigidi sūt & frēquentes.

Secat Ptolemæus significatū ipsum quattuor in partes: ducēdo lineam ab ortu in occasum: & aliam ab imo quod sub terra est: in culmen quod est meridies. Inde quattuor angulos fecit: quattuor quoque tractus: quæ & quadripartia dicuntur: ab ortu quidē in culmen: e culmine in occasum: ab occasu in imū: ab imo in ortum. Angulus quidē primus tractusque in illū terminatus ab imo incipiens: uim habet aridiorē: argumento quod Sol ipse incipit exugere e terra humiditātē nocturnā cum per eam regionē decurrit. meridies uero tractusque ab ortu in culmen calidior: tum propter Solis meridiationē: tum propterea quod regio illa ad meridiē uergit. e culmine incipiens in occasum ductus: humidior: quod Sole ipso occubente iam res e die affecte in humorē uertunt. imū si

ue septentrio frigidior: tractusque ad ipsum terminatus ab occasu incipiens: tū quod e Solis meridiatione regio illa plurimū distat: tū quod ad cōtrarium meridiei collocat. Addit quoque præceptum utile & Philosophis & Medicis circa uentos: uolēs quattuor esse uētos: quattuorque e locis illis exortus: illorumque naturam subeuntes. Subsolan⁹ qui græce est apeliotes ab ortu tractusque illius: stat aridus existēs. Auster qui græce est notus: a meridie tractusque meridiano: calid⁹. Ab occasu tractusque occiduo Fauoni⁹: qui & Zephyr⁹ est græce: humid⁹. Ab imo tractusque septentrionali stat Septentrio: qui græce est Boreas: frigid⁹. Quæ rō docet Ar. in Meteoris recte sensisse: cum omnes uentos reducat ad quattuor: & tandē ad duos. Verū quot sint uenti: & quomodo sint collocati: & quibus nominibus dicantur: & qui sint illoꝝ effectus: in libris quos scripsim⁹ in Meteoris perquirant. Patet etiā propter hæc uentorū hūc quidē masculēscere uide licet Austrū: nam calidus est: caliditas uero uis est masculina. huic quoque contrariū etiā masculēscit: quoniam frigid⁹: frigiditas autē uis est actiua. ceteri quoque uires habeant foemininas foeminēscūt. Itemque horū duo foecundi sunt & genitales: Auster & Fauoni⁹. ille quidē propter caliditātē. hic uero propter humorē. calidū quidē & humidum foecundę sunt qualitates. Ceteri duo stertiles: quādo frigiditas & siccitas inepte sint ad foecundiā. Nec turbet te quod Auicēna & peripateticus & medicus magnus: Austrū ponat calidū humidū: Boreā frigidum sic cum: Subsolanū & Fauonium tēperātes: licet sub solanū aridiorē: quādo ille cœlestē cōditionē terrenę cōppulauerit. Ptolemē⁹ .n. uentorū naturā tantū iuxta coeli regiones statuit: quæ pro terrę cōditionibus uariari possunt. unde recetiores Soli regionē tribuūt orientālē. D. A. C. Lunę uero occidentā. C. B. D. Sol. n. generati omni regionī orientali p̄est: Luna omni occidentē. speciatim quadripartio. A. C. p̄est Ven⁹. quadripartio. C. B. Mars. Tractui. B. D. Saturnus. Tractui. D. A. Iuppiter. Mercurius uero cum sit ambigui generis: nulli addit⁹ est: sed ei cum quo miscet̄ p̄ualet. hæc nūc omittantur: quia an uera sint: posterius dice

LIBER

mus. Et de potestate angulorum satis nunc sit dixisse.

De fructu p
gatorum .xxix.

Est autem horum tractatio plurimum fructuosa ad ipsas complexiones omni ex parte colligendas atque frequenter particulatim diiudicandas. prout cum namque est quod per horarum aut angulorum aut etatum conditione siderum partem efficaciam aliam ex parte evertit: quam stellae ipsae propriis in conditionibus constitutae puriores vires exercebunt: potentioresque efficaciam sibi comparabunt. ueluti quae secundum naturam calefaciunt: in calidis conditionibus collocatae: & quae humectant in humidis si sint. at in contrariis positae statibus: comixtas excutabunt vires atque imbecilliores: ut calidae in frigidis: & in sicis humidae. Itidem & in caeteris proportione quantitatuum miscibiliu in ipsa mixtura.

Tres siue conditiones siue affectiones siue complexiones stellae sortiuntur comparatione ad Solem: erat quidem quia orientales uel occidentales uel statitiae: qualitate ab horis anni: efficaciam ab angulis. quando orientales in uenule sint: occidentales in fenicula: statitiae uel uirtutes. calidae in estate calidiores: frigidae temperatiores: similiter in aliis. Cardinales quoque si in cardine fuerint proprio efficaciores: in contrario imbecilliores. uerbi causa Mars Iulianus in caeli medio collocatus in estate multam portendit ueridinem: si oecodespotes sit plenilunium uel interlunium. at occidentalis Saturnus in imo collocatus in hyeme si oecodespotes sit interlunaris uel plenilunaris: frigidissimam portendit hyemem. Recte igitur Ptolemaeus ait pertractationem hanc esse fructuosam ad complexiones hanc colligendas: & ad per illas diiudicandas. Recte quoque Graecus sine nomine ait has ad So-

lem rationes esse generatas: stellarum qualitates speciales: ideo potentiores illae sunt hae imbecilliores: quando uniuersale trahat se cum particolare. nunquam enim Mars oecodespotes mensurae coniunctionis cardinalis in medio caeli orientalis faciet hybernum mensem calidum: praeterea quod temporis conditio potentior est: quam multum illius frigiditatis remittat. et de fructu horum hanc satis.

lis ita perpositis: erit etiam consequens addicere ipsorum signiferi dodecatemoria uel assignatas naturales peculiaritates: quandoque cuiusque ipsorum efficaciam complexio similitudinis rationem iis horis habeat: quae tum uigent. Emergunt insuper ipsorum proprietates non nullae ea e conexione quae est ad Solem & Lunam caeterasque stellas: quas deinceps explicabimus: per ordinantes tamen seorsum: quam potestas unicuique dodecatemoria tantum competat: & ratione habita ad se & mutuam. Differentiae quidem igitur ipsorum primae sunt in ea quae conuersua dicuntur atque aequidiana: & in ea quae solida & bicorpora nuncupantur. Conuersua enim duo sunt. Primum quidem a caliditate trigintipartium Cancer est. secundum uero ab hyberna conuersioe Capricornus. haec autem ab accidente nomenclaturam sortiuntur. Nam Sol quando ad horum principia uenit: in contrariam conuertit latitudinem: faciens aestate quando in Cancrum assurgit: hyemem uero cum in Capricornum declinat.

De conuersis atque aequidiana lib. 2. de corpore rebus signis .xxx.

Quam nos de zodiaco & signis multa dis-

putauit lib. tertio de nostrarū calamitatū
 Cau is enunciato octauo: hic tamen plu-
 ra adiicere utile erit: tū illis que ibi dixi-
 m^o: tū rei nature in se. Videf itaq; mihi cū
 licētia dicēdi aliter si aliter occurrerit: apud
 Ptolemēū esse duplicia signa: imagines
 quas morphoses uocat: & sectiones quæ
 dodecatemoria appellat: nā q̄libet sectio
 duodecima pars est: cū in quālibet possit
 circulus duoden^o desinere. Dodecatemo-
 ria ipsa immobilia facit: cū non nisi motu
 diario moueri uelit: in qbus & conuersiua
 & equinoctia & solida & bicorporea & ra-
 lia docet colligere. ad ipsa thema cuiusq;
 rei principiū supputādi quoq; regulas p̄ci-
 piat: ut tabulę eius demōstrāt. Morphoses
 uero nō tantū cōmuni hoc est diario mo-
 tu in libro tertiodecimo Magnę Cōposi-
 tiōis asserit moueri: sed secundum subcessio-
 nē signorū immobilium singulis cētēis ānis p̄-
 te una moueri obseruauit. motū uero tre-
 pidationis & si olfecerit: tū non asseuera-
 uit. q̄ si ita est: oportet utraq; signa i octa-
 uo coelo statuere: morphoses qdem reales
 ut explicauit: dodecatemoria uero imagi-
 natione. Accepto nanq; p̄ucto equinoctiū
uernalis in octauo coelo concepto: primū
dodecatemoriū trigintipartiū erit Aries:
redit. n. Sol in anno ad punctū eundē: Lu-
na quoq; interim duodecies cū Sole con-
gredit: ideo dodecatemoriū zodiac^o ille
immobilis est. singulū uero trigintipartiū:
qū Sol die singulo unā fere partē decur-
rat: in. xxx. totū peragrat. Hanc qdem pri-
mam sectionē Arieti ueteres ascribūt: Pri-
mo q̄ ut Aries uires maximas in capite
habet. eleuat nanq; caput pro uirib⁹ exer-
cendis: ita quoq; Sol dum trigintipartiū
illud dodecatemoriū decurrit: ad nos as-
surgit: uiresq; exercere incipit in sublime.
Secundo uero q̄ Sol decurrēs per ipsum
arietib⁹ ominatur: exercetq; in illo uires al-
titudinis: Mars domiciliū: ceterę stellę ex-
ercent ceteras iurisdictiones. Secundū ue-
ro dodecatemoriū trigintipartiū Tauto
assignāt: similitudine uidelicet & idiotro-
pia. similitudine quidē: q̄ dum Sol per ip-
sum decurrit: ualde nobis apparet: adeo
q̄ tam caput q̄ collū manifestat nobis: uis
uero Tauri in collo potissimū est. Idiotro-

pia uero: q̄ Luna in illo constituta in tau-
 ris uires exercet exaltationis: Ven⁹ domi-
 ciliū: ceterę ceteras. Tertiu dodecatemori-
 um Geminis dedicāt: similitudine & idiotro-
 pia. nam cum Sol faciat in il-
 lo aliquid ueris & aliquid astatis: gemi-
 num fecerūt. Idiotropia uero: q̄ Mercuri-
 us in illo cōstitutus: in hominib⁹ gemel-
 lis uires exercet domiciliū: ceterę ceteras:
 p̄pterea humanū dictum est. Quartū tri-
gintipartiū dodecatemoriū Cācro dāt.
Primo q̄ ad signum id q̄ Sol puenit re-
pedat admodū cancri: breuiotes uias faci-
ens. cancer. n. incertā habet primā partē:
deniq; ad utraq; partē gressum dirigit: ita
ut prior pars sit posterior: & e cōtrario. Se-
cūdo quia Luna in illo cōstitutura exercet
uires domiciliū in cancri: Iuppiter uires
exaltationis: ceterę quoq; ceteras. Quin-
tum trigintipartiū dodecatemoriū Leo-
ni adiciūt: q̄ quādo Sol per ipsum decur-
rit nimis calorē efficit: uires quoq; tūc ma-
ximas habet ut Leo iter animalia. Ampli-
us q̄ dum per hoc peragrat: uires exercet
domiciliū erga leōes. ceterę etiā stellę cete-
ras. Sextū trigintipartiū dodecatemoriū
dāt Virgini: tum q̄ Sole per ipsum decur-
rente: suo ardore terra exusta sterilefcit: tū
q̄ Mercurius in illa collocatus circa uirgi-
nes exercet uires domiciliū: ceterę stellę ce-
teras. Septimū trigintipartiū adiciūt Li-
brę. Primo ab equalitate noctis ad diē. un-
de Lucanus: ad iustę pondera librę. Secun-
do q̄ Venus iusta religionē: quę equalitas
est inter deū & homines: in Libra colloca-
ta: uires exercet domiciliū: Saturnus uero
exaltationis. Octauū trigintipartiū tribu-
unt Scorpio. Primo q̄ tunc quum Sol per
ipsum decurrit: uidet faciē a nobis auerte-
re: caudāq; ostendere: aut q̄ sicut Scorpi⁹
inter animalia prolific⁹ est: ita per id tem-
pus semina iaciunt & ad prolē parant. Se-
cundo q̄ Mars ibidē existens iuxta scorpi-
os exercet uires domiciliū. Nonū triginti-
partiū asserunt Sagittario. primo q̄ Sol
decurrēns per ipsum fulgura mittit atq; sa-
gitas. secundo q̄ Iuppiter primā per me-
dietatē decurrēs: iuxta homines uires exer-
cet domiciliū & per secundā supra equos.
Decimū trigintipartiū Capricorno lanci-

II 3

694

025

M 5

27

M 8

179

Jo w

in p̄m
 signū

82

LIBER

m i
H n
 one. Prilo quia capra facit Iouis & ab eo tempore pluuię multiplicationē. secundo q̄ Saturnus ibi collocat̄ exercet uires domicilii supra capras: Mars exaltationis: cęterę stellę cęteras. Vndecimū triginti partiu cōparant Aquatio. primo q̄ dum Sol per ipsum decurrit: aquę pluuięq̄ nimisū increſcunt: unde & Eridanus exoritur. ſecundo q̄ Saturnus exercet uires domus ſup aquatica: quum per ipsum ambulat. Duo decimū triginti partiu Piſcibus facit: primo q̄ Sol ppter nimias quas fecit pluuias: piſces mirū in modū adauxit. ſecundo q̄ Iuppiter in eo cōſtitutus exercet etęga piſces uires domicilii: Ven⁹ exaltationis: cęterę stellę cęteras. Hęc igit̄ duodecim interualla dicta ſunt gręce ſemeia: latine ſigna: q̄ Sol cęteręq̄ stellę per ipſa decurrentes aliquid nobis ſignat. interdū gręce zodia: latine animalia: q̄ ipſe Sol pagras ipſa: gerit. xii. animaliu ſimilitudines. ut igitur Caput & Cauda draconis uires detinet luminū apud recētores: ita interualla hęc uires ſibi cōparant a decurſib⁹ ſtellarę per ipſa: nō quidē a ſtellis quę ppetuo in eis ſunt: ſed a poſitura & cōparatiōe ad mūdi partes. Sol igit̄ ita decurrens motu pprio e capite Arietis zodiacū facit in anno hunc immobilē ueluti i die paralellū ſectū quidē in duodecim partes: quartū quęlibet trięgena eſt. zodiacū quidē facit in anno: gradū in die: dodecatemoriū in menſe. eſt autem zodiacus hic quē Sol anno curſu deſcribit. xii. gradib⁹ latus: p quanto plane tae maior deuiatio ab ecliptica eſt partiu ſex. ccc. longus: quia tot fere diebus Sol ipſum pagrat. Zodiacus igit̄ huiusmodi nō in nouo celo apud Ptolemaeu eſt: ſed in ipſo octauo: licet modo alio: quando ſigna duplicia ſint: morphoſes uidelicet & dodecatemoria. hęc qdem ad imaginatiōnē: illa uero realiter. tem hęc Ptolemaeu hic abſoluit dicēs: iis ita ppoſitis: erit etiā cōſequens ad iicere ipſi ſigniferi dodecatemoriū assignatas naturales peculiaritates: qñ quidē cuiuſq̄ ipſoꝝ plenior cōplexio ſimilitudinis rationē iis horis habeat quę tum uigent. Ecce quomodo uires tribuit iis a motu Solis faciētis horas anni. Deinde uires etiā tribuit eiſdē ex alijs ſtel

lis: & Inquit: emergit in ſup ipſoꝝ pprietas nōnullae ea e cōnexiōe quę eſt ad Solē & Lunā cęteraſq̄ ſtellas: ut dom⁹: exaltatio: ſines. hęc nāq̄ iurisdictiones ſignis ipſis cōpetunt: ut explicabim⁹. ſic igit̄ iis ſignis duplici ratione uires cōpetunt: & a pagratione Solis per quā & ſignoꝝ & animaliu nomina ſortiunt: & a pprietatibus ſue iurisdictionib⁹: quās: cęterę ſtelle in illis retinet. hęc Ptolemaeu ubiq̄ ſentire uideſ. Verū ubi ſtelle fixe trepidatio motu mouent: oportet fortāſſe concedere dodecatemoriū hoc: zodiacū realem eſſe ſupra ſtellarū cōſtitutū. ſed hęc in aliud tempus differant. nūc uero ad eruditōes iuuentū hęc dixiſſe ſat eſt. Tractaturus itaq̄ Ptolemaeu eruditōes dodecatemoriū: de his tria pponit dicere: ut cōuerſionē quę gręce eſt trope: equinoctiu ſiue equidiarium quod gręce eſt iſemerinō: & bicorporeū quod gręce eſt diſomō: & ſolidū quod eſt ſtereō. hęc. n. cōpetūt unicuiq̄ dodecatemorio & per ſe & ratiōe habita inter ea: ut declarabit: qñ bicorporeitas & ſoliditas cōpetāt ſignis ratione habita ad prima ac ultima ſigna: Conuerſio & æqualitas ratione habita ad ſe. addita quoq̄ nonnullas peculiaritates ut ab alijs obſeruatę ſūt. Sunt igitur primę differentię quattuor: quando dodecatemoriū: alia ſint tropica hoc eſt conuerſiua. Alia equinoctialia uel equidiarialia quę gręce dicuntur iſemeria. Alia ſolida ſiue ſtereā. Alia diſoma hoc eſt bicorporea. Conuerſiua uero duo ſunt. Primū quidē a caliditate triginti partiu Cancer eſt. in hoc. n. eſtiua ſit cōuerſio. Secundum uero ab hyberna cōuerſione eſt Capricornus. dicta qdā tropica: quia quū Sol in eoꝝ capita deuenit: aerē cōuertit in cōtrariā naturā: atq̄ ad aliā latitudinem. Naturā quidē contrariam: quia qñ in Cancrū aſurgit: eſtatem facit poſt uer. qñ in capricornū: hyemē poſt autunnū. Latitudine uero: quia qñ Sol per Cancrum decurrit: redit in regionē meridianā. quū p Capricornū: cōuertit in regionē ſeptētrionālē. Cancer itaq̄ & Capricorn⁹ tam a nature euerſione q̄ mot⁹ per diuerſas regiones alteratione: Tropica nuncupant. Sed dices in Ariete ſit mutatio: qñ in Ariete

hyems ab ipſo uere finiſ: in Libra eſtas ab
autunno: igit Ariet & Libra tropica etiã
erũt. Grecus ſine nomine reſpõdet Ptole
meũ uelle cõtratiã fieri mutationẽ: modo
eſtas & hyems cõtrarię ſunt horę ſolum:
uer & autũnus etiã: hyemis & uer non cõ
trarię ſed affines. ſimiliter eſtas & autũnũ.
Itemq; in omni cõuerſione dies cõuertit
de diminutiõẽ ad auctiõem: diminutio &
auctio morus ſunt cõtrarii: in æquinoctio
uero eſt equalitas diei: & nulla mutatio. re
cte igit Cancer & Capricornũ tropica di
cuntur: tum q; in illis fit cõuerſio de cõtra
ria in cõtratiã naturã: tum etiã q; ibi dies
mutat de cõtratio in cõtrariũ: hæc autem
i Ariete & Libra minie ſiũt. hæc d̄ tropicis.

horizontis in eiũdẽ occaſum. Nox uero cõ
tra eiũdẽ Solis abſentia ab horizontis oc
caſu in eiũdẽ ortũ. qua ratione fit ut biſ i
anno fit æquinoctiũ. Sole uidelicet tenet e
caput Arietis & caput Librę: nam Sol cũ
caput cuiuſq; illorũ tenet: in uiginti quattu
or horis circulũ æquinoctiũ deſcribit: qui to
ti uniuerſo equalis eſt. Dies uero natura
lis eſt reuolutio æquinoctialis cũ Sole circa
terrã cum additione partis zodiaci: quam
Sol interiũ motu pprio peragrauit. Ad ca
uius declarationẽ ſupponamũ p̄cipiũ diei
naturalis eſſe cõmodius aſſumendũ ab in
troitu Solis ſupra meridianũ circulũ regi
onis. tum primo q; tranſitus Solis in meri
dianũ unicuiq; regioni cuius eſt ſemp eſt
equalis: introitus uero Solis in orizontem
ubiq; inequalis. tum ſecũdo q; celeriũ dies
icõhati a meridie equant q̄ ab ortu: ut re
gulã ſupputationũ docet. Deſcribat itaq;
in centro. e. circulus æquinoctius. a. b. c. d.
meridianũ regionis ſit. a. c. cum itaq; dies
incipiat naturaliter ab. a. puncto meridia
ni: reuoluat æquinoctius circulus circa cẽ
trum regionis e motu uidelicet diario ab
a. in idẽ. a. per: b. c. d. puncta. punctus. a. li
cet in meridianũ redeat ſingulis uiginti
quattuor horis: nõ tamen dies eſt cũ. a. in
eundẽ redit punctũ. nam Sol in his horis
uenit in. f. partẽ deſcribẽs. a. f. ſed cũ dies
non cõpleat niſi Sol redeat in punctũ pri
ſtinũ meridiani: oportet ultra reuolutio
nẽ æquinoctii addat tota portio. f. a. quã
Sol motu pprio peragrauit. igit dies na
turalis eſt reuolutio æquinoctii cum tanta
pte zodiaci: quãtã Sol motu pprio pagra
uit: dictus fortãſſe naturalis: quia in om
nibus regionibus ſenſibiliter eſt fere idẽ
& equalis. Iis perpenſis p̄ſpicuum primo
diẽ naturalẽ dici una ratione uerũ: alia ra
tione mediũ. nã cũ dies naturalis ſit reuo
lutio æquinoctii cũ additiõẽ motũ Solis: mo
tũ uero Solis bifariã ſit: uerus & mediũ: ut
i ratiõib; Solis dictũ eſt: ſi additio ſit ueri
motus Solis: naturalis dies uerus natura
lis eſt: ſi mediũ motũ: dies naturalis eſt me
diũ. dies uero naturalis uerus una ratiõẽ
dicitur appatens inequalis: alia ratiõẽ equa
tus. p̄ quãto. n. Sol incipit motũ e meridia
no & in illum deſinit temporibus inequa

De æquinoctia
libus. xxxi.

Duo uero nũcupãt æquidiana. a
uernali quidẽ æquinoctio: primũ
dodecatemoriũ Ariet e. ab autũna
li uero Libra. Nomina etiã ſortiũ
tur hæc ab accidẽtib;: nam quum
Sol in horũ capita peruenerit: æq̄
ubiq; noctes diebus.

Secunda diuiſio eſt in æquinoctialia ſiue
æquidiana: & ſunt hæc duo: Ariet primũ do
catemoriũ: in quo uidelicet æquinoctiũ
ſit uernale. ſecũdũm Libra: in quo æquinocti
um ſit hybernũ. dicta quoq; æquinoctialia:
qua quũ Sol in horũ capita puenerit: equat
ubiq; noctes dieb;. Sunt qui uelint: & ratio
nabiliter: in Ariete fieri æquidiana: qñ ere
ſcit dies noxq; imminuit. erit igit motũ tẽ
porarius ad diẽ. & cum motus ſortiat nõ
men a termino: recte in Ariete fieri æquidiana
riũ aurumãt: in Libra æquinoctiũ: cõtrariam
ob cauſam. motus. n. tẽporis eſt in noctẽ.
De equalitate dieꝝ non pauca Ptolemeũ
ait in libro Magnę Cõpoſitionis. ſed cum
nos utriuſq; Aſtronomiẽ eruditiones pol
liciti ſimus: quedã de equalitate & inequa
litate dieꝝ tranſigamus. Dies igit duplici
ratione accipit. & natura: qua ratiõẽ natu
ralis appetat. & arte ſiue p̄poſito aut uo
luntate: qua & artificialis nũcupat. hic q
de mora iue reuolutio Solis eſt ab ortu

LIBER

libus: dicitur dies eiusmodi inæquales: p
quâto uero inæqualitas tēporū nō est uulga
ribus semp nota: uocant apparētes. equa
tus uero est reditus Solis ad eundē meri
diani pūctum: addita uel minuta equatio
ne. ubi nanq̄ mor⁹ egnoctii est maior: eq̄
tio demit: ubi minor: adiciť. cum. n. in an
no Sol equinoctiū describat uidelicet sin
gulis. ccclxv. fere diebus: quibus. ccclxv. re
uolutiones cōstant: ideo singuli dies ha
bent singulas equinoctii reuolutiones. &
cū illud quod exuperat per omnes distri
buať: talē diuisionē & distributionē equa
lē in omnibus dicūt dieꝝ equationē. hoc
die equato ppter cōmoditatē regulā utť
tur supputandi. Cur autē dies apparētes
sint inæquales: q̄q̄ sit nunc extra ppositis
ut utriq̄ geneti Astronomiæ satisfaciā: du
plex uidet ratio. Prima est q̄ aggregatū
ex equinoctio & parte zodiaci a Sole pa
grata semp est inæquale. cum. n. dies natu
ralis cōtineat equinoctii reuolutionē cū
additione partis zodiaci: quā Sol motu p
prio pagrat: equinoctii autē reuolutio
semp est equalis: additio illa minime: q̄n
Sol singulis diebus equalē de zodiaco nō
ptransat: iure reuolutio equinoctii & ad
ditio illa: hoc est aggregatū ex utriq̄: est
inæquale. equalibus. n. inæqualibus addi
tis quæ resultant inæqualia sunt: ut cōmu
nis animi cōceptio primi Elementorū tra
dit. cum igit tale aggregatū nulli aquet:
nec tēpora reuolutionū erūt æq̄lia: & ita
dies tales inæquales phibētur. Secūda rō
est: p dato q̄ Sol de zodiaco semp equalē
partē pagret: cum zodiaci partes non ha
beāt equales ascēiones nec in recta nec i
obliqua sphaera: q̄n aliqua pars zodiaci re
ctam: alia obliquā habeat ascensionē: iure
dies eiusmodi inæquales erūt. nā si duob⁹
eq̄uis tēporibus: q̄bus bis equinoctius cir
culus reuoluit: addant duo tēpora inæqua
lia quibus exoritur partes eiusmodi ad
dendę singulatim: tempora uel dies tales
inæquales resultabūt. In sup etiā ex hisce p
spicū: q̄ licet quātū ad uulgatē apparētiā
uideatur uiginti quattuor horas tantum
cōtinere: cum nō p̄cipiat paululum illud
quo Sol mouet: quantū tñ ad rei ueritatē
singulus dies habet aliquid ultra uiginti

quattuor horas: tanto quidē maius quāto
est additū illud quod in fine anni aggre
gatū: horas efficit uiginti quattuor. & licet
de his multa tradāt illi qui scribūt in libro
Magne Cōpositionis: hęc tñ ad eruditio
nem iuuentum satis sint. & de æquinoctiis
hęc sufficient.

Reliquorū uero octo dodecatemo
riorū: quattuor quidē solida nun
cupant: quattuor uero bicorpo
rea. Solida quidē sūt quæ post cō
uersiua atq̄ æquinoctialia collocā
tur. ut Taurus: Leo: Scorpius: Aq̄
rius. nam cum Sol in hęc transie
t: inicitatē horarū humiditates: cali
ditates: siccitates: atq̄ frigiditates:
fortius atq̄ firmitus sentimus. cum
status ipsi nali tūc potētiores fiāt:
nosq̄ imoremur i ipsis iam & hęc
ob causam fortitudinē ipsā sensibi
lius p̄cipiam⁹. Bicornorea post so
lida cōstituunt: ut Gemini: Vir
go: Sagittarius: & Pisces: argumē
to q̄ inter solida & conuersiua col
locātur. & q̄ naturali idiotropia
utriusq̄ status finis uidelicet &
principii participant.

De solidis &
Bicornoreis
.xxxii.

Tertia signorū diuisione est in sterea hoc est
solida: & diforma hoc est bicorporea. Soli
da quidē sunt quæ post cōuersiua atq̄ æq̄
noctialia collocant. ut Taur⁹ post Arietē:
Leo post Cancrū: Scorpius post Libram:
Aquarius post Capricornū. dicta quidē
solida: q̄ qualitates quas annuę horæ ini
tiant: cōfirmāt. Taurus quidē ueris humi
ditatē quā Aries inicitauit: Leo caliditatē
quam Cancer incohauit: Scorpius siccita
tem quā agere cepit Libra: Aquarius frigi
ditatē quam Capricorn⁹ suscitauit. Bicorn
orea post solida statuunt: ut Gemini: Vir
go: Sagittarius: & Pisces. dicta quidē Bi
corporea

sunt post
uiginti
unde dicit
solida

corporea: q̄ utriusq̄ qualitatis corporee participia sint: Gemini quidem humiditatis & caliditatis: Virgo caliditatis & siccitatis: Sagittarius siccitatis & frigiditatis: Pisces frigiditatis & humiditatis: qua ratione etiam a compluribus multiformia nuncupantur: q̄ multarum formatum Idiotropias retinet. Animaduersione dignum: (ut Græcus sine nomine inquit): q̄ alii diuiserunt dodecatemoria in quattuor: alii in tria: Ptolemæus in quattuor: ut in solida bicorporea conuersua & equinoctialia: alii uero in tria: q̄ omnis anni hora habet principium mediū & finem. Principium quidem græce tropice dicitur: latine conuersio: q̄ quum Sol in illum transit: aerem conuertit in aliū statum. medium signum uero solidū est: q̄ qualitatem inuariatā in aere firmat atq̄ roborat. finis uero disomō hoc est bicorporeum: q̄ præterita hora & futura participet. Qua ratione constat Arietem tropicum: Taurum solidum: Geminos bicorporeū: signa esse. Itemq̄ constat iuxta hæc æquinoctialianō differre a tropicis: imo æquinoctiale omne esse tropicum. Et de solidis & bicorporeis satis.

transiens: primum & omnium pollētissimū motū efficiat. reliqua uero alia deinceps cōsequēter alterū iuxta alterū mō dicto ordinātur.

Quarta signorum diuisio ē: q̄ alia sūt masculina alia foemina: diurna atq̄ nocturna: ita ut sex sint masculina sex foemina. Ad huius declarationē Ptolemæus ex naturali philosophia duo petit. Primum q̄ iuxta marē foemina sit semp̄ statueda: & p̄p̄e diē nox. hoc & obseruatio ipsa docet: & philosophia naturalis approbat. Petit secūdo ut mas semp̄ sit prius loco collocandus: q̄n̄ agēs sit patiente p̄stātius. hæc duo ex philosophia ipsa accepit. Tertium a mathematico: uidelicet q̄ ab Ariete principium sit assumendum. Quibus statutis Arietis erit mas: q̄a primo loco collocat. Taurus foemina: q̄a iuxta Arietē marē: & in ceteris simili rōe seruata dicat. Aliā rōnē sibi ex Mathematica cōperat. Ptolemæus: q̄ Arietis uidelicet & Libra masculina sine quā pollētissima: q̄n̄ p̄ ipsa trāseat æquinoctialis circulus: quo motus pollētissimus agit uidelicet diurnus. Pytagorei (ut Græcus sine nomine refert) aliā diuisiōis asserunt: cāmusq̄ parē numerum Pytagorei foeminā faciūt: argumēto q̄ facile secat & parit. imparē masculinum: q̄a est isecabilis ac passioi nō idoneus. Unde par foemina: impar masculus phibent. Quare oēs signū ipar masculinum: oēs par foeminū faciūt: initio accepto ab Ariete. Porphyrius in suis esuditiōib⁹ inquit: masculina signa sūt factiōis Solis Saturni & Iouis. sūt autē masculina que ab Ariete sp̄ foemina iuxta marē. foemina uero factiōis Lunę Martis & Veneris. sunt autē q̄ a Tauro atq̄ iuxta alter: ut dixim⁹. p̄p̄rie autē excipiūt a foeminis Capricorn⁹: ut & si foeminū sit: a Saturno accipiūt tanq̄ suę factiōis signū. Pisces a Ioue. a masculinis uero excipiūt Arietis: q̄ Martis est factiōis: & Libra que Veneris. Mercurius uero in geminis & Libra factionem habet: quando ipse hermaphroditus sit ancipit⁹ q̄ generis. hæc de masculinis & foeminis signis.

D i

De masculinis & foeminis animalibus. xxxiii.

Rursus uero ratione eadem sex quidem dodecatemeriorum statuitur naturæ masculinæ atq̄ diurnæ: totidem autem feminæ atq̄ nocturnæ. atq̄ statuitur iis quidē ordo ut alterum iuxta alterū sit: ita ut semper prope noctem dies sit: consideremus & prope foeminam mas. assumpto uidelicet principio dictas ob causas ab Ariete ipso: similiter etiam mare & principē & præsidente collocato: quādo agens potestate patiente ipsum excellat. Iure ex dodecatemoriis Arietem & Libram masculina simul & diurna constituerunt: quādo æquinoctialis circulus per ipsa

LIBER

De masculinis & foemininis & conuersiuis geniture signis. x. xxiii.

Insuper quoque assumpserunt quidam ordinem masculinorum & foemininorum ab exoriente dodecatemorio: quod horoscopum uocant: principium a masculino facientes. quemadmodum enim & conuersiuorum principium quidam accipiunt a signo quod in genitura ipsa tenet Luna: argumento quod haec celerius quam alia conuertatur: sic quoque ab horoscopate masculinorum sumunt initium: cum subsolanum id sit. similiter alterum iuxta alterum rursus ordinem componentes.

Antequam de masculinis & foemininis de conuersiuis geniture signis agamus: thema geniture dodecatemorium ut explana non oportet: quando utriusque generis professe promissimus: etiam multa Ptolemei latibula dilucidantur. Coelum itaque singula hora uel minutia horae eiusmodi figuratur themate: quod diuiditur quatuor in tractus quos diuidit horizon atque meridianus. singulus horum tractuum tris in portiones secatur: gemina sectione facta supra ipsum: iuxta numerum ascensionum ascendens in sphaera recta. quare ratione fit ut totum coelum in duodecim interualla secetur: quae domicilia uocantur. uerbi causa sit horizon regionis. A. B. C. D. intersecans punctum zodiaci qui est in contractu ortus regionis & in contractu occasus: qui intersecet meridianum regionis. N. O. P. Q. super polos mundi: constat hos circulos coelum quatuor in tractus secare: uidelicet. D. A. & A. B. & B. C. & C. D. qui interdum quidem aequales sunt: quoties caput Arietis uel Librae horoscopate: frequenter uero inaequales: horoscopantibus aliis. Vterius linea equinoctii. N. O. & linea. O. P. diuidatur in punctis. L. M. & C. F. diuisione uidelicet per partes aequales: quae partes

horae aequales uocantur. trahanturque usque ad opposita puncta. H. G. atque I. K. intelligendo circulos magnos transeuntes per dictas diuisiones atque polos mundi. erit tunc quilibet zodiaci portio inter singulos duos circulos proximos domicilium unum. haec iuxta Ptolemeum in tertio Apotelesmarum. Hunc modum constituendi thema: Ioannes Montiregi: qui nostra temporibus clarissimus excipitur: multis captionibus enititur capere. Verum quia nos eruditiones facimus: quandoque suas rationes elidemus si uita producat & in speculationibus scribere ausi erimus. Nunc uero pro iunioribus crassiuscula haec eruditio satis. Sunt qui Coeleste thema hunc in modum describunt: sic eni figuratum facile capitur. continet quoque duodecim domicilia: uti primum. Circa itaque praesens thema quid sint cardines primo aperiamus. Cardines qui graece sunt centra aut goni: quatuor sunt: Ortus qui graece est anatole: Culmen sive medium coelum quod graece est mensura: Occasus qui est dyliis: Imum sive subterraneum quod contra coeli medium collocatur: quod graece est antimesurans. Distat occasus ab ortu horis temporariis duodecim semper: quando cuiuslibet die spatium duodecim in horas temper secetur: qua ratione fit ut haec inaequales habeantur: cum nunc innumerantur quando dies minusculi efficiuntur: nunc in crescant: quum minusculi. Quae ratio docet Culmen ab ortu quatuor temporariis horis distat: Ortum ab Imo etiam totidem: ab Imo Occasum totidem: ab Occasu Culmen totidem. nisi quod tractus qui supra terram sunt: horis temporariis diuisis distant quatuor: qui sub terram: nocturnis. fit propter haec manifestum singulorum domicilii spatium esse horarum temporariarum diuisum: supra terram quidem diurnarum: sub terram nocturnarum. De horis temporariis & aequalibus alias dicemus. haec de positura cardinum. Et de signis cuspidantibus: sive cardinalibus: sive culminantibus agamus. Est itaque primum & primum illud quod horosco-

Monte Regii
hic: a sicut
ssano: o
sine dem

Ortus T
Culme M.C.
3 7 domus
4 4 domus
h. Feperarij
a 6 occasu ad
u. u. 12 domus
qua
Cul me distat
a 6. ca. 12

ans greci dicunt: nostri ascendens siue oriens. dicunt autem ex .xii. illud signum horoscopare siue ascendere doctissimi Mathematici siue in genitura siue in uniuscuiusque principio: quod edito primum partu horizontem regionis tangit: aut in tempore cuiusque principii exoritur. Verum cum signum sit res plastica rectum in partes triginta: quos gradus recentiores uocant: ea signi siue particula siue gradus quæ tum horizontem tangit: cum primum res editur: horoscopus siue partilis horoscopatio dicitur: siue gradus ascendens. At culminans signum hoc est in cælo medio esse dicitur: quod tunc culmen tangit: cum est unicusque principium. ut horoscopet Aries culminabit Capricornus. nam medium cælum est ab horoscopante decimum signum. occidens ab horoscopante est signum septimum. imum ab eodem est signum quartum. uerbi causa horoscopante (ut diximus) Ariete: culminabit Capricornus: occidet Libra: in imo erit Cancer. hæc plastica computatione intelligas. Partiliter uero crassiuscula tamen ratione horoscopet quita decima pars Arietis: tunc computa cetera signa: quæ sequentur per .cclxx. & in quocumque signo. cclxxi. pars fuerit inuenta: hæc medium cælum sortita est. Itemque a parte horoscopi computa per cetera signa. clxxx. & in quocumque signo. clxxxi. pars fuerit inuenta: in ipso signo constituitur occasus. Rursus a parte horoscopi computa per ordinem. xc. & ubi .xci. pars ceciderit: illic imum ponitur. Hæc siue centra siue cardines siue cuspides more Materni per partes æquales. crassiuscula quadam ratione perficimus. Si quis autem per ascensionem partiliter atque exactus uellet erigere: regulas supputandi perquirat. Et de potestate cardinum agamus. Ptolemæus itaque ubique primarias potestates prebet culmini: deinde ortui: tertias occasui: ultimas imo. Quod culmen preferendum sit ortui: docet nos stella culminans. agit. n. in nobis pollentissimæ: ut in Solis culminatione aperta intelligitur. eo namque culminante & pollentissimum lumen pollentissime uigent. Immo et ceteræ stelle culminante ad nos perferuntur.

tur rectiores. Maternus uero uires primarias ortui prebet: secundas culmini: tertias occasui: nouissimas imo. nec ratione caret: nam Aristoteli. ortui prebet uires dextræ culmini uires anterioris: occasui uires sinistri: imo uires posterioris. dextrum autem pollentius est sinistro anteriore & posteriore. Amplius ortus est regula ceterorum locorum. loca. n. illa que ortui annexi omnem habent: pollentiora diiudicantur. quæ ab ortu auersa sunt: deiecta perhibentur. Quicquid uelint tanti uiri: illud clarissime constat: cardines ipsos genituræ primariæ loca esse. Ortus quidem quia in eo uirtus principii residet iter primariæ loca recipitur. modo Plato uires maximas tribuit principio. itaque & si radii stelle lateraliter multiplicentur ad nos: rectiores perhibentur. Culmen uero & imum: quæ in eis mediolorum uires collocantur: licet culmen imum exuperet: tamen quæ tunc superior pars maior est inferiori. Amplius stelle in his constitutæ locis: radios ad nos producant rectiores. Occasus autem quæ in eo consistit potestas finis atque sinistri: radij quoque rectiores eduntur et stella occubente. tanto tamen occasus excedit imum: quanto locus supra terram exuperat locum sub terra. Ne uero tanti uiri contrarii extimentur: uideretur mihi quod Ptolemæus. in re uite culmen atponat ortui: quando uita calore consistit stella autem calidior est in culmine quam in ortu. ab solute tamen ortus preferendus est omnibus: quando maxima uis detur principio: ut Plato ait. Et de conuenientia cardinum loquamur. & dicimus quod quando unus cardo est signum mobile: frequenter ceteri cardines mobilia signa tenent. & quando unus cardo solidum signum tenet: ceteri similiter. & cum unus cardo in bicornio signo collocatur: ceteri etiam. Amplius stella in uno cardinum radios emittit equilateros quadrangulares singulis alijs medijs & diametros opposito. ut stella in ortu omnibus alijs equilateros occasui diametros. Idem in ceteris. quæ ratio docet omnes esse pollentissimos. ceteris autem in locis si sint stelle equilateros radios non emittunt. hæc de conuenientia

Cardines sunt loca primariæ in umbra platonis sunt circa principium culmen ortui sunt media

occasus est uero finis

in re uite tamen culmen excedit ortum tantum in alijs secus.

*59
70*

sta. Hec de cardinibus quattuorq; cœli pri-
 mariis locis. Et de octo aliis locis agam?
 nam de illis loqui possumus quo ad situs
 & quo ad quantitates. quo quidem ad si-
 tus primus locus ab ea parte in qua fuerit
 horoscopus per triginta partes situm ex-
 tendit. Secundus ab horoscopo locus
 initium accipit ab trigesima horoscopi
 parte: situm extendens per triginta resi-
 duas partes. Tertius ab horoscopo lo-
 cus a .lx. horoscopi parte initium accipiens
 in .xc. desinit. Quartus ab horoscopo lo-
 rus in imo accipiens initium a .xc. pte ho-
 scopi profectum usq; in partem .cxx. p-
 uenit. Quintus ab horoscopo loc' a .cxx.
 horoscopi parte initium accipiens usq; in
 .xc. partes extenditur. Sextus a .cl. pte ini-
 tium accipiens in .clxxx. usq; extendi-
 tur. Septimus a .clxxx. parte pfectus usq;
 ad .ccx. extenditur: & illic desinit. Octauus
 a .ccx. pte horoscopi profectus usq; in .ccxl
 partes desinit. Nonus a .ccxl. parte profer-
 ctus usq; in .cclxx. partes desinit. Decimus
 a .cclxx. parte initium accipiens usq; in .ccc.
 partes desinit. Undecimus a .ccc. parte p-
 fectus usq; in .cccxxx. partes constituitur.
 Duodecimus a .cccxxx. parte pfectus usq;
 ad .ccclx. partes finitur. hec cōputatio pla-
 etica ratione perficitur iuxta Materni sup-
 putationem: quando Petosiris & Neotepe-
 sus e quibus Maternus accepit: solū horo-
 scopum ad horam rei principii equabāt.
 principia autem ceterorum locorū per p-
 iectionem partium constituebāt: ueluti fit
 in parte fortunę: nec aliter rex euenta p-
 dicebāt. si quis autem more Ptolemęi hec
 agere cupit: qui principia locorū iuxta nu-
 merum tēpotum equat: regulas suas sup-
 putandi petquirat. Et de quāritate cuiusq;
 loci transigamus. Quantitas itaq; loci cu-
 iusq; triginti partia est: ut Ptolemęus sen-
 tit: uerū .xxv. infra loci lineā: quinq; quoq;
 supra. uerbi causa ascendens: quinq; ptes
 habet in .xii. loco ultra finitoris lineā: .xv.
 uero infra finitorem. simili ratione & .ii.
 locus partes quinq; in primo habet. .xv.
 in .ii. & in ceteris similiter agatur. sed quę
 partes sint herialias dicemus. Et de conne-
 xione & auersione agam?. Locorum itaq;
 septem horoscopo annexi sunt: quattuor.

inconnexi siue auersi: tertius quidem ab
 horoscopo locus horoscopo connectitur
 sexangula configuratione: quartus uero
 quadrangula: quintus triangula: septimus
 diametra: nonus triangula: decimus qua-
 drangula: undecimus sexangula. Quia ra-
 tione fit ut recte gręci tertium ab horosco-
 po locū faciant deam: quatum bonam for-
 tunam: nonum Deum: undecimū bonum
 demonem. habent. n. cum horoscopo be-
 neficas affinitates. Quattuor uero horos-
 copo inconnexi sunt: ut secundus: sextus:
 octauus: atq; duodecimus. hec nulla cō-
 nūgationis ratione cum horoscopo coniu-
 gunt: propterea auersa loca sunt: hac ratio-
 ne recte gręci secundum locum anapho-
 tam uocant uel infernam portam. octauū
 in diametro huius epicataphoram. sextū
 uero ab horoscopo loco malam fortunā:
 duodecimū huic diametrum malū demonē.
 hec de connexionione & auersione. De ordi-
 ne dicamus. Ordo itaq; sic habetur ut Pri-
 ma loca cardines sint. Secunda loca acce-
 dentia ad cardines. ut secundus: quintus: octa-
 us atq; undecimus. Tertia quali deicta & ca-
 dentia sunt: quę cardines precedunt: ut duo-
 decimus ab horoscopo locus tertius: sextus
 atq; nonus. Illa quidem accedentia dicun-
 tur q; stellę per ea accedunt ad cardines:
 hec cadentia siue deicta q; per ipsa stellę
 a cardinibus cadunt. Quia ratione fit ut
 stella tam in accedentibus q; in cardinibus
 collocata: fortis dicatur. In cardinibus qui-
 dem quia iam in solio reidet. In accedenti-
 bus uero: quia ad solium assurgit. ceteris
 in locis imbecilliterit: quando e solio ceci-
 dit nec accessura sit. Maternus tamen sic
 ordinem rerum statuit. Horoscopus in-
 quit precedit occasum: hac ratione fortis
 q; uis principii maior est ui finis. Culmen
 precedit imum: quando loca dextra & su-
 pra tertā precedāt sinistra & subterranea.
 undecimus locus idest bonus demon bonę
 fortunę pferitur: idest quinto loco. simili
 ratiōe De hoc est nonus: de hoc est ter-
 tio preponitur. epicataphora hoc est octa-
 uus anaphorę preponitur: propter ratio-
 nes has. uerum iis rationibus non obsta-
 tibus: mala fortuna hoc est .vii. locus ma-
 lo demōi hoc est .xii. ab horoscopo locus

ps lcu
 duo aditus et
 quo ad q̄libet
 signorū inci-
 pendo ab
 horoscopo
 duo ad quā-
 tūte 30 de
 p̄ hunc n̄ ali-
 cū a n̄m̄ p̄
 hū h̄m̄ p̄

An uero ordo Materni contrarius sit ordi
ni primo: alibi diximus. Iis ad amussim
penſitatis Ptolemęus in preſenti enuncia
tō nō tantū in totum capere masculina &
foemina ſigna: ſed ēt cuiuſlibet geiturę
horoscopū masculinū capere docet: atq;
ita cōtinuatim unū uni: apponēdo (ut di
ximus) foeminā iuxta matrem: & noctē iux
ta diem. hec quantū ad ſexum locorū. De
cōuerſiuis ſolidis & bicorporis. agamus
poſt hęc: petentes ex obſeruationibus ma
thematicis: Lunam ipſam cęterarū ſtellarū
eſſe celerrimā. que ratio docebit ut illud ip
ſum ſignum cōuerſiuorum ſit principium:
quod tenet Luna geniturę tempore: quan
do ipſa ſit conuerſioni & celeri mutationi
apertiſſima. rurſ⁹ etiam (ut Arabs Ptolemęi
interpret aīr) uirt⁹ Lune ſeqtur uirtutem
Solis: uti uirtus uxoris ſequit uirtutē ma
riti. qua ratione ſit ut quemadmodū mo
tus naturalis generalis & ānuus motū So
lis ſeqtur: ita motus particularis menſtru
curſum Lune: quādo Sol. xii. uno anno pa
gret ſigna: Luna uno menſe. ut igitur e So
le ſunt in anno quattuor tropica iuxta q̄
tuor horas: ita Luna imenſe erunt quat
tuor etiam. Luna itaq; ātīqui e ſigno quod
geniturę tēpore tenet Luna: principiū con
uerſiuorū: aſſumpſerunt uerbū causa teneat
Luna Taurum: Taurus erit ſignorū Tro
picorū imenſe primū: Leo ſecundum: Scor
pius. iiii. Aquarius. iiii. que ratio etiā docet
ut primū Solidorum imenſe ſit Gemini: ſe
cundum Virgo. iiii. Sagittarius. iiii. Piſces
Itemq; Bicorporis: imenſe primū erit
Cācer. ii. Libra. iiii. Capricornus: ulūmum
Aries. Hęc Ptolemęus hic.

Sunt qui uniuerſa quadripar
tia diuidentes: matutina quidē atq;
maſculia ab horoscopo uſq; in cul
men eſſe putant. itemq; & pro cō
traria illi poſitiōe: ea quoq; quę ab
occaſu ſunt uſq; in imum. reli
qua uero duo quadripartia ueſ
pe aſcere atq; foemineſcere aut u
mant. Dedicarunt etiam dode. ate

moriis ipſis alias inumeras no
menclaturas ab eorundem formis:
dicentes alia quadrupeda: alia
ſylueſtria: item alia principalia: alia
foecūda: & cętera id genus. quę cū
inde cām & dēclarationē pſpicuam
habeat: ſuperfluū putauimus cōnu
merare: & qñ talium formationū
neceſſitas continget: in principiis
eorum ubi ſurget utilitas: comme
morare poterimus.

Quattuor (ut diximus) in quadripartia
diuiſum eſt omne cœlum. ab horoscopo
uſq; in culmen tractus (ut inquit Porphy
rius ſubſolannus eſt: a culm ne ad occa
ſum notius: ab occaſu in imum libycus: ab
imo in ortū Boreus. Primus & tertius ma
ſculeſcunt dictas ob cauſas: cęteri foemine
ſcunt. quare ea ſigna que in tractu ſūt ma
ſculinomaſ. uel ſūt: que in foeminino ſce
minel. unt. Demum a numeroſa & uana
ueterum ſignorum diuiſione & multipli
catione ſe excuſat: quando ipſe promittat
de illis dicere ubi oportebit. hęc Ptolemę
uſ tradit de Dodecatemoriis. Pic⁹ i ſit ro
conſarationum. vi. reſellere uidetur diuiſi
onem ſignorum in. xii. tamen dum incipit
contra diuiſionem ſignorum loqui capi
te. iiii. ad aliud orationē conuertit: in quo
nunc non eſt diſputandum: ſed quādo de
iuriſdictionibus ſtellarum loquemur. Illud
tamen quod ex longa oratione collegi: ui
detur eſſe contra diuiſionem ſignorū: hoc
mō. uſ ſigna illa. xii. hoc eſt duodenaria di
uiſio ſignorū eſt a natura in cœlo iſo: aut
ad cōmodum ſupputationum exgiſta. ſi
qdem ad cōmodum exquisita: niſſa ratio
erit cur ſtelle in eodē ſigno iunctę. ſint ma
gis iunctę q̄ indiuerſis ſignis: dē modo mi
noribus diſtent p̄tibus. ſi a natura erit hęc
diuiſio in. xii. non erit a natura diuiſio cu
iuſq; ſigni in. xxx. p̄tes: & ſi diuiſio ſigni
in. xxx. partes erit a natura: diuiſio cuiuſq;
p̄tis in. ix. minutias nō erit nālis. & ita oſ
cœli diuiſio ad cōmō. ſū ſuppōnis erit ſi
ca. Pace tū uiri dixi. i hęc rō nō cogit. ſā

uni uirt⁹
ſole:

ſignū quod
tenet Ege
p̄cipū
conuerſionū

De maſculi
nis & foemi
nis q̄drīpari
tis. xxxv.

imprimis Logices eruditionibus scitū est
diuisionē eē numerū quēdā partiū: numerū
āt parti est e natura ipsarū rerū numeratarū:
ptim ab aia numerate. Ita duodenaria di-
uisio signorū quātū qdem ad formalē aie
numeratiōem: ficta ē: & ab aia ad cōmodū
supputationū adinuēta. Quantū uero ad
hoc q Luna duodecies cū Sole cōgredit.
xii. fuerūt significari interualla: singulū tan-
tum quātū Sol pagret: donec Luna ad cō-
gressum redeat: quantū quoq; ad similitudi-
nes q̄s Sol in illis gerit: nec nō ad pprieta-
tes q̄s hnt stelle in eis: hęc. xii. signorū di-
uisio a natura ē. simili rōne diuisio in. xxx.
gradus ē a natura quo ad motū Solis: quo
xxx. diebus signū pagrat. diuisio tū gradū
in. lx. minutias: penitus ad supputādi cō-
modū inuēta ē. sed de iis dixim⁹ iā hoc in
libro & i codicillo de Criticis: & si i sciētia
motuū accidet scriber: pleni⁹ dicem⁹. Mul-
ta alia a recētorib⁹ de signis scribi solēt: q̄
nūc omitto: parti q̄a ficta sunt & nullā rō-
nē naturalē hnt: partim q̄a si qua sunt rōne
dicta: oīum Mathematicorū princeps Pto-
lemeus in ppriis locis ubi necessitas ade-
rit: pollicitus est ubertime ptractare: ptim
ēt q̄a titūculis loquor: ad quorū eruditiōnē
hęc sufficiant. Et de signis tanta.

Decōnaxis si-
gnis & primo
d cōfiguratis
dodecatemo-
riis. xxxvi.

Cōnectūtur autē ptū significari illā
primo q̄ cōfigurationē inuicē hnt.
Sunt autē hęc q̄cunq; diametrā sta-
tiōem habēt: duos rectos angulos
cōprehēdentes: sexq; dodecatemo-
ria: ac ptes. clxxx. Et quæcūq; tri-
gulā hnt statiōem: cōtinētes unum
rectū angulū atq; tertiū unius re-
cti: quattuor dodecatemoria: & par-
tes. cxx. Et quæcūq; q̄drāgulari di-
cuntur: cōtinētes unū rectū angu-
lum: triaq; dodecatemoria: &. xc. p-
tes. Et etiā quæcūq; sexangulā faci-
unt stationem: duas partes unius
recti cōtinētes: duo dodecatēoria:

ac partes. lx.

Hactenus de ptate stellarū & signorū egit
Ptolemeus eruditiōes: nūc ad cōfiguratiō-
nes signorū: quę gręce dicunt sychemata:
transit. & ait quadrupliciter ipsas ptes cō-
figurari: diametratiōe: quadrāgulatiōe: triā-
gulatiōe: atq; sexangulatiōe. Vt uero hęc fa-
cile intelligant: ea quę gręcus sine nomie
diligentissime accepit: cū ordine & doctri-
na afferam⁹. Et primo a Musica accipim⁹
tres rōnes pportionū: quarū priā Diates-
aron appellat: scđa diapente: tertia ex his
cōstans Diapason. Diatesaron qdē in sex-
quitertia rōne est: Diapēte in sexquialtera
Diapason in dupla: hęc petitio ex musica
cōstat. Petimus secūdo ex Geometria dia-
metrū duos rectos angulos continere: sex-
quoq; signa: ptes. clxxx. triāgulū cōtinet
unū rectū atq; tertiū unius recti: signa qua-
tuor: atq; ptes. cxx. quadrāgulū unū rectū:
signa tria: ptes quoq; xc. sexangulū duas
unius recti ptes: duo signa: atq; lx. partes.
hęc petitio partim ex Geometria: ptim ex
Astronomia pater: nec pbanda est sed sup-
ponenda. Quę ratio docet ut aliq; anguli
sint unius recti & tertiū: alii unius anguli:
alii duarū priū unius recti. Itemq; alii
ptium. clxxx. alii. cxx. alii. xc. rursus alii si-
gnorum sex: alii signorū. iiii. alii signorum
triū: alii duorū. Ex iis patet primo in eius-
modi cōfigurationib⁹ seruari ratiōes pro-
portionū musicę. ut diametri ad triāgulū
pportio. Diapēte: hoc est sexquialtera: est
q̄n signa sex cōtineāt q̄tuor semel & medi-
um: duo recti unum & tertium similiter &
clxxx. cōtineāt. cxx. & semel & mediū. Triā-
guli uero ad q̄drāgulū ratio est Diatesa-
ron hoc est sexquitertia: quādo signa q̄-
tuor quę triāgulū cōtinent ad tria quadrā-
guli sit pportio sexquialtera. similiter uni-
us anguli & tertiū ad unū angulū. Itēq; & cxx.
ad. xc. eadē ratio est. q̄drāguli ad sexangulū
diapēte ratio ē: q̄n triū ad duo signa sex-
quialtera sit ratio & unius anguli ad duas ter-
tias similiter & xc. ad. lx. etiā. sic igit in eius-
modi cōfiguratiōibus seruat tō & quo ad
angulos & quo ad signa & quo ad signorū
partes. quā rōne fit ut nō plures sint signorū
rum figure: q̄n i his Solis & nullis aliis tō

proportionis regularis seruari possit: in alijs uero minimis.

De sufficientia figurarū.
xxxvii.

Quam uero ob causam hæ solæ distantia obseruatæ sint: ex his sane quispiam erudietur. quãdoquidem diametræ ex ipsa cõfiguratione ratio omnino elucescat. fit enim in una recta cõcursus: acceptis uidelicet duobus maximis a gemina cõueniẽtia partium & subptium. Partium qdem ad diametrũ duorũ rectorum: & medii & tertii. quod quidem in duo: quadrãguli rõnem facit. quod uero in tria: sexanguli atq; trianguli. Subpartium autem ad quadrangulum unius recti: ratione sexquialtera inter eaq; accipiuntur seruata & subtertia. proportionem qdem sexquialterã ratio sexanguli ad quadrãgulum facit. sub tertiam autẽ: ratio quadranguli ad triangulum.

Dilecta cõfiguratio est triãgula & regula e qua ceteræ pficiscuntur qd declarat p rõnẽ partiã & subptiã. Per partiã quidẽ: quia qñ ex arcu diametri dimidiũ acceperim: quadrãgula pficiscet figura. qñ tertiu: pficiscet sexangula: & qñ duas ptes: triãgula relinquet rõ. Per subpartiã uero qd e rõne sexangula semel est dimidiõ accepta pficiscit qdrãgula: utq; hac accepta & tertio fit triãgula: rursum hac sumpta cũ altera pte fit diametra. igit diãetri ad triãgulũ sexquialtera est rõ. ad qdrãgulũ dupla: ad sexangulũ tripla. Rursum diãetri ad triãgulũ rõ est sexquialtera: triãguli ad qdrãgulũ sexquialtera: qdrãguli ad sexangulũ sexquialtera. hæc est e partiũ rõne pportio. E subptiu uero cõtra: sexanguli ad quadrãgulũ rõ est subsexquialtera: quadrãguli ad triãgulũ subsexquialtera: triãguli ad diametrũ rõ

est subsexquialtera. hæc rões seruant & quo ad signa ipsa: & ptes & angulos. recte itaq; Ptolemæus diametrã rõnẽ antiscula siue regulã ceterarũ accepit: qñ ex ipsa omnes pficiscantur: & in eam omnes recolligantur.

Harum uero cõfigurationũ triãgula: quidẽ atq; sexangula: beneficæ & nuncupantur: argumẽto qd cõstãt ex similibus dodecatemo riiis: hoc est aut omnibus masculinis aut omnib; foemininis. diametræ uero & quadrãgulæ maleficæ: quia secundum contrarietatem simularum positionem habent.

Quæ beneficæ quæq; maleficæ cõfigurationes. xxxviii.

Quatuor (ut dixim) cõfigurationes signorũ sunt. sed duæ beneficæ sunt: siue (ut græce loquar) symphonæ: hoc ẽ cõsonãtes p signorũ cõcordiã: qñ oia sint aut foemininae aut masculinae: cuiusmõdi sunt triangulæ atq; sexangulæ. duæ uero maleficæ uel (ut græce loquar) asymphonæ: hoc ẽ discõueniẽtes p signorũ differẽtiã: ut qdrãgulæ & diãetræ. Hæc pauca Ptolemæus loquit de cõfigurationib; signorũ. Sed qm hæc pauca sũt: repetam d iis secũdũ Maternũ: & dicam p rãtiã. A signo utiq; ad aliud signũ septimũ: qd fuerit: hoc ẽ diametræ. ueluti diametrũ Arietis est Libra: Libræ uero Arietis: Ta uti diametræ ẽ Scorpius: atq; Scorpii Taurus: & cetera oia signa sibi mõ. triãgulũ est a signo e quo incipim signũ gntũ: ut ab Ariete usq; ad Leonẽ: triãgulũ. a Tauro usq; ad Virginẽ: triãgulũ sibi. sic p oia signa: qd est q signo i gnto fuerit: hoc triãgulũ ẽ. Verũ triãgulũ ẽ & dextrũ & sinistrũ. dextrũ ẽ qd ab eo signo a quo incipim. Tetro: sinistrũ uero qd ab añ. ut puta Arietis dextrũ triãgulũ est Sagittarius: sinistrũ uero Leo. hu ius uero cã eẽ põt: q pars supra terrã pollẽtiõr est: subterrãea i becillior: iccirco supra terrã signa pollẽtiori i situ sũt: subterrãnea i becilliori. & qm dextrũ pollẽtiõr ẽ sinistrũ: iure signa pcedentia i dextro situ constituta sunt: sequentia i sinistro. Quadrangulũ est ab eo signo a quo inchoam. Diiii

signu stru est

ut Arietis quadrangulū est Cancer: & C
eri Libra: & Librę Capricornus: & Capri
corni Aries. Sed quid sit quadrangulū de
xtrum: & quid sinistrū: simili ratiōe sicut in
Triangulis diximus: inuenies. Sexangulū
est ab eo signo aquo iniciamus tertium. ut
Arietis Gemini. quid uero sit Sexangulū
dextrū & quid sinistrū: sicut cetera inueni
es. hęc de cōfigurationibus practice. Et de
his partiliter agamus. & primo quid sit
coniūctio. Omnia signa. xxx. diximus ha
bere partes. Si itaq; has. xxx. partes duode
cies iunctas in unum feceris: numerū per
ficias. ccclx. ptes: quę per omnia. xii. signo
rū corpora diuidūtur. Quęcunq; itaq; in
tegro partiū numero iuncta. ccclx. partes
fecerint: ipsa sibi inuicē coniungunt a par
te horoscopi. Quęcunq; lx. pars fuerit: ip
sa Sexangulū latus demōstrat. Si itaq; sexi
es. lx. miscueris: integrū. ccclx. numerū par
tes: qui itaq; integris sex partibus iunctis
omnes. ccclx. numerus impletur: ii coniu
gūtur: e prima parte horoscopi pfectum.
cxx. partem: hunc locū triangulū constitu
imus. nam si. cxx. partes tripliuaueris pri
mum integrū. ccclx. partium numerū com
plemus. a parte prima pfecti in. xc. parte:
hunc locū quadrangulū facimus: quoniā
quadruplicantes. xc. partes: integrū. ccclx.
partiū numerū habemus. At quęcunq; lo
ca nulla uel duplicatione uel triplicatio
ne uel quatripliatione integrū. ccclx. par
tium numerū perficiunt: hęc abiecta atq;
auerla dicuntur. hęc de aspectibus siue cō
figurationibus partilibus. Sed quoniā & si
gna & stelle in signis constitutę se se inspi
ciunt: utile & necessariū in iunioribus in
dicauit: ea omnia quę Porphyrius Philoso
phus in suis eruditōibus de stellatū aspe
ctibus scripsit referre. uocat aut aspectum
martyrian gręce latine testimoniū: quod
rationabile est: quādo planeta aspiciens te
stificetur planetę aspecto. Triangulū itaq;
cōfiguratio est per quinque: quādo sint me
dia signorum tria. quadrangulū cōfigura
tio est per quatuor: quādo media signo
rum duo sint. diametę siue oppositio per
vii. quādo sint media signa quinque. sexā
gulum per tria: quādo sit medium signū
unum. Cōsiderare autē oportet: q; si Aspe

ctus sint secundum partes: perfectę cōnfi
gurationes sunt. at si secundum signa: Am
becilles: ut Triangulū partes. cxx. quadrā
gulum per. xc. sexangulum per. lx. opposi
tio per partes. clxxx. nam frequenter secū
dum signa configurantur: non autem se
cundum partes. Hęc de aspectibus. Et de
Dextris & Sinistris secūdu Prophyrū: agam?
Dextrū itaq; dicitur triangulū & quadrā
gulū e quo defluxit stella. sinistrū uero ad
quod procedit. ut Sole existēte in Leone.
dextrum triangulū est quod per Arietē ad
Leonē: sinistrū uero quod per Sagittariū.
dextrū quadrāgulū quod per Taurū in Le
onē: sinistrū quod per Scorpiū. leptē. n. ra
dios unaquęq; emitit stellatū: tres quidē
ad superius: tres ad inferius: unum ad op
positōem. ut stella i Ariete collocata emit
tit ad signa pcedentia Sexangulares tri
angulares & quadrangulares radios: toti
demq; ad sequentia: unum tantum ad dia
metrum. quorum quidē dextri ad superius
atq; pcedentia sunt. sinistri uero ad infe
rius atq; sequentia. Et de Applicatiōe quę
Porphyrius Parallagē uocat: dicamus. Pa
rallagen siue applicatiōē dicunt: quādo
secūdu gradus figuratiōē equitibiā pcedit
stella. ut si Sol in Arietis parte. xix. Satur
n^o in Librę parte. xx. collocentur. perit. n.
Sol priū diametratiōē Saturni. Et de Cō
iunctiōe: quę gręce est Synaphe & Colle
sis hoc est adherētia stellarum: secundum
eundē transigamus. Coniunctio utiq; erit
quando partiliter secundum quancunq; si
gura coniunguntur. Collesis uero siue ad
herētia: quādo stella stellam pcedit ut
uelox tardam: non pluribus distans q; par
tibus tribus: quo partium numero nulla
quinque stellarum uno die mouetur in Lu
na tamen aliqui sentiunt non pluribus q;
xii. partibus. s. quo partium numero uno
die naturali mouetur: collesis siue adherē
tiam esse obseruandam. qua ratione dice
rent Lunam herere stellę: si. x. partibus eā
pcederet: dummodo non pluribus. xii.
elongata fuerit. Et de Defluxiōe: quę grę
ce est apporroia etiam dicamus. Deflu
xio itaq; est unde stella ad stellam fer
tur. coniunctio uero ad quam fertur stel
lā aut radiū: ut Luna sit in Scorpiū pte. xx.

*frequenter
secūda signi
māter sicut
hę partes*

*quelibet
stellę 7
radij mi
ttit:*

*quid sit
cōiunctio
ad herētia
q; sit.
nulla q; q;
stellę par
tium numeri*

Saturnus in eiusdem parte prima: Iuppiter in eiusdem parte uigesima quinta: manifestum quoniam deflexione Luna habebit a Saturno: Ioui uero coniungetur. Itaque sit Luna in Scorpii parte uigesima: Saturnus in Aquarii parte prima: Iuppiter in Leonis parte uigesima quinta: habebit itaque deflexione Luna a prima Scorpii parte: cui radios emittit quadrangulares Saturnus ipse: coniungetur uero cum uigesima quinta parte Scorpii a loue irradiato: ultra precedente aliter & de deflexione tradit Porphyrius. quoniam stella a stella defluit uelox a tardiori: siue coniunctione proprie facta siue a coniunctione que est secundum figuram: deflexione assignant: dummodo plures que habebant ad figuram partes medias habere incipiunt. Et de Interceptione: quam Porphyrius perischesin uocat: agamus. Intercipi itaque aiunt quoties in tali figura constituitur stella: ut sit Luna in uirgine: Mars in Ariete constituitur: tunc continet Leonem atque Libram. Nam radius Martis qui ad Leonem triangulum: qui uero ad Libram diametrum circumfigurant. Luna igitur e maleficis radiis intercipiunt unde quoniam malefici intercipiunt aut Lunam aut Floroscopum: nulla beneficorum ratione habere uel ad interceptionem: paruo tempore natos uinere ferunt. Rursus interceptionem sic assignant. Interceptio est quoniam duae stelle unam mediam intercipiunt: nullo alio radii piciente in illarum medium. hec si a maleficis fuerit: obsessio appellatur. si a beneficiis: uocatur honor. Et de media pictione: quam Porphyrius mesembolisin uocat: transigam. Media pectio est quoniam in medias partes piciunt stellam radii. ut Luna existente in Leonis parte decima: & Marte in eiusdem signi parte uigesima quinta: mediabunt itaque partes .xv. e Leonis decima usque in .xxv. si igitur Iuppiter contingat esse in duodecima parte aut pluribus a gradu .x. usque in .xxv. in medio radii piciet. similiter autem ubi Luna sit in decima Leonis parte: Iuppiter in .xxv. Mars in Arietis parte duodecima: aut pluribus ut diximus: in medium Mars piciet uidelicet inter Lunam & Iouem. Et de Participacione: quam Porphyrius metocheteusin uocat: agamus. Participacionem aiunt: quoniam stella coniungitur alteri stelle: & illa rursus alteri. trans-

fertur. non occasus unius ad occasum alterius. hanc nostri & (non inepte) translationem uocant: quam sic describit: Translatio est cum uelox stella e tardo defluit & transfert naturam illius e quo sepe rat ad illum cui coniungitur. ut si iungitur uelox tardo: & ille alteri: uelox transibit inter ipsos. ut Mercurius sit in Leonis parte octava: Luna in Gemino rum parte decima: Iuppiter in Piscis parte duodecima. Nam Luna e sexangulo Mercurii sepe rat ad quadrangulum Iouis accedens: propterea defert ab uno in aliud lumen. simili ratione fieri potest de translatione corporali: quod omitto. Et de Conductione: quam quoque Porphyrius synagogem uocat. nostri collectionem: agamus. Conductio est quoniam uni stelle differentes stelle copulantur. colligit. non stella eiusmodi ambarum uires. Et de coterminatione: quam homorosin uocat ipse. Conterminationis est quoniam in eiusdem sinibus stelle collocantur: & hoc siue corpore siue configuratione: ut quoniam ferunt in fines eiusdem stelle aut ad illos radios emittunt. Et de Societate: quam ipse metochen uocat: agamus. Societas est quoties stella in signo est: cui domicilii rationem habet: & cum ea alia sit in eodem cui iura exaltationis tenet. hanc non nulli peritissimi Mathematici receptionem dicunt: quam sic describunt. Receptio est cum stella in alterius iurisdictione collocatur. uerum que per domicilium uel exaltationem sit: pollentior phibet queque per coniunctionem fortior ea que per aspectum. uerbi causa Sol & Mars in Ariete se recipiunt: cum Mars domicilii ius: Sol exaltationis habeat. Itaque sit Iuppiter in Cæri sinibus Saturnus: & e contra Saturnus in Libere sinibus Iouis: hi quadranguli se recipiunt: uerum prima receptio pollentior est: tum quia corporalis: tum quia potior iurisdictionis. Et de Cursu acuitate: quam ipse Cenodromiam dicit: loquimur. Cursu acuitas est solum in Luna ut quoniam ipsa nulli iungitur: hoc est neque per signa: neque per partes: neque per figuram: neque secundum adhesionem: neque in alterius trigintipartio collocatur: neque synodum cum Sole facit. Et de Illustratione: quam ipse actinoboliam uocat: latine radii emissionem. Sed (ut uno uerbo non hac uocemus) illustrationem appello. Illustratur stella sequens precedentem secundum

Inter
ceptio
piciet
uide
pulebrum
de natu.

LIBER

figuratur que in Ariete illustrat ea que in Capricorno quadrangulariter; & ea que in Sagittario triangulariter. Itē & pcedēs illustrat sequentem. sed hoc differt splēdicat ab illustrare. Nam illustrare est ad pcedētem & sequentē splēdicare non nisi ad pcedētem: quā splendor ad anterius aspectus est solum illustratio ad utrumq;. Verū illud animaduertendū illustratiōē & splēdorē esse plasticē secundū signa: & partiliter secundū gradus: quē admodū de aspectibus dictū est. Sunt quidā (ut Porphyrius narrat) qui ad radiorū emissionē siue illustratiōē duo esse obseruāda asserunt: primo qd sit ad sequentē stellā & nō ad pcedētem: secundo quadrangulariter uel diametraliter. ut si stella in Ariete sit: in eam que in Cācro est radios emittit. nam stella Cācri si malefica sit: anæretica hoc est interfectiua est stellę Arietis. similiter stella in Ariete emittit radios ad stellā: que est in Libra. nā que in Libra est anæretica ē. sed sūm triāgulū uel sexāgulū nulla ē radii emissionē. Trahyllus radii emissionē anæreticū hoc est interēptionē uocat. interite uero in quadrāgulis figuris ptesentes aut in oppositionibus distantes horoscopi: Triāgule uero figurantes ad interēptionē nō accipiunt. sic igit uir hic radii emissionē maleficam figuram appellat: siue sit ad superioris siue sit ad inferioris. Ptolemęus in tertio Apotelesmaticū libro i de uite temporibus ait stellā ad sequētia radiosā facere emissionē: ad pcedētia uero horariā. que res nostro Tessaralugio perquirat. Et de splēdorib⁹: quos lampenas dicit Porphyrius: agamus. In splendorib⁹ ppriis dicitur stellę manere: qm̄ in domicilio pprio: aut triangularitate ppria: aut exaltatiōe ppria: aut sinib⁹ ppriis stella collocat. est nō. stella isto modo cōstituta pollētissima: etiā si a Solis radiis esset cooperta. qd si orientalis sit aut in exaltatione existēs Lunā aspiciet: celebrat qd regalē facit genesim. Et de Comitatu: que Porphyrius doryphoriā nūcupat: triāsigam⁹. Comitatus tria sūt genera. Primū quidē quoties aliquā stellā in domicilio pprio aut exaltatiōe ppria cōstitutā: altera similiter in domicilio pprio aut exaltatione ppria manens secu

dū figurā comites: ad flatā illius partē radiū emittēs. ut si in Leone Solē cōstitutū Saturnus ex Aquario diametratiōe comites: aut Iuppiter triangulatiōe ex Sagittario: aut rursus Iouē in Cancro collocatū Mars ex Capricorno diametratiōe comites. uel in Sagittario Iouē existētē ex Ariete Mars triangulatiōe comites: aut Mercurius ex Geminis diametratiōe. Itemq; aut Lunę in Cācro collocatę Mars a Scorpio triangulēt: aut Iuppiter uel Venus a Piscibus. Rursus aut Lunę in Tauro cōstitutę Ven⁹ aut Iupp. a Piscib⁹ sexāgulabunt: aut i Cācri parte uigesima adiuuēt: Ven⁹ a Tauro sexāgulabit. aut a Piscib⁹ Iuppiter aut Venus triangulabūt. Qua ratione sit ut felix illa sit genitura: in qua comitās stella cōditione cōuenierit stellę: cui comites. Secundū genus est secundū radii emissionē. comitant. n. inuicē stellę: qm̄ sibi ipsi radios emittūt. ut si i horoscopo sit stella aut i decimo ab horoscopo loco collocata in alteri⁹ domicilio: dū modo eiuscē sint factionis. Sol tñ ad pcedentē ipsa Luna ad sequentē emittūt pprie. Tertū genus est qd supralata stella stellā aut i horoscopo cōstitutā aut i medio cœli in diurna qdē genesi diurna: in nocturna nocturna comites siue sūm pcedētia siue sequētia: iuxta quā figurā Sol patit comitātū a pcedēte. Luna a septima parte supralata: Solē tamen non offēdunt comites si per. xv. partes pcedūt qd sint orientales & pollentes. quo partium numero ē Sol potest esse comes stellę qd supra orientē fert. simili etiā ratiōe & Luna ipsa. Adicit etiā Porphyrius comitatus fieri sūm fractionē qd diurnę nocturnas comitēt: aut contra qd nocturnę diurnas. hęc sūt que ex Porphyrii philosophi eruditionib⁹ accepimus: qd multa omisit: ppter breuitatē nec nō multā utilitatem: si qua tñ utilia erunt ppriis in locis asseremus. Illud tñ dubitatione dignū putant: secundū quas partes siue gradus obseruandi sint aspectus. triplex. n. gradus siue pars: unus qdē recētiōres appellāt equalē: ut partē siue gradū signiferi tēporib⁹ ascensionis uel descensionis non cōsideratis. que hac ratione equalis ē: quia p diuisionē equalē signiferi in. ccclx. partes relin

quæ. & iuxta partes eiusmodi Ptolemæus Porphyrius & oēs Græci fortē docent colligere. Alius est pars tēporis siue gradus ascēsiōis: qui est pars recte & oblique ascēsiōis. & eiusmodi partes ubiq; e Ptolemæo chrona siue tēpora dicunt. Iute dubitatio non parua erit an aspectus iuxta partes equales significari: an tēpora ascēsiōnū sint colligēdi. Quicqd uelint Recētiōres: hæc est idubitata Ptolemæi sentētia: ut ex Porphyrio & Græco sine nomine aperte colligit q̄ radii siue aspectus siue cōfiguratiōnes per gradus equales significari extēdi de beatiditigi aut per ascēsiōnes uel rectas uel obliquas aut mixtas p̄ cōditione loci: nam si in ortu uel occasu per obliquas si i culmine aut imo per rectas si in tractibus medijs per ascēsiōnes mixtas dirigi debēt. tationes uero tantē rei nunc omittimus.

*ip̄is de
fictura
divēti
ascēsiō
uero
obliquas
mixtas
in iube
in figura*

De p̄cipiēti-
tib⁹ & obtēpe-
rātibus signis
.XXXIX.

Similiter aut p̄cipiētes & obtēperātes dicunt partes quæcūq; se cundū æqualē ab eodē & utrolibet æquinoctialiū punctoꝝ distantiā elōgant. eo q̄ in æquis tēporibus ascēdūt & descēdūt: & q̄ æqualib⁹ in parallelis sunt. harū uero quæ quidē æstiuo in hemicyclo sunt: p̄cipiētes nuncupātur. quæ uero in hyemali: obtēperantes. nam cū Sol p̄ illas decurrit: maiorē efficit ipsa nocte diē: per has aut; minorē.

Secūda signoꝝ siue p̄tū signoꝝ cōnexio siue familiaritas est: qua hæc p̄sīdēt: illa obtēperāt. p̄sīdet. n. prima Arietis pars & .xxx. Piscū obtēperat. Itē & secūda simili- ter p̄sīdet Arietis: & .xxix. Piscū obtēpe- rat. & sic deinceps usq; in aliud æquinocti- um. Vult igit binas assignare causas hui⁹ familiaritatis: ut Græcus sine nomie expo- nit. unā qua omnino inter se inuicē afficiū- tur: alterā qua alia p̄eminēt; alia obtēpe- rāt. afficiunt quidē inuicē: q̄ æquis tēpori- bus ascēdūt aut descēdūt. cuius causam affert: q̄ in equalibus parallelis sunt. p̄sīdēt

uero quæ in hemicyclo estiuo sunt: hoc est a capite Arietis usq; ad finē Virginis: q̄ Sol in illis cōstitutus diei faciat incremen- tum: obtēperāt aut quæ in brumali: cū Sol per illa decurrēs diminutionē diei faciat: modo uenerabilior ē auctio diminutiōe: quare signa estiuo hemicycli p̄sīdēt: signa reliqui hemicycli obtēperabūt. Nec cre- das tu quodlibet brumale signū cuiuslibet estiuo obtēperare: sed singulū singulo: ut Pisces Arietis: Aquarius Tauro: Capricor- nus Geminis: Sagittarius Cæcro: Scorpi⁹ Leonis: atq; Libra Virgini. itēq; & pars par- tis: ut .xxx. Piscū primē Arietis obedit: & .xxix. secūde: & sic deinceps. Q̄ uatū uero ad græca uerba attinet: semeic n̄ acceptum est pro puncto nō pro dodecatemorio: ut Græcus sine nomine expōit. unde & apud Aristotelem in libro de Generatiōe: signū pro puncto accipitur: quando inqt conti- nuum esse dimisibile secundū omne signū. Causa huius expositionis est: q̄ non que- libet pars Arietis p̄sīdet. cuiuslibet Piscū: sed singula singulē: p̄pterea semeic: hoc est punctoꝝ: intelligendum est.

uide

Amplius aut æquiuale dicūt in uicē partes: quæcūq; ab eodē atq; utrolibet cōuersiuoꝝ punctoꝝ æque distāt: argumēto q̄ cū in ip̄ sorū alteꝝ Sol deuenierit: dies die- bus: noctes noctibus: atq; p̄priæ horæ: iteualla exæquat. hæc aut & respectare se inuicē dicunt: cum ob ea quæ dicta sunt: tum etiā q̄ quæq; earū ad illa finitoris pūcta occidit: ex quibusmet exoritur.

De respectā-
bus & equalē
tib⁹ signis xl.

Tertia cōnexio est aspectus: quo uidelicet signa respectare se & inuicem equalere di- cuntur: ut Cæcer Geminis: Leo Tauro: Vir- go Arietis: Libra Piscibus: Scorpius Aqua- rio: Sagittarius Capricorno. Itemq; pri- ma Cancrī pars equaler. .xxx. parti Gemi- norum. ii. uero. .xxix. & sic deinceps or- dinem: usq; ad finem. hoc autem Ptolemæ

us pbat loco a cōtrario. dicebam⁹ signa p̄
sidere qñ Sol per illa decurrēs diē efficie-
bat maiorē nocte: sigñ ubi Sol diē diei &
noctē nocti equat: signa illa erūt equialē
tia. Quod sese respectēt: duplici ratiōe do-
cet: tum ob ea quę dicta sunt de equalitate
dię & parallelorū: tum q̄ ab eisdē p̄ctis
orientis partes signo & occidit & exori-
unt. uerbi causa a quo p̄cto occidit & ex-
orit prima Cancr̄ ipars: ex eodē occidit &
exoritur. xxx. Geminorum. quare dies in
quo Sol per primā Cancr̄ partem decur-
rit: equabitur diei in quo Sol per. xxx. Ge-
minorum peragat: quādo p̄tium exortus
& occasus sit un⁹: paralleli quoq̄ equales.
Gręcus sine nomine uult Ptolemęum per
semeion punctū intelligere: ut legatur cō-
uersiuorum punctorum & non signorum
& hoc propter causam dictam.

De icōnexis
xli.

Incōnexę aut atq̄ auersę dicunt^r
partes: quęcūq̄ earū quę pręnar-
rate sunt cōnexionum: nullam pe-
nitus inuicem ratiōē habent: hoc
est neq̄ pręcipientes neq̄ obtēpe-
rantes: neq̄ respectantes neq̄ equa-
uales: itemq̄ neq̄ aliqua dicta-
rum quattuor ratiōū configuran-
tur: hoc est neq̄ diametro: neq̄ tri-
angulo: neq̄ quadrāgulo: neq̄ sex-
angulo. Iuxta quā ratiōem hęc pe-
nitus auersę habebunt^r: quęcūq̄
aut per unum aut per quicūq̄ dicto-
rum dodecatemorię distāt. quā-
do per unum quidem non cōfigu-
rentur: nā duo inter se collocata an-
gulum continent unius. quę uero
per quinq̄: ad inęqualia oēm cir-
culum diuidunt: aliis figuratiōi-
bus per æqualia in mēsi circuli di-
uisionem facientibus.

Tres cōnexiōes declarauit iter signa Pto-

lemęus. Per primā signa ipsa sychemati-
zomena hoc est cōfigurata dicunt^r: quę
ratio sychema gręce est: latine cōfiguratiō.
Alia gręce est (ut Gręc⁹ inquit) oicciotes
latine familiaritas: qua ratiōe ipsa signa
p̄stassonta hoc est precipiētia: & hypacuō
ta hoc est obtēperatiō uocant^r. Tertia est
quę gręce dicit^r blepos latine respect⁹: qua
signa ipsa dicunt^r bleponta hoc est respe-
ctatiō & isodinamūta: hoc est equialētia.
Quę rō docet ut quę signa uel signorū par-
tes nulla harū ratiōū cōnectunt: hęc alyn-
deta hoc est abiūcta siue auersa siue incō-
nexa dicant^r. Vnde p̄ regula ponit q̄ par-
tes quę aut per unū aut per quicūq̄ signa di-
stant: incōnexe atq̄ auersę sunt. per unum
quidē: qm̄ quę figurā faciūt: debēt angulū
claudere: qui uidelicet sit ad minus duarū
partiū recti: modo ut in Geometria demō-
stratū est: quę distāt per unū āgulū eiusmo-
di nullatenus claudūt: quę uero per quinq̄
distāt omnē circulū cōlestē qui est. xii. si-
gnorū & partiū. ccclx ad inęqualia secāt: cū
quinq̄ pars sit. xii. in aliquota: & .xc. quę cō-
tinētur in quinq̄ signis sit pars in aliquo-
ta numeri. ccclx. ceterę uero diuisiōem fa-
ciūt totius cōlestis figurę quattuor sunt:
diametrę uidelicet: triangulū: quadrāgulū:
& sexangulū. Picus in libro sexto suarū con-
futationū refellit hęc omnia: quę Ptolemę-
us de aspectibus siue cōfiguratiōibus di-
xit: & quo ad aspectus ipsos & quo ad rōnē
qua aspectus cōcessit: quę licet tacta sint in
libro nostrarū Calamitatū: quia hic ppri⁹
est locus: utile putauit referre potiora illi⁹
uir. Arguit itaq̄ ipse: aut per aspectus stel-
lę ipse mutant^r: aut radiis illarū una mixtis
effectus terreni alterant^r. stellas mutari ad
aspectuum mutationē nemo philosophus
dicit: qñ stellę eterne nullas externas reci-
pian mutatiōes: ut Aristoteles est autor.
Qđ si dicat e cōfiguratis stellis p̄ficisci ra-
dios cōmixtos: tali ratiōe ut inde nos ip-
si alteremur: hoc autoritate Plotini friuo-
lum est: primo quia miscibilia sunt aut cor-
pora: aut liquores: aut affixę corporibus
qualitates: aut (ut uno uerbo dicam) acti-
ua & passiuā: ut scribit Arsto. in libro de
Generatione: cōstat autē radios nulla horū

essent omnis philosophus asserit: iure ip-
 sos misceri friuolū erit. Secūdo dato q̄ ra-
 dii miscerent: uidet̄ q̄ radii e stellis pficiscē
 tes: que non nisi uno signo distāt; debeant
 magis misceri: q̄n agentia ppiora sint: igit̄
 aut mixtura maior. Tertio radii nō possūt
 mutare idiotropiā nisi stelle ipse e qbus p
 ficiscunt naturā mutant: mō in stellis nulla
 mutatio spectat nullaq̄ realis alteratio: igit̄
 nec in radiis. hęc contra aspectus ipsos
 dicit. Quantū uero ad rationē aspectuū ip-
 se declarat oēs rationes qbus aspectus asse-
 runt: esse friuolas; & discurrit per oēs. Sed
 qm̄ nō tenet rationē Ptolemei ut Grecus
 exposuit: cōtra Picū hoc unū habuisse sa-
 tis sit ipsum uerā rationē aspectuū non re-
 cte exposuisse: qua Ptolemeus motus est:
 ut nos in cōmētationib⁹ iis exposuimus.
 Vbi aduertēdū est Ptolemeū duplici ra-
 tione asseruisse aspectus. Prima quidē fuit
 obseruatio: ut in poemio Apotelesmatū
 docuit. in Luna quidē obseruauit q̄ qn̄ ipa
 e Sole est quadrāgula: mutatiōes arias effi-
 cit. qn̄ diametra: maiores. & in aliis cōfigu-
 rationib⁹ similiter. simili ratione & in ceteris
 stellis & cū Luna & Sole & inter se ob-
 uauit: q̄ qn̄ ad angulos figurę alicuius de-
 ueniunt: tempora mutant. Si. n. Picus obser-
 uasset hęc: ut Ptolemeus & ceteri ante ip-
 sum: nō ita audacter cōtra hos uiros enun-
 ciallet. & hęc rationē Ar. in libro de signis
 tēporū tetigit: ubi aperte ptulit stellas age-
 re in nos motu & lumine. p̄ motū itelligēs
 nō simplicē trāslationē. nō. n. e celo tāta
 eet uarietas: si solo ei⁹ simpli motu hęc eēt:
 sed ut exponit motu cōfiguratorio. e diuer-
 sis. n. cōfiguratiōib⁹ motus proficiscunt di-
 uersi. e motibus ipsis sic alteratis diuer-

se pficiscunt qualitates: & inde exurgit tā-
 ta res differentia. similiter nec per lumen
 intelligit simplicē lucis stellarū similitudi-
 nem: cum hęc simplex res nō tot uaria est
 ceret: sed lumie cōfiguratorio: ut est uidet̄
 in Luna ipsa manifeste. Secūda ratio Pto-
 lomei fuit q̄ in his q̄ttuor cōfiguratiōib⁹
 sunt anguli signa & ptes signorū: mō ratio-
 nes pportionū seruant in angulis signis
 & ptib⁹: que in nullis aliis signis suari pos-
 sunt: p̄pterea sunt tm̄ q̄ttuor aspect⁹: siue
 figurę. hęc rōnem (ut pace sua loqr̄) expli-
 cauit. Ptolemeus. n. semp̄ philo'ophiā cū
 obseruatione cōiunxit. Accipiēs nāq̄ ob-
 seruationē e sensibus uel suis uel ariquoꝝ:
 rōnem naturālē p̄sequit. Ex iis patet prio-
 rōnes Pici cōtra fundamētū aspectuū nul-
 las esse: qn̄ ipse rōnes pprias Ptolemei nō
 refellit. Ad rōnes uero cōtra aspectus res-
 pondeo. Ad primā diceret Ptolemeus e ra-
 diis nō effici elemētariā mixturā: quā Plo-
 tin⁹ credidit: sed cōlestē ac spiritualē siue
 intētionālē: e qua in materia apta effectus
 pficiscunt naturales & differētes. Ad secū-
 dam diceret e stellis pficisci mixturam: qn̄
 indebitis posituris collocant. agunt. n. ille
 motu & lumine cōfiguratorio. modo li-
 cet due stelle in duob⁹ proximis signis collo-
 cate ppiores sint: non tm̄ debitā rōnē si-
 tus seruant: quā agūt. Ad tertiā diceret stel-
 las mutare naturas nō qdem eēntiales sed
 accidentales: hoc est motus & lumina pp-
 figuratas: unde licet stelle ipse solē nihil nō
 ui agerent: tm̄ induerēt posituris cōstitu-
 tē certā rōnem agendi adipiscunt q̄ agūt
 in nos nouas mutatiōes: ut Aristoteles in
 libro de Generatione tradit. Et de primo
 Eruditionum libro hęc sufficiant.

*in illis tunc
 per diff. nō
 nō p̄tuit uin
 ex p̄t. de
 stelle agunt motu
 e lumine cōfig.
 radijs agunt in
 nō nouas mutatiōes
 neq̄ cōmētatiōes
 dulcit effectus
 secūdo dicitur
 radijs e q̄t.*

*motu e hęc
 nō simpli
 sed p̄ motū
 cōfig. uero
 u. tellurium
 cōfig. nō.*

De domicili-
 is & primo d
 domiciliis lu-
 minum: pri-
 mum.

EIVSDEM AVGVSTINI NIPHI SECVNDVS
 ERVDITIONVM LIBER QVI EST DE IVRIS
 DITIONIBVS STELLARVM.

Onueniūt autem &
 ipsi planetę ptibus
 signiferi & secūdam
 domiciliū ratiōem &
 triāgularitatis & al-
 titudinis & finium & id genus. se-

cundum rationem quidem domi-
 ciliū: habet naturalem rōnem. Nam
 cum duodecim signorū septentrio-
 naliora locoq̄ qui est ad apicē no-
 strum magis aliis proxia: ob quā
 causam magis caliditate & uedi-

nem efficiunt: **Cancer & Leo** sint: duo hæc maximis & principalibus luminibus domicilia dedicarunt: Leonem quidem masculinū Soli: Cancrum uero foemininū Lunæ. atq; cōsequēter id quidem e Leone ipso in Capricornū usq; hemicyclium solare posuerunt: id uero ab Aquario in Cancrum usq; lunare. ut in utroq; hæmicycliorū unū signum secundum unāquāq; quinq; stellarū pprie distribuatur: hoc quidem ad Solē: illud uero ad Lunā: configuratū consequenter sphaeris ipsorum motuum & naturarū peculiaritatibus.

Naturales similitudines: quas stelle quinque cum signis & signorū partibus habent: sunt quatuor: domiciliū: triangularitas quam triplicitatem uocant: altitudo quam exaltationem dicunt: atq; fines quos terminos appellant: per has. n. stelle signis & signorū partibus conueniunt ueluti cōtentū cum continentibus: & locatū cum loco. hæc & iurisdictiones & auctoritates & iura & testimonia quādoq; dicunt. Prima hæc est Domiciliū: quādo planetæ ipsi per domiciliū rōnem magis signis & signorū partibus cōueniāt. nam cum planeta est in signo in quo ius domiciliū habet: est ueluti uir in domo ppria. diciturq; domus oecos: planeta uero ius domiciliū in signo habens: oecodespotes: latine hospitor: aut dominus domus: aut pater familias: malo tñ uno (quā nouo uerbo) hospitorē q; domo sua suorū hospitio aliū accipiat: appellare. dicit. n. planeta alterius planetæ hospitor & tanq; pater familias: cum in domo sua illū accipit: cuius est curam patrociniūq; hospitii iure suscepit. Nā si Venus in Virgine cōstituta sit: Mercuriū Veneris hospitorē: q; Virgo Mercurii domus est: dicim⁹. Si Sol in Ariete iueniatur: Arietis domiciliū Martis est: Solis patrociniū iure hospitii Mars

accipit. quippe qui perinde ut paterfamilias ppria Solem domo accipiat. Prolem⁹ itaq; Soli & Lunæ Cancrū & Leonē domicilia affert: Leonē qdem Soli: Cancrū uero Lunæ. at regnū Soli dedicatū est e Leone ipso usq; in Capricornū hemicyclū, ab Aquario uero usq; in Cancrū hemicyclū regnum est Lunæ. In his regnis ceteri planetæ domicilia habent: singulus duo signa. & qui in hemicyclio solari domiciliū habet: est d regno Solis. quæro in hemicyclio Lunari: de regno Lunæ. qui in utroq; domicilia possident: de regno phibent utriusq;. Leonem qdem Soli: Cancrū Lunæ dedicarunt domicilia (ut Græcus sine noie expōit) ppter motū: naturæ ppriam uersionē: globi positionē: atq; figurationē. ppter motum qdem: q; ultra Cancrū & Leonem uersus apicem nostrū nō ultra ferunt lumina. naturæ ppriam uersionē: q; ibi conuersa magnum calorē efficiunt. q; pprius est luminibus. globi positionē: q; Cancer & Leo maxime septentrionalia sint: quorū positione gaudent lumina. figurationē uero: q; Soli masculino conuenit: Luna foeminino. hæc itaq; quadruplici cōfiguratione iuxta ipsa Cancro & Leōi cōueniunt: quibusq; naturalia domicilia in his ortita sunt. Ambiget forsitan quæpiam: cur non potius Geminos Soli attribuerit: qm signum Geminorū septentrionale sit & masculinū. Solut Græcus q; Sol ualidior est: uel cōuersionis est: iteq; ipertiosum atq; regnū signum calidissimū: quæ omnia familiaria & cognata sunt Soli. Hæc de luminibus.

Saturno qdem cum natura frigida or sit: secundum calidi cōtrarietē: & cum supremū & longiorem q; luminis orbem habeat: signa Cancro & Leoni diametra dedicata sunt: Capricornus. s. & Aquarius: cū hæc decemoria frigida sint & hyberna. accedit etiā q; cōfiguratione ad beneficentiam ipse disconuenit.

Post iuxta Saturnus in utroq; regno duo

De Saturni domiciliis. ii.

signa sibi domicilia adicit Capricornū & Aquariū; Capricornū qdem in regno Solis; Aqriū uō i regno Lūe. hui⁹ rei causam affert Ptolemeus: nam duo sunt ex parte Saturni: frigiditas contraria calori luminū: & sirus remotissimus: cū sit in vii. orbe. e pte signorū uero: Capricorn⁹ & Aquari⁹; nā sunt remotissima e signis luminū: itēq; & hyberna: quare hęc cōueniunt Saturno; his geminis rōnibus hęc remota a signis luminū: Saturnus remotus a luminib⁹: hęc hyberna: Saturn⁹ hybernus. Accedit tertio q; Saturnus cōtrarius est Soli & Lunę cū maleficus sit: idō signa sibi exposcit diametra signis luminū: q̄lia sunt Aqrius & Capricorn⁹. hęc enim diametra sunt signis luminū & ad malefaciēdum possunt. Iis igit tribus similitudinibus Saturnus in his ius hospitii habet. Dorotheus uero duplici rōne Aquariū magis cōuenite Saturno asserit. Primo ppter sexū concordia: quādo utrunq; masculinū sit. Secūdo q̄a Aquarius est in regno Lunę: & Luna humida est: ideo Aqrius humore p̄cipat: qua ratione Saturnus ipse in aq̄rio cōtēparatur: nam ab humore Aquarii hebetat. frigiditas Saturni. recte itaq; Aquarium ait gaudium Saturni.

De Veneris domicilio. v.

Ioui uero cū tēperās sit: habeatq; sub Saturno sphaeram: duo illa ascripta sunt iis quę modo exposuimus cōtingua: uētosa atq; fecunda: Sagittarius. s. & Pisces: fecundū triāgulare cum signis luminum intercapedinem: quę cōueniēcis est & bñficę figuratiōis.

Post Saturnū Iuppiter in utriusq; regno signa duo domicilia tenet: ex pte qdem Lūe Pisces: ex pte uō Solis Sagittariū. huius cām affert Ptolemeus: q; ex pte Iouis quo ad idiotropiā ipse tempans est, ex pte situs est immediātus Saturno. & ex parte effectus est uentosus & fecundus, p̄p̄te habitudinis est cum luminib⁹ bñ-

ficus. iis quattuor rōnib⁹ ex pte signorū Iure Pisces & Sagittarius domicilia sibi ascribunt. Nā ex pte idiotropię hęc temperatiora sunt signis Saturni. Ex pte sit⁹ hęc cōtingua sunt signis Saturni. Ex parte effectus hęc uētosa & fecunda phibent: q̄ Sole tenente hęc: iaciant semina: & Pisces ad extremū hyemis est. Ex pte uero habitudinis hęc triangula sunt signis luminū: nam cū Iuppiter bñficētissim⁹ sit: signa sūme cōuenientia cum signis luminū habere debet: q̄lia sunt triāgula. Hac itaq; q̄druplici similitudie quā in his Iuppiter ipse habet: iure hęc sibi domicilia exposcit. Aut tñ Dorotheus Iouē magis gratulari in Sagittario. tum q; Iuppiter masculius & diarius est: qualis etiam Sagittarius. tum q; ipse cum Sole magis ca lore cōuenit: q̄ cum Luna in humores iure Dorotheus gaudium Iouis asserit Sagittarium.

Deinceps Marti: urentior cum sua natura: hęcq; sub Ioue sphaeram: Iouis signis rursus signa cōtingua tributa sūt similitudinē naturam: Scorpius uidelicet & Ariēs: consequenter ad ipsam corruptiuam & discōuenientem qualitatem tetragulam ad lumina distantiam facientia.

De Mercurii domicilio. vi

Post Iouem Mars in regno Lunę Arietē domiciliū accipit: in regno Solis Scorpiū. Cuius causam ex hoc nanciscit Ptolemeus: q; ex pte Martis hęc sunt: uredo: suo. n. exurit feruore: positura ad Iouem cōtingua: q̄ sphaera Martis sub illa Iouis imediāte colloctur: atq; discōueniētia cum luminib⁹. qua rōne sit ut Ariēs & Scorpi⁹ domicilia Martis hac triplici ratione dedicerent. sunt. n. hęc urentiora illi Iouis: imediata atq; cōtingua eisdē: quadrangula maleficētia iuncta cum signis luminū: uerū cū Mars nocturnus sit magisq; cum Sole conueniens Dorotheus Scorpiū Marti dedicat gaudium.

LIBER

De Veneris
domicilio .v.

Veneri tempus cum sit atq; sub Marte collocata: iure cōsequētia duo signa quæ foecūda sunt adiunctunt: Libra atq; Taurus: sexāgulum cum signis luminum rationē seruātia. accedit ad hæc q̄ ipsa neutrum in latus pluribus duobus signis e Sole recedit.

Post Martem Venus in regno Lunę domiciliū habet Taurū: in regno Solis Libram. Cui⁹ cām ex his tradit Ptolemę⁹: q̄ ex pte Veneris ipsius tria sunt: est temperās: sub Marte pxime collocata: nūq̄ e Sole distans pluribus duob⁹ signis. iure ppter hæc Taurus & Libra domicilia sūt Veneris: nā sūt tēpantia: imediate sub signis Martis: & nō plurib⁹ duob⁹ signis e signis luminū distātia. Vex cū ipsa Venus Lunę magis cōueniat: sitq; nocturna foemina: Dorothe⁹ gaudium Veneris assignat in Tauro.

De Mercurii
dōicilio .vi.

Quoniam uero Mercurius in neutrum latus distantiam e Sole maiore uno signo pficit: estq; et sub aliis collocatus: proxim⁹ quoq; utrisq; luminib⁹: reliq; & cōtigua illorum domiciliis duo signa assignata sūt: hoc ē Gēni & Virgo.

Post Venerem Mercurius in regno Lunę iura domicilii sortit⁹ est in Geminis: in regno Solis in Virgine. Huius causa e Ptolemęo sic data ē: q̄ Mercuri⁹ nunq̄ e Sole plus uno signo distat: est etiā sub aliis collocat⁹: & demū pximus luminibus: iure Gēni & Virgo domicilia Mercurii erunt: nam Gemini signum est. ii. e Cancro Lunę signo: Virgo e Leone: suntq; gemini: ima signa. iteq; & pxima signis luminū. sed cum Virgo ipsa sit oīno contraria nature Solis: Mercurius etiā e Sole ipso differat: cū ipse geminus sit: Sol solidior: iura gaudii ut inq; Dorotheus

Mercurius sortitur in Virgine ipsa. accedit ad hæc q̄ Virgo Cancro signo Lunę sexangula rōne cōueniat: & nulla ratio e cum signo Solis. gemini cū Leone rōne: sexangula connectit & nullatenus cū signo Lunę: sed cū Mercurius differat e Sole ipso: iure gaudet in Virgine: qd signū nullā cū signo Solis rōne habet. Hęc sūt que de domiciliis & cecodesportib⁹ siue hospitorib⁹ ex Ptolemęo colliguntur.

Cum triangulis uero similitudo eiusmodi existit: nam cū triangulum æqlaterū figura sit suapte natura benefica: signiferq; circulus e tribus terminetur, circulis e duobus uidelicet tropicis & ab æqnotiali: iure ipsius. xii. signa in triagula diuidūtur æqlatera q̄tuor.

De triagularitatibus .vii.

Secunda iurisdicctio siue autoritas ē que gręce trigonōs latine triagulū siue ut aliis placet triplicitas uel rectius triangulartas dicitur. nam cū ipsa constet tribus signis quorū singulū ab altero p quatuor distet equate: iure sunt tria latera triagulum cōcludētia. distat. n. ab Ariete Leo signis equate quatuor: totidē e Leone Sagittarius: totidē e Sagittario Aries: iure triagulū æqlaterū est. Afficitur autē stella triagulis (ut gręcus expōit) primo ob equalitatem: qd equalitas celestib⁹ cōpetat. secūdo qd signifer ipse tribus circulis diuiditur: ut duob⁹ tropicis unoq; æqnotiali: quare celestib⁹ cōpetit triangulartas. & hoc Ptolemęus intelligit cū inq; cum triangulis uero signis & cum stellis talis est similitudo: qd triagulū est figura bn̄fica æqlatera: & qd zodiacus trib⁹ diuiditur: igit stelle familiarē scit cum triagulis qm̄ ipse equalitate & trino numero afficiant. generatim itaq; triagulū iurisdicctio siue autoritas erit planetę: speciatim uero assignabit p̄cuiusq; natura pprium unicuiq; stellę triagulū ut dicet. qua ratione fit ut stella qd in pprio triagulo collocat: sit ueluti inter auxiliares atq;

ministrōs suos. hęc de triangulo genera-
tim. Et de illi⁹ dño agamus. Dñs triangu-
li is ille est: qui iura trianguli in signo for-
titur. hic gręce est trigonocrator: latine tri-
anguli dñs. uno uerbo a nō nullis triangu-
lator dicitur. uerū hic triplex est. Diurnus
qui iura triāguli sortitur de die. Nocturn⁹
uero qui de nocte. Communis siue parti-
cipis qui & de nocte & de die ius triangula-
ritatis in signis habet.

Primū quidē est per Arietē Leonē
atq; Sagittariū: ex tribus masculi-
nis signis cōstans: in quibus do-
micilia habet Sol Iupp^r & Mars.
dedicatus uero est Soli: qñ Mars
nocturnę factiōis existēs: e Sole fa-
ctōe differat: qua rōe fit ut hui⁹ pri-
ma iurisdictio in die Soli adiciat:
in nocte uero Ioui. Insuperq; accedit
ad hęc q; Aries magis ad æqnocti-
alē circulū uergit: Leo ad æstiuū:
Sagittariū ad hybernum. Est autē
eiusmodi triāgulū a p̄dominio sep-
tentrionale: pp̄ iurisdictiōē quā ha-
bet in ipso Iupp^r: qñ qdē ipse fœ-
cūsus sit & uētosus: uētis cōueniēs
a septētriōe cōcitatis. uerū pp̄ do-
miciliū quod hēt in ipso Mars: nō
nihil libis triāgularitas hęc sumis:
& idē borrolibicū constat. argu-
mēto etiā q; Mars tales conmixtos
efficit uētos: & pp̄ cōditionē quam
habet cum Lunā ipsa: & quia occi-
dua regio foeminina est.

Speciatim nūc de Triāgulis & de Triāgu-
latorib⁹ loqui: & uult primū Triāgulū ēē
per Arietē Leonē atq; Sagittariū: ex tribus
masculinis signis cōstans: in quib⁹ domici-
lia habet Sol Iupp^r & Mars. Quare cum
hęc signa sint masculina & diurna: iure tri-

angulū hoc masculinū & diurnū phibet.
hęc de triāgulo quātū ad substantiā. De Tri-
gonocratore uero asserit hoc triāgulū di-
catū ēē Soli primo & p̄cipaliter: nā licet
Mars domicilii rōem in illo habeat: pp̄ dif-
ferētē quam hēt a triāgulo & a Sole facti-
ōē siue cōditionē ab illius iurisdictiōe ca-
dit. nō tñ solus Sol sed Iuppiter etiam in
illo ratiōē habet: sed quia Sol dici est ef-
fector: ipse iterdu imperare triāgulo phi-
bet: & Iuppiter iteruocā. hęc de Trigono-
cratore. Et de q̄litate & potestate Triāguli
agit. & uult q; hēt aliquid uerū: aliquid estatis:
nō nihil hyemis. nā Aries uernū est signū:
Leo æstiuū: Sagittari⁹ hybernū. hęc de qua-
litate. Potestas uero ē q; Triāgulū hoc cō-
citat uētos borrolibicos hoc est septētriō-
les occidentales: p̄rio pp̄ Iouis rōem, quia
n. Iupp^r domiciliū habet in illo: & ipse uē-
tos cōcitat septētrionales: qui gētales sūt
& fœcūdi: habet triāgularitas hęc aliquid
borei siue septētrionis: habet et̄ secūdo ali-
quid libici siue occidentis: p̄rio quia Mars ha-
bet in hoc domicilii ius: nō Mars tñ quia
cū Luna factiōē habet: nā est uti Luna ip-
sa nocturnus: tñ q; occidentus est: efficit triā-
gulū eiusmodi nō nihil hęc occidenti: recte
igit triāgulū erit borrolibicū. hęc de p̄tate
triāguli. Triāgulū igit primū sua substantiā
masculinū ac diurnū est: sui qualitate uer-
nale æstiuū atq; hybernū: potestate uō bor-
rolibicū. qua rōe factū est ut cū eo p̄cipa-
liter Sol & secūdario Iupp^r. cōueniāt: ita ut
sūt Trigonomatores illi⁹ sint. nō nihil eti-
am Mars habet: quando domicilii ius in
illo possideat: q̄q; Ptolemęus solum Ioui
& Soli dedit ipsum. Sed ambiges cum
Sol ipse cui prima iura triāguli dicata sūt
orientalis sit: cur triangulum ipsum ori-
entale non est. Quidam quorum sunt
omnes fere Arabes triangulum eiusmodi
propter iurā quę primo Soli dedicata sūt:
contendunt esse orientale omnino. Pto-
lemęus uero borrolibicū ipsum facit:
propter rationes dictas. assignat autem
Gręcus sine nomine ratiōem talem. ad
argumentum responsionem eiusmodi. In
lumina ut pore uentorum omnium domi-
ni cum sint: particulares & ceteros uen-
tos non efficiunt: nisi per stellas tanquam

causas particulariores atq; contractiores. unde Iouis stella utpote temperata septentrio-
nalib; uentis accommodat ipsosq; gignit. nā
uerus Aquilo qui iter septentrionē & ortū
collocat: temperatus est. Saturn; Subsolanū
fascitat ob diurnā quā habet factionē: quia
ut iam pueniēdo diximus: cōtrario gaudet
nō simili. Mars Aphricū cōcitāt ab occasu
flantē ob nocturnā quā hēt factionē. Ven;
Australū ob cōplexiōis similitudinē. Sed ga-
oportet in quolibet triāgulo ex dñis domi-
cilioꝝ mixtiones uentōꝝ facere: & in prio-
triāgulo Mars & Iupp; domū habent: ut
ipsum borolibicū dicemus triāgulo: a Io-
ne qdē boreū: a Marte libicū. nā Sol & Lu-
na nō certi definiti uēti auctores sūt: sed om-
nib; generales domini. Hāc rōnē Arabes &
Albumasar & alii oēs nō reflexerūt. nimi-
rū igit q; Astrologi talū nugā sectatores
in fabulas aniles innumeras trūdant. Gre-
ci. n. nullis herēt: Latini externōꝝ auctori-
tatibus nimirū: Arabes sibi ipsis solū: & qd
semel obseruādo offendunt: pro regula as-
signant: & ita omnibus posterioribus cau-
sa sunt errandi. hęc de primo triangulo.

De secundo tri-
angulo. ix.

Secundū uero triangulū per Taurū
Virginē ac Capricornū existit:
ex tribus foemininis signis cōstās:
qd quidē Lunæ dicatū est atq; Ve-
neri: ob dominiū quidē qd ī nocte
habet Luna: ipsi. Lunæ de nocte ad-
dictū est: Veneri uero de die. Acce-
dit ad hęc q; Taurū qdē magis as-
surgit ad æstiuū circulū: Virgo ste-
dit ad æqnoctiū: Capricornū decli-
nat ad hybernū. Est autē & hoc tri-
angulū a p̄dominio australe: pp hos-
pitii rōem quā hēt ī ipso Ven;: qñ
qdē stella hęc similes uētos efficit:
at pp calidū qd & pollentē cōcitāt
uētū. uerū subsolani nō nihil par-
ticipat: pp domiciliū qd in eo hēt
Saturn;: hoc est pp Capricornū

unde & ipsum cōpositū effectū nō
tropicaliōicū secūdū cōtrariā positio-
nē primo phibet. nā & Saturn; ip-
se eiusmodi efficit uētos: p̄cipās ē
iple orientalis non nihil ob fa-
ctionē quā cum Sole habet.

Secundū uero triāgulū quo qdem ad sub-
stantiā foemininū & nocturnū est cum cō-
stet ex Taurū Virginē & Capricorno: no-
cturnis & foemininis signis. quo uero ad
trigonocreatores: dicatū est Lunę & Vene-
ri: hęc nāq; sunt (ut Grecus ait) quę ob fa-
ctionis similitudinē eo gaudēt. nam & si
Saturnus in ipso domiciliū ius habeat: cū
cōtrarię factiōis sit: in illo tñ iura triangu-
laritatis non possidet: ut in Marte dixim;. Sed
cum Luna p̄stet nocti: triāgulū eius
modi de nocte sibi uendicat: Ven; de die.
Quo uero ad qualitātē: per Taurū aliquid
æstiuū habet: p̄ Virginem non nihil autū-
ni: per Capricornū magnā partē hyber-
ni habet. Quātū ad potestātē notropicaliōi-
cū est: hoc est oriētale australe: a Venere
qdem: quę in illo domiciliū rōem habet
aliquid australis habet. a Saturno uero
habet non nihil orientalis. a p̄dominio
est australe: nam & ipsa Venus in eo plu-
res rationes habet. quę ratio docet hoc tri-
angulū esse meridiale: nam licet Luna
ipsa occidua ius habeat maximum: lumi-
naria ipsa cum sint domini totius: non di-
gnātur dominia partū sortiri ut dicit Gre-
cus & Maternus: propterea e Venere ipsa
accipit regionem. Itemq; patet non Mar-
tem in hoc triāgulo partem habere: sed
Saturnū. nam licet Mars cōditione si-
ue factiōne concordet ipsi Saturno hos-
pitii rationem in eo habet: quę est multo
p̄sentior.

Tertium uero triangulum est per
Geminos Libram atq; Aquariū:
ex tribus masculinis signis cōstās:
hoc autem cum Marte qdē nullam
rationē habet: sed cum Saturno &

De tertio tri-
angulo. x.

Mercurio: pp dōicilia q̄ i ipō hnt. p̄dominātib9 qdē pp factiōis similitudinē de die qdē Saturno: de nocte uero Mercurio . & ē signū qdē Geminor9 ad æstiuū assurgēs: Libra uero ad æq̄diariū: Aq̄rius autē ppe hibernū. Insup et eiusmodi triāgulū a p̄doio subsolanū est pp rōem quā in ipso hēt Saturn9: cōmixtim uero borapelioticū: pp diurnā factiōnē in q̄ cū Saturno Iup̄ cōueint.

Tertiū triāgulum quo qdē ad substantiā ē masculinū & diurnū: qñ constat ex signis masculinis diurnis: quo uero ad trigonocreatores: dicatū ē Saturno d̄ die: Mercurio de nocte: q̄ iura domiciliū i eo hnt. cū Marte autē nullā rōem hēt: cū neq̄ cōditionem neq̄ domiciliū rōem. Quo uero ad q̄litate hēt q̄q̄ æstiuū pp Geminos: nō nihil autē: ni pp Librā: & aliqd̄ h̄yemis pp Aq̄riū. quo autē ad potestātē a p̄dominio est subsolanū atq̄ orientale: pp rōem quā in ipso hēt Saturnus: cōmixtū uero borapelioticū: pp diurnā factiōnē i q̄ cū Saturno Iup̄ cōuenit. Iup̄ p̄. n. ipse p̄iceps eius cōditionis facit ipsum aliq̄ ex pte boreū. Mercuri9 q̄q̄ domiciliū rōem hēt: ueti t̄m rōem nullā definitā hēt: sed uarios uētos cōcitāt. qua rōe euenit ut Iup̄ cōmunis p̄iceps sit: pp similitudinē factiōis quā hēt cū signis & cū Saturno. Ven9 et si domiciliū hēt: ab eo cōditioe differt. Sol uero nō hēt nisi unū triāgulū: ueluti uob̄ domiciliū. & quia Saturn9 in hoc domiciliū rōem hēt: & factiōis similitudinē: Iure h̄ a p̄dominio facit orientale siue apelioticū. nā q̄q̄ Ven9 domiciliū rōem i eo possideat: t̄m pp differētiā factiōis huic regionē nō p̄bet: Mercuri9 uero uulli regiōi ascriptus ē pp ancipitē quā hēt naturā.

Quartū uero triāgulū: qd̄ est p̄ Cācrū Scorp̄iū ac Pisces: iter reliquos t̄m Marti d̄putat: & pp foeminini cōditionē: & pp rōem quā i ipō domiciliū hēt. Condominatur autem

in ipso & pp factiōnē & ob foeminā conditionē: quā ipsi9 signa hnt: nocte qdē Luna: die uero Ven9. & est ad æstiuū circuitū Cācer: Scorp̄iū ad hibernū magis: Pisces ad æq̄diariū. Itēq̄ eiusmodi triāgulū a p̄dominio libicū ē: pp iurisdictionē quā i ipso Mars & Luna hnt: cōmixtim uero notolibicū: pp partē dñi quā in eo Venus sortitur.

Quantū triāgulū quo qdē ad substantiā ē foemininū: noturnū pp signor9 cōditionē: quo ad triāgulatores iter ceteros planetas d̄putat Marti & nocte & iter diu: qñ & domiciliū rōem & factiōis i illo habeat. Verū q̄ i singulo triāgulo expedit aliū planetā esse dominii p̄cipē: assumunt & Ven9 & Luna: in diurna qdē genitura Ven9: in nocturna Luna. Quo uo ad q̄litate hēt æstiuū quicq̄ pp Cācrū h̄yernū uo nō nihil pp Scorp̄iū: ueris aliqd̄ pp Pisces. Quo autē ad potestātē a p̄dominio ē libicū occidentale: pp iurisdictionē quā hēt Mars & Luna: cōmixtim uo notolibicū pp dominii p̄tē quā in eo sortit Venus. Arabes autē errāt cū uelit triāgulum eiusmodi Veneri d̄putari de die: Marti uo de nocte: & p̄iceps de nocte & d̄ die sit Luna. uidef. n. (ut dixit Pro.) soli Martiē d̄putatū pp duas rōes quas in illo hēt: hospitii uidelicet & factiōis. Venus autē soli factiōnis rōem hēt. Luna luninaf cū sit p̄cipalliter: uni t̄m triāgulo p̄est. Errāt et q̄ eiusmodi triāgulū faciūt septentrionale. Pro. autē a p̄dominio facit ipsū libicū: mixti notolibicū: libicū qdē e pte Martis & Lūe: notū pp Venē. Ex iis patet recte eiusmodi auctoritatē ēē nūcupādā triāgulū: p̄rio a trinatio numero signor9 e q̄b9 cōstat: sc̄do a trinatio numero circuitor9: qñ omne triāgulū eiusmodi trinitate circuitor9 q̄b9 sect9 est signifer p̄cipet. nā omne signū uel est æstiuum qua rōe tropici nō nihil hēt: uel equinoctia & aut h̄yernū. Iure itaq̄ quodlibet horū trinitatē habet: qua triāguli rōem sortitur: qd̄ optime Ptolem̄us ipse exposuit: declarans in singulo horū unū signū esse æstiuū ut tropici æstiuū quicq̄ habeat: aliud equi

B u

De quarto triangulo. xi.

LIBER

noctiale ut equoq; circuli nō nihil parti
cipet: aliud hybernū ut tropici hyberni ali
qui teneat. ex qbus trinitas circuloꝝ: qui
bus omnis signifer diuidit̃: surgit. Qua
rōe fit ut recte triāgulū sit: tū a numero si
gnor̃ trino: tum a trinitate circuloꝝ. Hec
sunt quę a Ptolemęo de triāgulis habētur.

De altitudi
nibus. xii.

Iurisdictiones planetarū q̃ altitudi
nes dicunt̃: talē habēt rōem. Cū. n.
Sol in Ariete cōstitutus: in sublimē
atq; septētrionalē hemicycliū assur
gat: in Libra uero collocatus: in hu
milē atq; australē declinet: iure Ari
etē tanq̃ altitudinē sibi deputarūt:
tū q̃ dies tūc fieri masculus inci
pit: tū q̃ naturalis eius calor incre
scit. Librā uero cōtrarias ob causas
tanq̃ humiliatōnē illi statuūt. Sa
turnus uero iterū ut ad Solem dia
metram statim onem habeat: ut et in
domicilis dictū est: in Libra quidē
cōtraria rōe exaltat̃: in Ariete uero
deicit̃. nā ubi frigidū imminuit̃:
ibi calidū increfcit: atq; cōtra ubi
calidū imminuit̃: ibi increfcit frigi
dū. Luna uero argumēto q̃ postq̃
in Ariete Solis altitudine cū Sole
ipsa coiuerit: primā facit appetitōnē
atq; principiū incrementi luminis: tāq̃
in altitudine in Tauro qd̃ sui triā
guli primū existit signū: exaltari i
eiusmodi Tauri signo asserūt: eiici
uero in Scorpio illi diametro. Post
hęc aut̃ Ioui uetorū septētrionalitū
& scēndorū auctori existēti cū ua
rios cōcitet uetos: qñ in Cācro ma
xime septētrionali cōstituit̃: ob po
testatē quā habet i eo: rōnabiliter
deputat̃ Cācrū exaltationē: Capri

cornū deiectionē. Mars sua natura
exusti uexistēs: cū urētor fiat quo
ties ipse in Capricorno collocet̃: q̃
tūc australior maxie fit: iure exalta
bit̃ eo i signo i quo diicit̃ Iupp̃:
qd̃ exaltatiōi Iouis cōtrariū est: de
iciet̃ uero in Cācro. Rursus ip̃a Ve
nus humefactiua existēs sua natu
ra: & potissimū i Piscibus i qb̃ uer
nalis humiditatis principiū p̃ppers
accipiēs suarū uiriū incrementū: in Pi
scibus altitudinē quidē plucrabit̃: d
iectionē i Virgine. Mercurius uero e
cōtrario exiccatus existēs magis de
pp̃tie in Virgine cōtrario illi signo
in quo siccitas autumnalis p̃zap
parere incipit: iure in Virgine exal
tabitur: in Piscibus deicietur.

Tertia stellarū iurisdictione est: q̃ gręce hyp
soma: latine altitudo: siue exaltatio siue ho
nor: q̃q̃ Iulius Maternus ubiq; altitudinē
appellat. huius cōtrariū gręce est tapeino
ma: latine deiectione: siue humiliatio: siue casus
Maternus ubiq; deiectionē exponit. Altitu
dines uō dicte sūt ob hoc: q̃ cū in ipsis sit
rit stellę i opportunis. s̃gēturę locis: faciūt
beatos: deiectiones eorū miseros: pauperes
ignobiles & inopes. q̃ rōe fit ut stella in si
gno cōstituta i quo altitudinē hēt: recte di
cat̃ ul̃i uir i suo honorē: ut Cęsar cū i solio
sedit. Rōabiliter itaq; signū hypsoma stellę di
cit̃: stella siue planeta i signo altitudinē ha
bēs hypsomacrator: hoc ē dñs altitudinis.
Iis ita expositis de altitudinib; cuiusq; stel
lę agam; & priō d̃ Sole. p̃ ipsū. n. & domi
cilia statuit uagis stellis: p̃ ipsū & cōplexi
onē illarū cōstruxit: p̃ ipsū & mor; & cetera
id gen; ordinauit Pto. Soli igi; Ariete p̃
buit altitudinē siue exaltationē: tū q̃ i ip̃o
cōstitut; incipiat ad septētrionē facē alcen
sionē: tū q̃ calor increfcet p̃ cōtrarias rōes
i Libra dicit̃: tū q̃ ibi cōstitut; i austrū decli
nat: tum q̃ calorē minuere incipiat: ratio
biliter igitur Solis altitudo Arietis: eius

de delectio Libra erit. Hec de Sole. Et de Saturno dicamus. Saturnus contrarius Soli exaltatur in Libra: deiciat in Ariete. Luna non exaltatur in Tauro: quia post coitum factum in Ariete apparet primo in Tauro: & ibidem eius lumen incrementum accipit. propter causas contrarias deiciat in Scorpio. Iuppiter exaltatur in Cancro: quod ibi beneficis & septentrionalibus flatibus validissime conicitur. deiciat in Capricorno contrarias ob rationes. Mars contrarius Ioui exaltabit in Capricorno: quando ibi australis existens urat magis: deiciat per contrarium in Cancro. Venus exaltatur in Piscibus propter humiditatem & uentum quam ibi facit uersionem. deiciat uero in Virgine. Mercurius propter contrariam naturam (est. n. exiccatus) exaltabit in Virgine: quoniam Virgo arida sit: in qua principium autumnus apparet. deiciat in Piscibus. Porphyrus uero alia ratione nactus est altitudinum rationes. nam stelle diurne Sol Saturnus & Iuppiter: nocturne Luna Venus & Mars. Item & communis ut Mercurius: qui utriusque conditionis est. Diurne quidem: quia pollentiores sunt: exaltantur in signis que triangulantur domibus earum. ut quoniam Solis domus est Leo: eiusdem exaltatio erit Aries Leoni triangulum: quia uero Saturni domiciliu est Aquarius: eiusdem exaltatio erit Libra Aquario triangulum. at quoniam Iouis domus est Piscis: altitudo est Cancer Piscibus triangulum. Nocturne uero queque conditionis sunt Lunae: quia imbecilliores sunt: tanto debiliores quanto Luna est Sole debilior: exaltantur in signis que sexangulantur eorum domibus. ut quoniam Lunae domus est Cancer eiusdem altitudo erit Tauro Canceri sexangulum. quia enim Uranus domus est Tauro: eiusdem exaltatio erit Piscis Tauro sexangulum. Martis uero quoniam domus est Scorpius: eiusdem sublimitas erit Capricornus Scorpio sexangulum. at Mercurii quoniam communis est: cuius radii uix apparent & quoniam frequenter occidit: eandem habet exaltationem & domum ut Virginem. deiectiones uero simili ratione signa contraria sunt exaltationibus. Verum Porphyrus non totum signum exaltationem esse stelle asserit: neque totum deiectionem: nam Solem exaltari autumant in Arietis parte. xix. deiciat in Libere

parte etiam. xix. Saturnum in Libere parte. xx. totidem in Ariete. Iouem in Cancro parte. xv. totidem in Capricorno. Lunam in Tauro parte tertia: totidem in Scorpio. Martem in Capricorni parte uigesimo octaua totidem in Cancro. Venetem in Piscium parte uigesima sexta: totidem in Virgine. Mercurium in Virginis parte quita decima: totidem in Piscibus. Ptolemeus uero ut domesticilia & triangula posuit integra signa ita exaltationes. ubi namque partes assereret: fines potuerunt: melius ergo integra signa exaltationes esse debent. quoniam forsitan pariter loquendo stelle in illis partibus attollerentur. practice uero in totis signis: quod fortasse Maternus & Porphyrus sentiunt. Arabes lunares sectiones que Caput & Cauda draconis nuncupantur: exaltant & deiciat asserunt: ut caput in Geminis: & caudam in Sagittario. Sed hec deliramenta sunt apud Ptolemeum Porphyrum & Maternum nec non & Grecum: nec contra hec uolo aliud quam tantorum uirorum auctoritatem. hec sunt que Ptolemeo & Porphyrus & Greco sine nomine de exaltationibus colligunt. Picus obicit his primo inuentum exaltationum fuisse a situ & non a iurisdictionibus signorum. quia Plinius libro secundo historie naturalis asserit: sidera alias altiora: alias inferiora uideri: quam a suo centro apsidas altissimas habent in illis signis. ut Saturnus Libere parte. xx. Iuppiter Cancro parte quita decima. Mars Capricorni uigesimo octaua. Sol Arietis decimanona. Venus Piscium uigesima sexta. Mercurius Virginis quita decima. Luna Tauro quarta. Sic igitur quia in his gradibus ueteres a suis ceteris distare maxime planetas acceperunt: receptum est hoc dogma a genethiacis de altitudinibus planetarum: sed tunc nunc apsidas ipse permutare sint: ratio illa posteritati non congruit. obseruatio. n. docuit apsidas que & auges dicuntur: moueri motu octaue sphere. Secundo confirmat rationem Ptolemei de Solis altitudine: quoniam licet Sole affurgente in primam Arietis partem nobis incolentibus hac celi regionem primo uires caloris incipient diffundi: incolentibus regionem contrariam hoc est plagam Capricorni: tunc contigit ipso accedere in primam Libere parte. Igitur Aries est

LIBER

bis: Libera illis altitudo erit: & ita ratio hæc
 nullam firmitatem habet. Tertio rationem
 altitudinis Lune sic refellit. quia ubi Luna
 cū Sole cōgredere in Tauro: prima eius
 vis apparebit in Geminis: igitur sua rōne al-
 titudo eius erit signū Geminorū: & ita in
 aliis fieri potest. Quarto cōtra Martis al-
 titudinē exclamat: nā cū Capricorn⁹ sit si-
 gnū humidū apud Ptolemē & meridia-
 nū: Mars aridus & occidū⁹: hæc nō cōue-
 niūt. Quinto cōtra Iouē ominat sic: nam
 Cácer frigidissim⁹ ponit: Iuppiter tēpera-
 tus: igitur nō cōueniūt. itēq; nec oēs uolūt aq-
 lonares uētos sciscitari a Ioue. Ampli⁹ uid-
 tur Leonē magis cōgruere Ioui q̄ Cáceri
 primo quia triángulū est Sagittarij domici-
 lio ei⁹: secūdo quia calidū: tertio quia mas-
 culinū & diurnū. Sexto cōtra Mercuriū &
 Venere ita pcedit: Ptolemē⁹ Mercuriū in
 Virgine exaltari asserit: quia Virgo sicca ē
 in qua siccitas autūnalis apparet. Ven⁹ in
 Piscib⁹: quia humidā ē & sub Piscib⁹ ueris
 humiditas incipit. nō hæc rōes friuolę sunt
 q̄ signorū naturis nō p̄ficant hæc an-
 ni quattuor tēpora: sed p̄ accessu & recessu
 Solis. hæc sunt que cōtra Ptolemē ex suis
 lōgis & rhetoricis uerbis collegi. Refellit
 uero regulā Porphyrii: primo pp. Martē.
 Mars nō lunaris est cū sit mascul⁹: nō ibe-
 cillis: cū sit nocturn⁹ ob cōtēperatiā & rea-
 ctionē: igitur mittit radios domicili ad tri-
 angulū: ut diurni planete. Secūdo Porphyri⁹
 nō potest assignare causam cur potius al-
 titudinē habeat Iuppiter in sinistro: Sol &
 Saturnus in dextro: & de aliis minime assi-
 gnari potest nisi uolūtaria. Pro solutione
 igitur primo aduertēdū. stellas exaltari in
 eiusmodi signis & nō in illiusmodi: eē pri-
 mo obseruatiōe inuentū: deinde rōe cōpro-
 batū. Mathematici, n. qui coelestes res se-
 quunt: maiore parte suorū p̄ceptorū obser-
 uatiōe inueniunt: deinde cōiectura rōnali
 inuentionē firmitatē: igitur stelle nō exaltant
 in signis eiusmodi pp̄ tōnestales: sed quia
 tales rōes cōueniunt his exaltatiōib⁹. & hoc
 Pici⁹ nullibi potuit intelligere. cū n. cōfuta-
 uit tōnes credidit cōfuisse obseruatiōes:
 & certe deceptus est. Vltimus aduertēdū
 Solē esse regulā exaltatiōis Saturni & Lu-
 nę: Iouē esse regulā Marti: Venere Merco-

tio. Sol itaq; exaltat in Ariete primo quia
 assurgere incipit ad nos: secūdo quia calo-
 rē augere. hæc sunt rōes. Obseruatio uero ē
 (ut ait Maternus) q̄ Sol in Ariete colloca-
 tus in geniturę cardinibus cōueniētib⁹: ac
 tollit natū ad magistratus insignes. Satur-
 nus cōtrarius Soli exaltat propter cōtrari-
 as causas in Libra. Luna uero q̄ postq̄ col-
 uerit in latitudine Solis: apparere incipit
 in Tauro ibi lumen adaugēs. obseruatiōe
 uero: q̄ Saturnus in Libra cōstitutus: quo-
 ties in cōueniētibus geniturę locis fuerit
 extollit natum in eo euentū: quē sibi Satur-
 nus in genitura ipsa decernit. Luna uero
 in nocturna genitura cū in Tauro fuerit &
 locis cōueniētibus: attollit natum ad insi-
 gnia p̄fectionis. Iuppiter exaltat in Cá-
 cro: quia in illo cōstitut⁹ Aquilonares uen-
 tos ualidissimos concitat: ut annis his ob-
 seruauit in coniunctione triū superiorum
 ubi Mars dominator erat: nam cōcitauit
 frequentes flatorū afflatus ex aquilone
 semper. Obseruatio uero idem docet: nam
 cum Sol in Cácro collocat & in geniturę
 locis cōueniētib⁹: extollit natū pro ratiōe
 quam Iuppiter ipse in genitura decernit.
 Mars autem cū cōtrarius sit Ioui: per con-
 trarium exaltatur in Capricorno. accedit
 q̄ ibi cōstitutus calorem adauget. Obser-
 uatione uero receptum est q̄ Mars in Ca-
 pricorno collocatus & in geniturę locis
 p̄cipuis: exaltauit natum pro signifi-
 cationum suarum ratiōe. Non semel obser-
 uauit Martē in Capricorno & in medio cor-
 lipartiliter cōstitutum: nato p̄stitisse insi-
 gnia p̄fecturę officia: & militares aucto-
 ritates ualidas. Venus uero ratiōe q̄ in
 Piscibus adauget humores: exaltatur in il-
 lis. Mercurius cōtrarius: ob rōes cōtrarias
 exaltatur in Virgine: ubi & siccitas autū-
 nalis apparere incipit. Obseruatione etiā
 idem notauit Maternus. Hęc igitur signa
 exaltationes stellarū sunt ab obseruatione
 & a ratiōe cōiecturali. Ab obseruatiōe qui-
 dem: ut Maternus inquit: q̄ cū in ipsis si-
 gnis & signorum partibus fuerint stelle in
 quibus exaltantur: in oportunis geniturę
 locis: faciunt beatos: in cōtrariis uero mi-
 seros. Cōiectura uero pp̄ cōueniētā affe-
 ctionū: ut dixim⁹. Ex his soluunt rōes Pici:

Prima tollitur q̄ altitudinem non pp̄ sitū ueteres obſuarūt (ut Plini⁹ credit) ſed pp̄ obſuationē & rōnē cōiecturalē dictā. nec Plini⁹ i hoc ē audiēd⁹: cū ipſe oēm re pbat aſtronomiā receperit. Secūda uero tollit: q̄ forſitā incolentes aliā regionē cōtrariā noſtrę exaltationes n̄as nō acceptāt: & ſi acceptāt: forte eſt inuentio hęc ex obſeruationē: in qua potiffima Aſtologie p̄s cōſiſtit. Tertia uero ſriuola eſt: nō. n. Ptoleme⁹ negat q̄ factō coitu i Tauro: apparitio fiat i Geminis: ſed ſuppoſita altitudie Solis p̄ regula: ait q̄ factō coitu i altitudine Solis: apparet Luna crefcere in Tauro: i dō in Tauro exaltaf. mō licet eſſet coitus in Tauro: cremētū in Geminis: cū Taur⁹ nō ſit altitudo: nec Gemini erūt Lunę exaltatio. Et de Marte & Ioue ſimul ſoluūt: q̄ Iuppiter eſt regula exaltatiōis Martis cōtrariā ob cām. Tūc ad rōnem cōtra Iouem facile reſpōdet. nā q̄q̄ Iuppiter habeat plures rōnes cōueniendi cū Leonemō tñ ibi exercef uētos aglonares & extollre natos inuētū eſt. Smiliter & de Marte dicaf. Ad ſextā de Venere & Mercurio (q̄cqd ſit de tēporę rōne) Ven⁹ ipſa exercef opera humoris in Piſcibus inuēta eſt: atq̄ altitudinis uim Mercuri⁹ in Virgīe pp̄ cōtrarias cauſas: igit̄ argumentū nō eſt ad tē. Ad cōſutationes Porphyrii dicendū: q̄ q̄q̄ Mars ſit pollēs: tñ nocturn⁹ eſt: igit̄ oportet eū ſeq̄ conditionē Lunę: ſed Luna habet exaltationes ſexāgulas domibus: igit̄ & Mars. nō n. ex uia imbecillitatis p̄ceſſit in Marte: ſed ex uia cōditionis Lunę. & q̄q̄ ſit maſculinus: tñ eſt de factione Lunę p̄pterea q̄ nocturnus eſt. Illud uero qd̄ addit cur hi i dextro: illi in ſiniſtro domiciliō: exaltationes habeāt: q̄q̄ Porphyri⁹ nō aſſignauit: dici poteſt illud eē ſuppletū p̄ obſuatōes.

De ſinib⁹ uero duo præcipui enarrant̄ modi: unus quidē ægyptius: alter uero Chaldaicus: ad triāgulum dominatus aſpiciens. Aegyptiacus quidem igit̄ generatim diſtorum terminō: nullibi ſeruauit cōſequentiā: hoc eſt neq̄ ordinē

neq̄ quantitatis diſtributionem. Primo quidē in ordine interdum quidem domiciliō: dominis priimas partes dedſcant: interdum uero trianguloum: aliquando autē altitudinum. In exemplo uerbi cauſa ſi domicilia ſectantur: propter qd̄ e Saturno ſeriatim primo in Libra exorſi ſunt & non a Venere: item q̄ cur in Ariete e Ioue & nō e Marte ipſo: Deinde ſi triangula: quā ob cām i Capricorno e Mercurio & non a Venere: rurfus ſi altitudines: quare e Marte in Cancro & non e Ioue: Si autem plures rationes harum habētes ſectantur: p̄pter quid in Aquario a Mercurio triāgulū habente tantū p̄ſe & ſi ſunt & nō e Saturno: cuius quidē Aquarius domiciliū eſt & triāgulū. aut p̄pter quid in Capricorno e Mercurio nullā penitus hoſpitiū rationē habente in eo: primo p̄ficiſcunt: atq̄ in reliquo ordine eandē p̄portionē quis inueniet. Secundo uero & quantitas finiū nullam cōſequentiā habere uidet̄. qm̄ quidē ſecundū unā quāq̄ ſtellarum collectus ex omnib⁹ ſignis numerus: ad quē aiūt tēpora ipſarū diuini: nullā p̄riā neq̄ demonſtratiuā rōnem habeat. Et ſi ipi numero crediderim⁹: qui ex. oī ſūma reſultat mō quo puerſe & cōtra rōnem ab ægyptiis obſeruat̄: frequēter qd̄ & aliter q̄ quantitatis ſecūdū idē ſignū ſi milis numero ſi colliget̄ reſulcabit.

E. iiii

De ſinib⁹ mo
dus ægyptius
xiii.

LIBER

Quod uero persuadere & non fallere de his enisi sunt quidam: quod secundum cuiuslibet climatis ascensionem rationem secundum quancunq; stellam formatam aliquo modo tempora eadem quantitate colligunt: falsum est. Primo quidem quia secuti sunt communem tractatum: & ad planas sumitates de ascensionibus compilatum: & non secundum punctualē rationē ueritati appropinquarunt: secundum quā in parallelo per inferiorē Aegyptū iuentur. Virginis quidem. n. & Libræ signū .xxxviii. utrumque etiā & tertio ponunt ascendere: Leonis uero & Scorpii signū utrumque .xxxv. demonstrati per linearia. quoniam hæc quidem in pluribus quibus .xxxv. temporibus ascendunt: Virginis autē & Libræ signa paucioribus. quin & tale enisi instruerent: nec et uidentur sequita de finibus quantitate apud plurimos apparentē: & plura diuidentur itermetri: & ubi & minutis partium utendo ut saluetur quod dictum est propter hæc. neque iis ut diximus ueritatis consideratione illa habita consonat. uerū cum ab antiquæ traditionis consensu: hæc apud plures referantur: hæc serie subscribuntur. Colligitur autē cuiusque eorum numerus ita. Saturni quidem partium .lvi. Iouis .lxxix. Martis. lxxvi. Veneris. lxxxii. Mercurii. lxxvi.

Quarta iurisdicatio est que grece horia: late fines siue termini dicitur. Hæc est magna autoritas stelle: nam (ut Maternus est autor) cum in finibus suis fuerit stella inuentur: sic est tanquam in suo domicilio constituta.

quod domus amplior sit & per totum signum extensa: fines uero sunt determinate signi partes. unde non male aiunt: qui planetam in finibus suis collocatum: dicitur esse ueluti uirum inter proximos & domesticos: quoniam fines ipsi naturam subeant stelle cuius sunt. dominus uero finis grece est horiocrator. De finibus igitur ipsis sunt tres sententiae. Prima egyptiorum: que communi usui per omnes Arabes decurrit. Secunda est Caldaicorum: quam temporibus hæc nemo sectatur. Tertia est Ptolemei: quam ois studiosus ac bonus Mathematicus & qui uera predicet cupit: amplecti atque sectari debet. & hanc ego: Porphyrius: Grecus: & ois curio: Mathematici tenemus. Modum uero egyptiacum confutat: quod quod sit famosum: nullam habet regulam: quia neque regulari potest quo ad ordinem: neque quo ad quantitatis distributionem. Quod non quo ad ordinem declaratur: quia uel prius signorum partes sunt dandæ: uel oeco d'ipotibus: uel trigonocratoribus: aut hypsometocratoribus: aut his qui plures iurisdictiones in signis habent. si a diis domiciliorum: nulla ratione debuerunt incipere in Libra e Saturno ipso: sed a Venere: nec in Ariete a Ioue: sed a Marte. si a diis triangulorum: in Capricorno non a Mercurio: sed a Venere incipere debuisset si a diis alitudinum: in Cancro e Marte non erat ordinandum sed a Ioue. Si uero a predominantibus: hoc est habitibus plures in signo rationes: non debuissent inchoare in Aquario ipso: qui solum ibi triangulum habet: sed a Saturno cuius est & domus & triangulum. nec in Capricorno e Mercurio: quoniam in illo nullam rationem habeat. Ecce quomodo de ordine nullam seruat regulam. Quod uero de quantitatis distributione errent: patet primo: quia ipsi unicuique stelle tot in signis dederunt terminos: quot unusquisque eorum habet annos maiores. hoc falsum est & non rationale: quia Saturni fines sunt numero. lvi. cuius anni maiores sunt. lvii. Amplius nulla ratio est quod uite anni sint tot quot fines numero. Secundo dato hoc: nulla est ratio in particulari quare Saturnus in hoc signo habeat uerbi causa in Ariete. v. in Geminis. vi. nam si in Ariete haberet. vi. & in Geminis v. ois numerus ex oibus collectus adhuc set uatet annorum debitam quantitatem: ideo quod

universalis collectione posset numerus anno-
rum ex oib⁹ signis unicuiq^{ue} stelle colligi
idem tñ particulari rōne posset everti: collig-
gendo modo diverso ex Ariete & aliis. ut
si in Ariete. vi. & in Tauro. vii. e contra sic
ri posset: & idem numerus adhuc redderet.
Quidam autē dixerūt tot fines dari nume-
ro unicuiq^{ue} stelle quot sunt illorū ascensio-
ria tempora cuiusq^{ue} climatis. hoc cōfutat
Ptolemæus. Primo qā ascensiora tempora
signorū nō possunt esse tot in oibus clima-
tibus & equalia: ut in exēplo demonstrat.
Secundo qā fines sunt absq^{ue} fractionib⁹ &
minutiis: at ascensoria tpa sunt cum gradi-
bus & minutiis graduū. Fit igit ut neq^{ue} or-
do neq^{ue} quantitatis distributio recte collig-
gat. sic igit modus ægyptius nullā habet
regulā: nullāq^{ue} rōnem. Qua rōne patet er-
ror maxim⁹ Mathematicorū nostrorū tem-
porum: q^{od} oēs eorū prædictiones fundant in
finibus ægyptiis. nam falso constituto fun-
damēto: dilatāt error milies in fine. Et de
ægyptiis finibus hæc pauca raptim tetigis-
contentus translatione solum: quando in
illis nulla sit vis neq^{ue} utilitas.

modus chal-
daicus .xiiii.

Chaldaicus uero modus & si sim-
pliciore & maiore quādam hēat
fidem: tñ nō ita sufficienter ad triā-
guloꝝ quattuor dñatus cōsequentia
& quātitatis distributionē habere
censetur. quare itaq^{ue} & sine descri-
ptione facile quispiam de eis expli-
care pōt. In primo qdem. n. triāgu-
lo Arietis Leonis & Sagittarii: qd
eandē diuisionem p signum apud
iplos habet: prim⁹ qdē fines acci-
pit primus triāguli dñs q ē Iuppi-
ter: deinceps cōsequēter qui est secū-
di cōsequētis trianguli: ut Venus.
postea cōsequēter qui trianguli ter-
tii Geminorū dñi sūt: hoc ē Merctu-
rius & Saturn⁹: Vltimūquero Mars
qui est reliqui quātri trianguli domi-

nus. In secdo uero triangulo Tau-
ri Virginis & Capricorni: qd etiā
per signū diuisionē habet: Venus
quidē primus dñs accipit primos
fines: deinceps Saturn⁹ & ē Mer-
curius: post hæc autē & Mars: vlti-
mus Iuppiter ipse. Fere autē & in re-
liquis duobus triangulis idē ordo
tam colligi potest. uerū eius triāgu-
li cuius sunt duo dñi: dico autē Sa-
turnū & Mercuriū: primū qdem
iuxta ordinis quātitatem: iterdiū q
dem accipit Saturnus: internoctu
uero Mercurius. Quantitas uero
simplex particularis est quādamodū
diximus iuxta pgressionē ordinis
primorū: itaq^{ue} quātitas finiuū cuiusq^{ue}
unā semp ptem demit e primo or-
dine. distribuūt itaq^{ue} prio cuiusq^{ue}
triāguli dño viii ptes: secundo. vii.
tertio. vi. quarto quinq^{ue}: ultimo qē
tuor: numero uidelicet ptiū. xxx.
signi perfecto. colligūtur itaq^{ue} Sa-
turni ex his oibus interdiū quidē
ptes. .lxvi. Iouis ptes. .lxxii. Martis
lxix. Veneris ptes. .lxxv. Mercurii
quidē interdiū ptes. .lxvi. interno-
ctu autē. .lxxviii. Verū horū finium
celebriores eē fatemur qui sunt se-
cundū ægyptiū modū: tum q^{od} cō-
sentaneæ per ægyptios codices uti-
li descriptione obseruati sunt: tum
q^{od} cōueniūt ptiū iplosū finiuū ut
in oibus quatenus i genituris ab
ipsis per ordinaria exempla accipi-
unt. q^{od} suarum cōscriptionū neq^{ue}
ordinem iplosū neq^{ue} numerū demo-

strant. qua ratione fit & rationaliter: ut ancipitem illum faciant: & dubitationem quantum ad ordinem illorum non paruum.

Chaldaici uero quo quidem ad ordinem stantur dominos triangulorum: & ita terinos primos primo trianguli domino tribuit: secundos domino secundi trianguli: tertios domino tertii: & sic consequenter usque ad finem signi semper per reliquos trianguli domino tribuendo. simili ratione & de secundo & tertio & quarto triangulis faciunt. uerum ubi domini essent duo. ut in trigulo Geminorum Saturnus & Mercurius: Saturno primo tribuit in diurna genitura: Mercurio uero in nocturna. haec de ordine. Quo uero ad quantitatibus distributionem: primo domino partes. viii. afferunt: deinde. vii. semper e primo unam demendo prem donec signum compleatur. ut primo. viii. domino secundi trianguli. vii. domino tertii. v. domino quarti quatuor. quo uidelicet partium numero signum ipsum compleatur. Hic est Chaldaeorum modus siue regula: cuius tabellam non describitur: quia facile per regulam memoria tenetur. Verum quoniam modus Chaldaeorum facilius sit ac rationabilior: tamen ille aegyptiorum ab antiquis pluribus temporibus per libros commemoratus est: item & in genituris magis obseruatus. quoniam contra ipsum faciunt rationes dictae: quibus modus ille ambiguus & fallax redditur: ut ait Ptolemaeus. Ex quibus patet Ptolemaei aegyptii modum non tenere: sed utrosque confutat: afferens primum aegyptiorum esse magis obseruatum: hinc Chaldaeorum rationabiliorē. Hos mos raptim cucurri contentus translatione solui: quia in eis nulla est uis nec utilitas: cum Ptolemaeus expressis confutat: atque illos usum prohibeat dicit.

Regula Ptolemaei de finibus. xv.

Inuenimus tamen iam in libro quodam antiquo atque pluribus in locis consumpto: qui & ordinis & quantitatis distributionem naturalem atque consonam rationem continebat: ipsorum cum dictis genituris macrographias: atque consoni collectorum numeri inuentionem

per antiquorum conscriptionem: & quoniam secundum libri enarrationem praetactio illa erat ualde oblonga atque cum abunda quadam demonstrationes nihilominus incognita ob libri consumptionem: potuit tamen tandem nobis ipsorum generalē rationem insinuare: conferente ad hoc ipsorum finium tabulari descriptione: praecipue quia in fine libri tabella illa fere illaesa coextendebatur. Forma autem omnis ipsorum adiectionis modo isto se habet. in ordine secundum quodlibet signum altitudines: triangula: atque domicilia assumebant: stella duas hospitium rationes in signo ipso habente generatim semper praeposita: etiam si malefica sit. nam ubi ratione hac non significant: maleficae omnes ultimo loco collocabunt: altitudinum tamen domini primi: deinceps domini triangulorum: demum domiciliorum domini iuxta signorum seriem semper accipiuntur: semper praeterordinatis duas hospitium rationes habentibus ei qui in signo unam solam habet. Caeterum tamen & Leo cum luminum domicilia sint postquam luminariibus fines non tribuunt: maleficis distribuunt: ut ordo ipse magis seriet: Caeterum quidem Marti: Leo uero Saturno. in quibus ipsis & praeterprio ordo praebet. In quantitate uero finium ut nihil tandem inueniatur: secundum duos modos fit: aut secundum signi dominum: aut secundum eos qui deinceps sunt tamen quartum usque: beneficiis quidem hoc est Ioui & Veneri

cuiq; partes. vii. Maleficis uero ut Saturno & Marti: cuiq; ptes qnq;. Mercurio uero: cōmunis cum sit: partes. vi. p cōplemento ptiū signi. xxx. dum tñ ipsor; aliqui penitus rōnes hospitii nō habeāt in signo duas. Mercurius. n. cum Luna fines hñte nullos: ptem dñatus accipit eius trianguli quod est Cācri. Adiciat itaq; cuiq; ita i eodem signo se hñti iis quæ cōsequenter sunt usq; in quartū pars una: q; pūcta supscribant. auferunt uero a reliquis tantū ea quæ duplicib; præposita erant: frequēter tñ a Saturno: deinceps a Ioue: quia motus horum tardior ē. sed finium talitū expositio hæc est. Sunt autē ex horum collectione: Saturni quidem ptes. lvii. Iouis uero. lxxix. Martis lxxvi. Veneris. lxxxix. Mercurii. lxxvi. totiq; autē significari ptes. cccx.

Ptolemæus autē asserit se inuenisse librū nimis senio affectū: quē uix legere poterat ppter multā cōsumptionem: ubi tres modos inuenit finium: egyptior; chaldeorū: & regulā quā nūc subcripsit: quæq; in principio librū erat uix legibilis: in fine uero quæ tabella ubi computati erant: illa erat: atq; epilogus pfectus: tandē regulam & rōnem finium inuenit. Duo igit de terminis transigamus: ordinē: & quantitatis distributionē. Quoddem ad ordinē Ptolemæus sectat altitudines: domicilia: atq; triangula: & querit in signo utrū stella habeat rōnes hospitii duas uel unam: sit ne bñfica an malefica. nā ubi duas hospitii rōnes stella in signo habuerit siue bñfica siue malefica sit: semp primos signi terminos accipiet ob iurisdictionū efficaciam. ubi uero unam tantū: unū solum pprehendat: sit ne bñfica uel malefica stella ipsa bñfica n.

preponenda est generatim qdam in oib; nisi in Cancro & Leōe: nam quæ lumina fines nō hñt: loca illor; abo maleficis tribuuntur: Marti qdē Cancro: Leo uero Saturno ppter factionū similitudinē. hæc de ordine. De quāritate uero dicamus: q; bñficæ stelle signi capiunt usq; ad ptes. vii. maleficæ uero qnq;. Mercurius ptes. vi. q; natura sit cōis inter maleficas & bñficas: ideo numerus medicū nactus ē. uerū ubi stella plures hospitii rōnes habet: nō ordine modo sed etiā quāritate præfert. augebit. n. ei unū gradus: quē aut a Ioue: aut a Saturno demet. nam cum hi tardiores sint: minor; terminor; numero gaudēt. Illud quoq; ne nos prætereat: q; altitudo præferat: ideo post triangulum: demū & domiciliū. hæc de quāritate. Ut uero regula. hæc ordinis atq; quāritatis pateat: exemplum capiamus: ut Grecus sine noie copiose. accipit. Arietē itaq; constituat imprimis: & quæ hñeant rōnes: & inuenio Martem & Iouē. Sol. n. & si rationem habet: terminos in signo capit nullos: sed quæ Martis domiciliū: Iuppiter. trianguli habet: estq; triangulū prius exaltatione & domicilio: atq; & Iuppiter bñficus: ipse primus assumetur. postea quæro quis in Tauro rōnes habeat: & inuenio. Venere duas rōnes habere: trianguli & domiciliū. ideo assumet secūdo loco: dabimusq; in eodem Arietis signo terminos secundos: & e. Ioue pars una demet: & eam Venere adiciem: qua rōne Iuppiter in Ariete ptes primas habebit. vi. Venus uero. viii. Item eodē ordine accipio Geminos: & cū Mercurius plures habeat rōnes: capiet in Ariete tertios terminos: cui addo ptem unā: quæ bipas in Gemis habet rōnes: & aufero illam a Saturno: & sic septem partes habebit. redeo iterum ad Arietem: quæ nō licet transgredere tertium signum. ita. n. iubet fieri: in quāritate q; uniuersales anni horū iuxta hanc numerum assignate sunt: & cōperio Martē habere rōnem: & ita ei ptes quinque assero. Saturno uero habenti triangulum in trinis signis ultimū: reliquas ptes tribuo quæ ad cōplendū numerū. xxx. quo signū Arietis cōstituit. hæc de Ariete. Et de Tauro horū creatorib; agamus. in Tauro Venus cū ptes sit hospitii rōnibus: capiet prius Tauro ter

tinos numero. viii. delceps inuenio Mer-
 curij binas in Geminis habere rōnes: do-
 mus & trianguli: quare capit secundas ptes
 vii. tertio uenio ad Cancrū: & Iouem inue-
 nio: q̄ cum exaltationē habeatque domū
 & triangulo preponit: accipit tertio ptes
 vii. cum neq̄ auferendū neq̄ addendū sit
 & cum non liceat Cancrū excedere: q̄a est
 tertius a Tauro: itaq̄ ad Taurū effec̄t rededū
 dum. sed cū nulla apli⁹ stellā p̄fit: que nō
 p̄fuerit: accipio Geminos: in q̄bus cū Satur-
 nus triangulū hēat capit ptes quatuor: atq̄
 ultio quatuor Mars q̄ ipse in Cācro tri-
 trus est: abstuli uero tam a Saturno & Mar-
 te tribuendo singulis quatuor ppter cām
 dictam. hęc de Tauro. Impleto Tauro ue-
 nio ad Geminos: & pro tauro accipio Ve-
 ninos usq̄ in Leonē: quo q̄dem signorū tri-
 nitas seruet: & accipio Mercuriū geminas
 in ipsīs rōnes hātem: ideo tribuo tibi pri-
 mas ptes. vii. deinde ad Cancrū & inuenio
 Iouem & Venere: Venere q̄dem triangu-
 lum & Iouē exaltationē hātem. ideo Iouē
 secundo tribuo ptes. vii. Inde ad Leonem
 transeo: & inuenio Iouē qui tantum habet
 triangulū: sed q̄a accepit: redeo rursus in Ge-
 minos: & cū Saturnus habeat triangulū:
 capit ptes quatuor unā auferēdo: ac ultimo
 Mars cū triangulū habeat in Cancro: ac-
 cipit ultimas q̄nq̄. hęc de Geminis. Et de
 Cancro transigamus. in Cancro Mars ha-
 bet triangulū & humiliationem: ideo capit
 ptes primas sex: deinde in Leone Iuppiter
 habet triangulū: ideo capit. vii. q̄a in trini-
 tate signorū habet exaltationē ut in Cācro
 & triangulū in Leone: deinde in Virgine
 Mercurius habet geminas rōnes: ideo ac-
 cipit ptes. vii. deinde in Cancro Genus ha-
 bet triangulū: ideo capit ptes. vii. reliqs tres
 ptes Cancrī tribuo Saturno: nullam in tri-
 nitate signorū hāte rōnem: hęc de Cācro.
 Et de Leone dicamus: q̄ Saturnus accipit
 partes. vi. Mercurius. vii. pp Virgine. inde
 Genus. ptes. vi. Iuppiter ptes. vi. atq̄ Mar-
 ti reliquas. relicta est igitur a Venere pars
 una pp humiliationē quā habet in Virgi-
 gine. hęc de Leone. At in Virgine: Mer-
 curius capit primo. vii. Genus secūdo sex pp
 additionē Saturni & Martis: q̄ Saturnus
 in Libra exaltationē & triangulū habeat:

Mars in Scorpio domiciliū & triangulum,
 sed q̄a Iuppiter in ipso signorū trinitate
 nullā habet rōnem: ex eo demo relinques
 ptes q̄nq̄. Saturnus etiam sex pp Libram.
 Mars ultimo ptes. vi. ob Scorpiū. hęc de
 Virgine. In Libra uero Saturnus capit par-
 tes. vi. pp triangulū & exaltationē. Venus
 quicq̄ pp triangulū quod habet in Scorpio.
 nam ex ea fit ablatio: apponimusq̄ ptem
 unam Saturno Ioui & Marti. nam Iuppi-
 ter pp Venere capit ptes. viii. pp triangu-
 lum & domū que habet in Sagittario. ul-
 timo Mercurius pp triangulū accipit q̄nq̄
 Mars uero reliqs. Et de Scorpio. Mars cū
 trianguli & domus sit: accipi prio. vi. Iup-
 piter. viii. Venus pp triangulum sumit. vii.
 Mercurius. vi. quia p̄cedit maleficū. Sa-
 turus ultimas tres. in Sagittario accipit
 Iuppiter. viii. pp domū & triangulū. Venus
 vi. ex ipsa nāq̄ fit additio Ioui. Mercurius
 v. Saturnus. vi. Mars. v. pp rōnes similes. Si
 nulli ratione fide ceteris signis secundū
 regulam enarratā: quod explicat nō oportet
 quia tabella ordinē & quātitatis distri-
 butionē p̄culatū ostendit: potestq̄ q̄s idē
 colligere per eandē rōnem. Sed circa finē
 p̄ceptis capitū tria sunt que uident am-
 bigua. Primū cur luminariū nemo te mi-
 nos tribuit. Cui Arabs Ptolemēi iterpres
 respōdit: quia hānt domicilia & signiferi di-
 midia: que regia uocauimus. Gręcus forte
 uult lumina nō habere terminos: quia uni-
 uersales dñi nō merētur dominia priū. for-
 titus sed dominia totius signi. Secūdo ut ue-
 ro quia Ptolemęus preponit exaltationē
 ante triangulū: & ipsū triangulū ante do-
 mum. cuius cōtrariū fere omnes autumāt.
 Arabs ad pauca respiciēs ait Ptolemęum
 non locutū esse secundū positionē ppriā.
 Quod q̄dem friuolū est: cum & Porphyri⁹
 & Gręcus & ipsemet Ptolemęus hos fines
 uocet suos in inscriptione gręca. ideo in ordi-
 ne priū prima est exaltatio: secūda tri-
 angulū: tertia domus. At in ordine totorum
 contra: prima est domus: secūda exaltatio:
 tertia triangulū. Tertiū: ex quo de finibus
 sunt tres modi: quo in opatione utemur.
 Hermes. n. & Dorotheus opant cum egypti-
 ptis finibus: ali cū Chaldaicis: multi cū
 illis Ptolemēi. Arabs uolens concordare:

hoi singie regulis: quā nō nisi stultus ageret. Ideo scias q̄ Ptolemęus ubiq̄ opat cū finibus suis. Porphyrius: & Grecus & p̄s gre: i: & qui recte p̄dicere uolūt: cum Ptolemęi finibus agunt. hęc de finibus.

De locis & p̄nibus: & p̄rio de dodecate
MORUM. XVI.

Ad huc autē & q̄dam per minores his particulas potētatus diuiserūt: loca atq̄ p̄tes nuncupantes: locūq̄ dicētes dodecatemoriū dodecatemorium. hoc ē p̄tes duas & mediā distribuentes etiā dñatum iis: quae deinceps sunt: signis.

Cōpetebat optio magistro (ut inq̄t Grecus sine noie) nō tm̄ uera tradere: sed etiā falsa & inutilia confutare. Quārōne recte Ptolemęus cum uera tradiderit: ut dom̄ exaltationes triangula & fines: nunc cōstat alia /Egyptiorū p̄cepta: ostendēs esse iutilia & nō naturalia. & primo de dodecatemoriis. grece. n. dodecatemorion ps est duodecima signi: hoc est partes due & media. nam. xii. ducta in duo & medium: sunt xxx. quo numero totū signū continet. potest autē dodecatemorion grece: latice uo. decuriū dici a duodenatio numero p̄sum totius signi: & dominus eius duodecurio: ut a centum centurio: & a decem decuratio. Inuenit autē Duodecurio hac rōne: ut primū duodecuriū def dño signi. uerbi cā: primū duodecuriū Arietis detur Marti: secundū def dño signi sequentis: ut Veneri: quę dña est Tauri: & ita distribuentes dñatum secundū subcedentiā signorū. quāq̄ q̄dam ignari primū signū dodecatemoriū p̄beāt dño signi: secundū stellę sequenti: secundū situm orbis: ut primum dodecatemoriū Arietis def Marti: secundū Soli qui subcedit in orbe Marti: tertū Veneri quę est post Sō. Et Ptolemęus distribuit nominatum secundū subcedentiā signorū: ut patet. hęc de dodecatemoriis.

unicuiq̄ consequēter p̄ ordinē chaldeicorum finium distribuentes.

Nunc secūdo qd̄ monomœria: quę & latine Solipartia dici pōt: declarat. Cum. n. signū quōlibet. xxx. p̄tes diuidat: ut cōde libet. xxx. monomœria habet. quęlibet. 9. xxx. signi. monomœria ē. monomœriū uō sine solipartia planeta est: qd̄ dñs est trianguli signi. uerbi causa: p̄tia Arietis pars est primum monomœriū Arietis. Monomœriū illius est primū Trigonocrator Arietis ut p̄te Soli. secundū monomœriū est trianguli secūdi Trigonocrator hoc ē Tauri: & sic deinceps: ut Chaldei de finibus loq̄b̄tur. Dorothęo uero (ut autor est Grecus) primum Arietis monomœriū tribuit cōsigni ut Marti: secundū uero cōsigni secūdi signi. Tauri: uidelicet Veneri. & ita cōsequēter scām ordinē: quę seruabāt Chaldei de triangulis circa fines. hęc de monomœriis.

Verum quę psuabilem & nō naturalē sed inanē glorię rōnem habent: dimittē. Illud uero fide dignum existens: nō omittēmus: q̄ & dodecatemoriōz & monomœriōrum principia ab æq̄noctiis atq̄ tropicis punctis rōnabile est facere: cum autores hoc ipsum maxime demonstrēt. quia naturas & potestates & habitū ipsorū ex p̄demōstratis uidemus a tropicis & æq̄noctiis principiis & nō ab alio quodam cām habere. Aliis. n. suppositis principiis: aut nullatenus naturalis eorū uti ad initia cogemur: aut utentes: intercipere: p̄uaricatis atq̄ alienatis: quę potestates ipsi custodiū: & Zodiaci interuallis.

Cōfutatario
MORUM. XVIII.

Stellę mutant nos mediāte aere. quī etiā aere mutant: etiā & nos affectant. aere enim. sensibiliter mutāt potissime: quoties ad al

De monomœria. XVII.

Alii uero secūdam alias quasdam irracionales ordinationes: partem rursus singulam ab initio stellarū

terum quatuor punctorum receduntur in Sole maxime constat. ipso. n. intrate uel Arietem aut Cancrum: uel aliud tale: manifeste aer mutat. & cum stellæ sint ibecilliores aut pollentiores quàm sunt in earum auctoritatibus uel in oppositis locis: ut sit ut ois stella auctoritas: aut essentialis aut ascititia: seipò re debeat atq; regulari ab auctero quatuor punctorum. qua rone domicilia planetarum regulâ habent e domiciliis luminis: luminis uero e tropicis domicilia habere ceperunt. Itemq; exaltatiões stellarum quinq; ab exaltationibus luminis moderant: he uero ab pgnocio ceperunt ab Aethere. Triangula quoq; per diuisionem ois signiferi in tris circulos constituta sunt in signis. Fines uero p ceteras auctoritates & ordinati & distributi sunt. Recte igitur Ptolemæus oes stellas iurisdictiones affectu hère inicitu ab aliquo quatuor punctorum: siue sint essentialis siue ascititie. Sed cum dodecatemoria & monothoetia nullu hēant ex illis inicitu: uana & nō naturalia uocat. Quibus et patet illud quod de decanis siue facieb' dicit recentiores: esse uanū & nō naturale. multo etiam inanius id quod de nouenariis afferunt. & fallissimū quod de gradibus tradit. nullibi. n. Ptolemæus hos femininos illos masculinos: hos lucidos illos tenebrosos fumosos hos illos uacuos: puteales hos cezmatricos illos: hos fortunā augentēs illos cōpetētes: & ceteros tales accepit. hec .n. nec nālia nec rōnabilia sunt: sed (ut inquit Ptolemæus) hñt uanā oblationē. Sunt qui in signis alias fingūt partitiões: quas sortes uocant. alii partes ut Aegyptii qui sortes cunctorum propemodum infinitas conueuerunt capere. de quibus non parua dubitatio exoritur: quando alii illas utiles esse contendunt: alii uanas: ut Ptolemæus tertio Apotelesmatum libro capite tertio. Verum ne a rāto quesito uacuis manibus recedamus: quid de partibus sensere alii: & quid Ptolemæus afferamus. Quidā igitur partes omnes inter sortilegia reponunt: nihil pēdii esse aliquid affirmantes: argumento uidelicet q; ubi numerus gradū definit: neq; stella est: neq; lumen: neq; aliqua naturalis qualitas: nisi fortasse casu id eneniat. & hi fuerūt chaldei: ut Porphyrius auer est. Hermes omnium planetarū

fortes esse colligendas approbat in eo libro cuius titulus est Panareto: ubi Solis partem agathon demona: hoc est bonum demone uocat. Iouis uero nicea hoc est uictoriam. Veneris: herota hoc est amorem. Martis: tolman id est audaciam. Saturni nemelin hoc est accusationē siue inuidiā. Paulus uero Alexandrinus iis partibus quas Hermes obseruauit: quatuor tantum adicit partem uidelicet filiorum: fratrum: coniugii: atq; parentū. Aegyptii (ut autor est græcus sine nomine in comentationibus libri Apotelesmatum tertii) partes infinitas colligunt: ut cicerum: fabarū: lentis: ordeis: ceparum: & ceterarum rerum id genus. Argumento q; quū duo planetæ eandem rem significant: distantia etiā queret eos est: eandē rem significabit: uerum hec ab horoscopo supputanda est: quādo horoscopus omnis rei principium sit. Sed omnia hec uana sunt: ut Ptolemæus ingrat. nam nullam concedere partem: est & contra obseruationem antiquorum Petosiris uidelicet & Neocephis: in quos fere (ut Materius ingrat) omnis Astrologiæ laus referatur: & contra ratiōem: nam orientē gradum: quem horoscopus uocant antiqui: Soli ipsi respondere ferunt. Et quia Luna est luminare alterum & nocturnū: cōsentaneum est ut alter sit Lunæ horoscopus: ea uidelicet ratione Lunæ respondens: qua oriēs gradus Soli. propterea hunc tantum distate aiunt: quātum Luna distat a Sole: uel cōtra Sol e Luna. Hunc locū clerotyche hoc est constitutionē fortunę uocat Ptolemæus: cuius rei fortitā causa est quia duos quasi horoscopus fecerunt: alterum solarem: alterum Lunarem. Solari quidem animi atq; corporis sortem ascripserunt. Lunari uero externarum rerū. ut a primo nos ipsi: a secundo quę nostra sint factū fortiamur. quare Lunaris horoscopus fortunę cōstitutio nuncupata est: qua ratiōe fit ut una tantū: siue pars siue fors sit: & nō tot. nā hec fortunę pars ut horoscopus Lunę inuenit est: ceteris nullus respondet horoscopus. igit. nulla siue ps: siue fors. patet quoq; ab horoscopo esse supputadam. nam ut e lumine Solis est Lunę: sic e Solis horoscopo erit illa Lunę. Item etiam patet cur e Luna in Solem per precedētia signa: uel (quod

idem est) e Sole in Lunam p sequentia: numerus semper colligendus. nam ut e Sole semper est diurnus horoscopus: siue inter noctu siue interdiu: sic semper e Luna nocturnus erit: siue inter noctu siue interdiu. colligitur autem Lunę cōstitutio: ut Ptolemęus precipit i Apotelesmaticum libro: siue inter noctu siue interdiu: hac ratioe: ut partes siue gradus e Sole in Lunam reperi colligantur: & numerus ille proiciatur ab ascendente per succedētia signa: & ubi numerus definit: ibi est fortune pars: siue sortis constitutio: siue sortis ipsa: & horoscopus Lunę: aut (quod idem est) addant supra gradus collectos qui erant iter ambo loca: gradus uidelicet qui sunt ab initio signi ascendentis & productum proice ab ascendente siue ab initio signi ascendētis: dando cuiuslibet signo partes. xxx. & ubi numerus definit: ibi constitue partem fortune. uerbi causa: atteneat Sol in genitura. vi. partem Piscium: Luna. xiiii. Geminorum: ascendēte uidelicet. x. Arietis parte: numerus partium e Sole in Lunam inter noctu: interdiuq; per succedētia signa erit. xviii. quibus addo partes. x. que sunt a principio ascendētis usq; ad partem horoscopantem: erit numerus ex additiōe productus

xviii. quem numerum ab initio Arietis principio de. xxx. in. xxx. & ubi definit numerus hoc est in. xviii. parte Cancrī: erit sortis locus. Verum Animaduersione dignum de decreto Ptolemęi non esse colligēdas partes tēporum: sed quos gradus equales uocantique sunt partes signiferi nulla ratione habita ad tēpora. ascensoria. has enim partes ubiq; Ptolemęus Moiras uocat quibus signifer ipse per. ccclx. diuiditur. Itēq; illud non pretereundum est: q; aliquando unusmet gradus est horoscopus solaris & horoscopus Lunatis siue sortis locus: quando uidelicet in genitura ipsa Luna cū Sole partiliter coniungitur. tunc enim gradus geniture horoscopans est Solis & Lunę hoc est partis fortune. nā cū nulla sit interminutio intercapedo: nulla quoq; erit horoscoporum differentia: qua ratione unus erit & idem utriusq; horoscopus. Sic igitur patet de partibus quid sentiendum sit: hęc enim determinationē breuibus affert nobis Gręcus sine nomine in libro Apotelesmaticum tercio capite tercio: dicens nō simpliciter sortes increpanit Ptolemęus: sed indemonstrabiles: cū ipse capiat demonstratue dictam sortem. Hęc de locis & partibus & consequenter de secundo libro.

EIVSDEM AVGVSTINI NIPHI ERVDITIO

NUM LIBER TERTIVS QVI EST DE OPV.

LBN TIIIS STELLARVM.

Onueniētia quidem igitur stellarū & decatemoriorum ferre utiq; tot sūt. Sed se quidem proprie uul-

aspicere dicuntur: quoties unaquę earū eandem ad Solem aut Lunam configurationem seruat: quam quidem & eius domicilium ad illorum domicilia. ut quando Venus. u. g. per rōnem sexangu-

lam ad lumina distantiam seruat: uerum ad Solem quidem uespertina: ad Lunam uero matutina: consequēter his quę prius domiciliis.

Stellę cum signis habent naturales quatuor cōuenientias siue similitudines: quę gręce dicuntur synoicēiofeis: ut domi: triāgulin: exaltationē: & fines. quęq; uti si dictiones nuncupantur & aliis nominibus. habent etiam inter se rationes quę opulentię nuncupantur siue habitudines. Sed opulentię dicuntur quando per has stella op-

De facieb' & faculis cęterisq; id genus & prio de facieb'.

lenta efficitur. sunt hę numero. vi. pria est
 uultuspectio siue facies: secunda solii siue
 facula: tertia quadiu: quarta configuratio
 siue coniunctio: quinta quiditas: sexta po-
 testas siue pollentia. Et de prima transiga-
 mus. hęc gręce est prolopon latine facies
 siue uultuspectio: barbare Almuega, est au-
 tem non una ratio: quando sit & Luna-
 ris & solaris. q̄q̄ Gręcus sine nomie: dicat
 q̄ faciei pprietas dicitur: cum planetę in-
 uenti fuerint in signis quę talem seruāt ad
 lumina ambo simul distantiam: quā domi-
 cilia cum domiciliis. uerbi gratia Mercuri-
 us si in secundo signo sit a Sole: & in. xii.
 a Luna per subcedentiam cōputando. Ve-
 nus in .iii. a Sole: in. xi. a Luna simili rōne.
 Mars in. iiii. a Sole: in. x. a Luna. Iupp̄ in. v.
 e Sole: in. ix. a Luna. Saturnus in. vi. e Sole
 in. viii. e Luna ipsa. erunt. n. tūc planetę in
 facie luminū: quia in signis quę talē ad lu-
 mina habent distantia: qualē domicilia lu-
 minū ad domicilia ipsorū. Itemq̄ e Luna
 orientales hoc est orientes ante Lunam: e
 Sole occidui hoc est occidentes post Solē.
 Alii uero (ut Porphyrus inquit) aiunt ge-
 minum esse p̄lopon: & ad Solem & ad Lu-
 nam: asserentes posse planetam alterū lu-
 minum uultuspicere: hoc est esse in facie al-
 terius: etiam si non sit in facie amboꝝ. Lu-
 naris quidem semper est quando planeta
 p̄cedit Lunam & oritur ante Lunam. So-
 laris uero: quādo sequitur Solem & oritur
 & occidit post Solē. Gręcus uero uult pro-
 lopon esse planetę: quando ad utraq̄ Lu-
 mina seruat eam rationem: quam eius do-
 mus ad illorū domicilia seruat. quod Pro-
 lemęus hac in parte aperte sentit. & hanc
 beneo: qui quid Porphyrus uidit. Vis ue-
 ro prolopi siue faciei est quāta est uis do-
 micilii: cum enim stelle quinę sorte sint
 rationem domicilii per distantiam & figū-
 rationem ad lumina: euenit rationabiliter
 q̄ si planetę in genitura fuerint ad lumi-
 na simili ratione: in qua sunt domus cū
 domibus: ut sint acsi in domiciliis collo-
 centur. quando omnis uirtus stelle sit per
 rationem quam ad Solem habet. Quę ra-
 tio etiam docet: ut stella ad utraq̄ lumina
 rationem habeat talem: non ad alterum
 tantum. hęc de facie.

In faculis uero ppriis: atq̄ solis:
 ceterisq̄ id genus: esse dicunt stel-
 læ: quando duobus uel pluribus
 dictorum modorum iis ipsis locis
 conueniunt: in quibus constituun-
 tur. Potestate namq̄ earum ad agē-
 dum tunc maxime adaucta pro-
 pter similitudinem & coactionem
 unigeniæ ipsorum continentium
 dodecatemoriū proprietatis: pro-
 prio in folio constitui atq̄ splende-
 scere dicuntur.

Secunda opulētia est quę gręce lampenes
 hoc est facula siue sedes argentea splendi-
 da dicitur: aut thronus hoc est folium. ui-
 detur autem Ptolemęus cōfundere nomi-
 na uocans indifferenter lāpenen pro thro-
 no & e cōtrario. & tūc ait stellas eē in thro-
 nis siue lampenis: quando in signis in qui-
 bus sunt plures rationes hñt: hoc est: duas
 uel tres dictarum. ut q̄ sint in domo & tri-
 angulo uel huiusmodi. Sunt autē dictę ratio-
 nes quattuor iurisdictiones & facies. Nam
 quando planeta est in facie: & cum hoc in
 signo in quo est habet rationem domicilii
 uel trianguli: tunc in throno uel in lampe-
 ne esse dicitur: quia habet in loq̄ in quo est
 rationem & Almuegam: & sic rationes ad-
 minus duas. Verū Gręcus ait hęc e prin-
 cipum locis esse translata. modo prin-
 cipes habent lampenen hoc est sedem au-
 team uel argenteam: in qua dum sedent: lu-
 cent ut fax. & habent folium siue thronum
 hoc est sedem lignēā sed regalem. ita stel-
 la q̄n est in almuega: & in signo in quo est
 rationem habet: tūc est in folio hoc est in
 sede lignea. habet enim tūc duas rationes
 tantum: ut almuegę & hospitii. quando
 uero est in almuega & in signo in quo est
 habet plures rationes: tūc est in lampene:
 facula: splendore: siue sede argentea. nam
 tunc habet tres rationes almuegę: & duas
 rationes hospitii. hęc de faculis & talibus.

Gaudere uero ipsos dicunt: quā

De faculis &
 foliis ceterisq̄
 id genus. ii.

de gaudio. iii.

do quis nō ad ipas sit signor: i qb9
cōtinēt similitudo: et nō ad eas q earū
dē sunt factionū: facta qdē delōgi
quo magis sic mutua rēptiōe: cōi
cante trī & scdm talē modū similitu
dine ipa: ueluti quū in alienis ac cō
trariē factiōis locis dephendunt:
multū dissoluit peculiaris ipsarū
ptātis: aliā quandam naturā mistā
cōplexione secūdum dissimilitudi
nem cōtinētium signor: pficiente.

Tertia opulētia est gaudiū: qd grēce Cha
ra e uerbo chaero: latine gaudeo siue le
tor dicif. dñr igit stelle gaudet: qñ seruata
aliqua inter eas dnfa & intercapedine: in
alienis iuente sunt domiciliis: nō usq; q
alienē fuerint a locis: sed cōcauerit factio
ne ut cū Venus in domicilio Martis inuē
ta fuerit: & e cōtrario Mars i domo Vene
ris: nā sic iuēte gaudere dñr ga eiusdē sunt
factionis Ven⁹ & Mars. ambo. n. nocturni
Sili rōe si Iupp⁹ In domo Saturni & e cō
uerso Saturnus in domo Iouis. Vex non
una rōne est planetarū gaudiū. nam quū
multiplex sit dignitas: ut domus: triāgulū
exaltatio: & fines. scdm oēs has pnt gaude
re: licet potissimū scdm rōes domicili. Et
ga cōicatio stellarū que est gaudiū est quā
do fuerint stelle ipsē distantes: sed mutuo
se receperit illi factiōe iterueniēte. erit igit
tur stellarū tristitia & dissolutio: qñ in cōtra
riis factiōis locis fuerit oīno differētib⁹. ut
Ven⁹ i domicilio masculio Saturni: Satur
n⁹ i feminino Veneris. nā cū Ven⁹ & Sa
turn⁹ cōtrarii sint: & locis cōtrariis cōstitu
ti: dissolui dñr & cōtristari. Hęc pauca d
his tradit Pto.

Generatim qdē pcedētes ad seqntes
applicari dñr: defluere uero sequē
tes a pcedentib⁹: inter qscunq; iter
media distācia oblonga nō sit. As
sumit aut hoc siue corporaliter siue
scdm signatarū figurarū radiū illd
eueniat: nisi q; ad p ipa corpa appli

cationes & defluuia: & latitudines
ipsorū obseruare utile est: quaten9
solae ipsae applicatōes medii signi
feri circuli ad easdē ptes inuētā re
cipiant. ad eas uero quae p cōfigu
rationes sunt: supuacuū. amplius
hoc fit oībus semp radiis ad easdē
hoc est ad centrū terre: latis: & simi
liter undiq; committentibus.

Quarta stellarū hirtudo est que grēce dicif
synaphe: & aporroia: latine applicatio siue
attactus & defluuium siue sepatio. qñ Por
phyrius superiori lectiōe p synaphen cōiun
ctiōne: & p aporroia adherentiā audierit.
nos uō magis ad Ptolemēi mētem p syna
phen applicatiōne: & p aporroia: defluxi
ōne uolumus. Aduertēdū igit eē planetā
leuem & pōderosum. Leuis ē que celerē uo
cant. ut Iupp⁹ respectu Saturni. Mars res
pectu Iouis & Saturni: Ven⁹ respectu Mar
tis Iouis & Saturni: Mercuri⁹ uo respectu
Veneris Martis Iouis atq; Saturni. Pō
derosus autem siue grauis is ille est: q tar
do motu mouet: ut Saturnus respectu Io
uis: & Iupp⁹ respectu Martis: & in ceteris
idē. Qua rōe euenit ut leuis applicet se pō
deroso: eq; pōderoso defluat. erit igit ap
plicatiō siue attact⁹ qñ leuis petit corpe ul
radio cōiunctiōem pōderosi: dūmō non p
cedat pōderosum pōderosi: magna distātia. Defluit
uero qñ sepat apōderoso infra certū inter
uallū. Cōiunctio uero radio ul corpe ē qñ
pari ptiū numero in signis collocant. Exē
plū sit Sol i Arietis pte. xviii. Saturnus in
Libre pte. xx. tūc Sol petit ptilē Saturni dī
ametrationē p radios. at si Sol sit in. xix. i
bre: peteret cōiunctiōem p corpa. idem Sol.
Exēplum sepatōis: sit Sol i Arietis pte. xx.
Saturnus i libre pte. xix: erit. n. sepatio per
radios. per corpa uero si eodē in signo Li
bre Sol sit. sed pti⁹. xx. Saturn⁹. xix. Por
phyrius (ut mihi uidet) facit dnfam iter se
pationē siue adherentiā & defluxionē siue
defluuiū. uocat. n. adherentiā siue sepatio
nem collesin: ac defluxionē aporroia. est
autem collesis quoties leuis separatur cor
pore aut radiis: siue petat alium siue non.

F i

pe leui et pōde
rosu planeta

planeta leui
applicat pōde
rosu e que
pūten defluu
conpūtio qd sit

De applicati
onibus de flu
uiis aliisq; po
testatib⁹. iiii.

LIBER

At apertiora est quae sepat & alia ponderosa petit. ut Luna sit in Scorpii pte. xx. Saturnus in eiusdem pte pria: Iuppiter in eiusdem pte .xxv. tunc Luna defluit e Saturno in Ioue. Itē sic Luna in Scorpii pte. xx. Saturnus in Aegrii pte pria. Iuppiter in Leonis pte. xxv. tunc Luna e quadrangulo Saturni defluit in quadrangulo Iouis. Sed quia Pro. uoluit haec fieri certo interuallo iter stellas constituto: quartū debeat esse iteruallū eiusmodi: nō eodē mō loquūt. Auctores recentiores Arabē expositorē secuti: uolūt illud colligi ad mensurā dimidii corporis: ut Iuppiter seperari dicit infra spatium .xii. partium: quia eius corporis dimidiat continet ptes .xii. Venus infra partes .viii. simili rōe. Sed ubi Iuppiter pluribus .xii. partibus e Saturno distaret nō amplius in separatione aut defluxione esset: sed in nulla habitudine & in ceteris eodē mō dicat. Porphyrius uero uult in quocumque stellis iteruallū illud esse nō pluribus tribus partibus constitutū quo partium numero nulla quocumque stellarum uno die mouet. in Luna uero .xii. partium illud assignat: quo partium numero uno die Luna moueri potest. Graecus uō sine noie in cometatione huius loci sumat iteruallum illud nō e una rōe in oibus: sed p mēsurā motus diurni planetae celerioris. durat. n. uis coniunctionis uno die. igitur spatio quā leuis peragrat uno die. igitur Iuppiter. coniungi Saturno dicit infra spatium quā uno die pagrat itaque tantū de defluere seperi siue adherere ut quā Iuppiter uno die minutis mouet fere quocumque: coniungi dicit quā nō pluribus quā minutis quocumque distat a Saturno. erit itaque uis coniunctionis Iouis & Saturni infra spatium .x. minutorum: quā ipse uno die ante & uno retro fere .x. minutis mouet: & tāto portio nū siue minorum numero coniunctio paritilis dicit. Defluit uero quā ultra quocumque seperat minuta: quia sic e coniunctione dicit seperari: & totidē minutis applicat. igitur e quocumque ad .x. ante uel post defluere uel applicari dicit. In Marte uero uis coniunctionis erit .xxxii. minutorum: ante & totidē retro: hīc ad gradū unū & minuta quattuor ante uel retro erit uis applicationis uel seperationis: quia Mars uno die minutis circiter .xxxii. mouet. in Sole, Venere & Mercurio uis coniunctionis erit minutorum .lix. ante: & totidē retro: hoc est infra spatium

duorum graduum fere. hīc hoc est ab uno gradu ad duos erit applicatio uel sepatio in Luna uero .xii. graduum ante: & .xii. retro. quia tāto partium numero uno die mouerunt hīc ad tot erit applicatio uel sepatio. Pro. re omisit idcirca modo expositores differunt. supputatores uero coniunctionē uolūt paritilē usque ad minutū horae scdm motus fieri. inde dici separationē uel applicationē. Vtus tñ Pro. ut mihi uidet: & saluo tñz per meliori iudicio: ita est: quod uel iudicium fit p coniunctionē pp thema coniunctionis: uel pp thema alterius rei principii: ut geniturae uel alterius eiusmodi. siquē predictio nes sūt p coniunctionē pp thema coniunctionis Pro. in libro. c. enūtiatorum enūtiatio .lxiii. iquit: cū minutū coniunctionis principii facies: potes de mutatione aeris in mēse illo iudicaf: graece minutū leptordf: nō quē signi sed epis. Qua rōe fit ut tāto caeli spatio coniunctio cōstet quāto motus est p unū minutū: quā in singulis suppurat facile est. ut tra minutū tēporis applicatio uel defluxio agit. Ac si coniunctio est pp coniunctionē pp natale thema uel alia huiusmodi: coniunctio paritilis est p gradū applicatio uel sepatio a gradu usque ad quocumque. Nā apud Pro. locus domicilii thematis est p quocumque ante: & quocumque retro. Ut horoscopus quā Arietis pars: si Saturnus est in pria Arietis pte: itelligit esse in horoscopo: & si .i. x. et in horoscopo. Verū fortis & pollens applicatio siue adherētia & defluxio siue sepatio est scdm tres ptes. nā tāto partium numero durat uis cardinis: ut uis ortus: culminis: occasus: & lmi. Qua rōe euenit ut stellae dicantur corpore uel figura iūctae quoties in una signi pte sint corpore uel radiis. applicatio uō pollēs & sepatio tribus partibus ante & tribus post: quo partium numero est uis cardinis apud oēs. Applicatio uero & sepatio aliquid est quocumque ante & quocumque post. quo partium numero ē uis loci siue domicilii in themate. petere uō coniunctionē est quā planeta incipit orbem corpalem uel splendoris intrare: hoc est quā non distat plus medietatibus ipso corpore. uerbi causa sit Iuppiter in Arietis pte .xii. Venus uero pte pria Arietis: petit corporale Iouis coniunctionem. Si uero sit a Capricorni parte. prima esset: peteret radialem coniunctionem. simili rōe & in cetero

his iuxta numerum partium suorum corporum dicatur ut suo loco diximus. In conjunctione igitur sunt quattuor status. est ire ad conjunctionem: ut quoniam levis incipit ingredi orbem ponderosi. est applicatio prima siue aliqua: quando planeta non differt pluribus quinque gradibus a planeta. est efficacia applicationis: ut quando non differt pluribus tribus. est consuetio quando una parte continetur. omnes autem hi quattuor status sunt in una conjunctione practica. potest enim vis conjunctionis practice in omnibus vis consistere. Sunt ergo hos quattuor status nominibus differetibus uocant. Primum quidem quo planeta petit corpus: uocant accessum. huic contrarium quo dissoluit a corpore: uocant recessum. Secundum uocant applicationem quando per quinque gradus sit iteruallum. huic contrarium separationem. Tertium uocant contactum: quo non differunt pluribus partibus tribus huic contrarium desuuium. Quartum conjunctionem. huic contrarium nomen non habet: quia conuictio una ratione est & simplex. in omnibus uero his statibus: quattuor stelle conjunctionem dicunt: practice saltem. Verum Animaduertendum est in conjunctione per corpora esse obseruandam longitudinem & latitudinem. non enim dicentur conjunctionis nisi latitudine & longitudine coeant. At in conjunctione per radios nulla est necessitas latitudinis. Sol namque (ut Grecus ingit) sub signifero decurrens in medijs signorum orbem efficit articulis quod latitudine secat signiferum ipsum in septentrionalem & australem regionem. Quare fieri potest ut stella stellam attingat per longitudinem quae est ab ortu in occasum: aut e contra: & non per latitudinem quae est ab austro in septentrionem: aut e contra: quia seperari possunt: quatenus una in septentrionem: altera in austrum petens etiam sub eodem signo atque eadem signi parte constituta. At cum per figuram coniunguntur: id euenire non potest: nam stella radios emittit circulariter per totum: ideo latitudo non est utilis in configuratione: sed bene in conjunctione.

Quibus ex omnibus patet quod cum

iusque stellae ipsum quid: ex ipsa propria naturali peculiaritate: signorum continentium qualitate: atquefigurationum ad Solem & ad angulos constitutione: considerandum est ut a nobis id dictum est de iis omnibus.

Quinta opulencia grece est poion: latine etiam quale uel quod. haec autem e tribus colligitur. primo ex ipsius stellae idiotropia naturali. secundo ex signorum in quibus est qualitate. tertio ex constitutione quam habet in configuratione ad Solem & ad Cardines. Ex iis tribus doctus Mathematicus potest stellae quiditatem colligere. Erit igitur stella in sua quiditate: quoniam masculina in signo masculino: in habitu ad Solem masculino ut orientali atque in tractu ad ortum masculino. contra uero foemina constituitur. ut si ipsa foemina sit in signo foemino: in habitu foemino atque tractu foemino. Sunt quidem stellae quae in haeresi: quae Chaldei aut uocant quae est simul in signo: & in tempore masculino: hoc est de die. uel si foemina est in signo foemino & de nocte. ut si genitura sit nocturna: & Venus sit in Tauro: dicitur esse in sua haeresi. sed si diurna: & Iuppiter sit in Ariete: erit in sua haeresi. Voluntatem autem siue haeresem esse per conditionem signi & temporis. Sed pace tantorum dixerit: haerentis quae latitudo (aure Materno) conditionem siue factionem diximus: est indifferenter altero modo: aut a tempore aut a sexu. ut Mars in signo nocturno constitutus hoc est foemino siue de nocte siue de die: esse dicitur in sua factione. Itaque haec indifferenter factionem tam cum Venere quam cum Ioue. cum Ioue per sexum: cum Venere per tempus haec quod est ubique sententia Ptolemei: Graeci & Porphyrus: quae nulla alia ratione approbo: nisi his autoribus: haec de quiditate.

Valoris uero nascuntur stellae: priorum quae orientales ipsae sunt: atque propriis motibus praeposita. haec enim ratione ualidissimae erunt. at occidentales obductae ubi fuerit: ibecilliores.

De valore stellarum a potentia. xi.

F ii

De quiditate cuiusque stellae. v.

LIBER

Secundo uero ex habitudine quā ad ortum habet .nam culminantes aut ad coeli culmen assurgentes: primo ualidissimæ sunt. in ortu uero constitutæ aut ascēdentes ad ipsum: sunt secundo ualidæ: & magis quando in ortu sunt: siue aliter orientali loco cōfigurentur: minus uero i imo terræ. Imbecilles uero omnino erūt: qñ harū rōnū nullo i themate cōstituunt.

Ultimo docet Ptolemæus quando stellæ sint ualidissimæ & quando imbecilles. Est enim græce ualor siue pollētia dynamis: quæ erat sexta pollentia in ordine: quam Recentiores fortitudinē uocāt. dynamis in græce est latine tum potentia tum uis: potētia & etiam & fortitudo. nunc ualor aut pollētia dicat. Nanciscunt autē stellæ pollentiam siue ualorem dupliciter: aut per habitū ad Solem: aut per habitudinē ad ortum: per habitū ad Solem quidem: quia oriētales & auctus motu ualidissimæ sunt. per habitudinē uō ad ortū quia culminantes aut orientes pollentes sunt. iis contrariis constiturrationibus imbecilles phibentur. Animaduersione dignum q tres supremæ stellæ: ut Saturnus Iuppiter & Mars: iuxta equales motus supputando cresunt in motu tempore quo exeunt radios usq; iā sexangulū cum Sole. hinc ad quadrangulū imminuunt. e quadrangulo usq; ad diametrationem sunt omnino repedantes. etiam usq; ad aliud quadrangulū sinistrum repedāt. e quadrangulo sinistro usq; ad sexangulū: motus sunt imbecilles. hinc ad conjunctionem: motu celeres. de Venere & Mercurio diximus iam. Itemq; Animaduertendum (ut Græcus sine nomine ait) loca sic ordinari: ut primo sit coeli medium: secundo ortus: tertio imum: quarto occasus. Post hæc sunt ascensōes: ut post occasum primus sit locus coeli medii: secundus horoscopi: tertius subterranei:

quartus occidui. Post hæc sunt triangula horoscopi: ut post ascensionem occidentis: sit locus dextri trianguli primus: deinde sit locus sinistri. Stella itaq; duabus rationibus nacta est ualorem: & ab habitudine ad Solem: & ab habitudine ad ortum: modo quo explicauit Græc. Sed quæ iurisdictiones & pollentiæ explicatæ sunt ad electionem dominatoris: quædam ad damus de domitatu. & primo de cohospitalibus planetis: q Græce (ut Porphyrius ait) Synocodespotes dñr. Cohospitalis igitur planetæ dicunt: quādo idem signum est huius domicilium: illius exaltatio. ut Mars & Saturnus in Capricorno. Alii uero (ut Porphyrius ait) uolunt planetas chospitari: quando idem signum est huius quidem domiciliū: illi uō triāngulum. ut exemplis patet. Verum ut Porphyrius est autor: dominus domus: qui græce est cecodespotes: dominator q græce est cytiōs: & predominator qui græce est epicratetor: differunt: quemadmodū nauclerus & gubernator differunt. Ideo de iis per ordinem trāsigamus. Alii simpliciter in diurna genitura Solem predominatorem esse asserunt: in nocturna uero Lunam. Porphyrius tamen diligentius sic inquit: in diurna quidem genitura Sol si ad subsolanum ascendit: ipse predominatum nanciscetur: declinante uero Sole in liba: si Luna sit in subsolano: illa predominatum nanciscetur: si superascendat ad horoscopus. at amobus ad liba declinantibus: horoscopus predominatum assumet. in nocturna uero genitura si Luna ipsa ad subsolanum assurgat: ipsa predominatum habebit: si uero ipsa in Liba declinet: Sol accipiet: etiam si sub terra sit: dummodo ad horoscopus feratur. Si uero ambo sub terra sint ipsis cuspidantibus aut ascendentibus ad cuspidēs: Luna predominatum sortietur: propter factionem quam habet in nocte. si uero hæc declinet: ille aut cuspidet: aut ascēdat: ille erit. at si ambo declinent: horoscopus tunc obtinebit. hæc de predominatore qui & dominus figuræ seu genituræ dicitur. Quando uero habes figuræ domum siue predominato-

*chospit
luer 74*

tenet hoc cecodespotes hoc est hospita-
 tor siue dominus signi capietur. nam
 dominus signi in quo est p̄dominator
 hospitator erit. dominus uero termino-
 rum in quibus ille est: cohospitator. Ali-
 os modos Porphyri⁹ narrat: sed quia in
 utiles: nec ipse illos tenere uidetur: subri-
 cui. Videtur autem mihi Ptolemeum ac-
 cipere interdum hospitatorem signi: quem
 cecodespotes uocat: latine dominum si-
 gni: cohospitatorē & signi quem syno-
 codespotes dicitur: qui cum domino si-
 gni aliquam in signo obtinet iurisdic-
 tionem ut fines triangulum aut altitudinem.
 interdum uero domiatorem signi: ut est
 ex quinque qui plures habet in signo de
 quinque rationibus. sunt sex rationes: do-
 minus: exaltationis: trianguli: finium: & as-
 pectus. ut planeta qui habet triangulum
 in signo: & aspiciat illud uel sit in illo: p̄-
 est illi ut p̄dominator. & ante illum qui
 solum habet unam: ut domum aut aliam
 id genus. At si duo planetę equales nu-
 mero in signo rationes sortientur: qui fue-
 rit opulentior erit dominator. quid autē
 sit opulētia & quot: ex hisce didicisti. Par-
 ticeps domini uero siue collega: ille qui
 cum dominatore in signo alicuius hospi-
 tii rationis particeps erit. et si duo equa-
 liter participant: ille erit qui opulētior
 est in illo. Dominator uero non una ra-
 tione est: quoniam sunt dominatores tot
 quot themata. alius enim dominator est
 ecliptici thematis: alius interlunii: alius
 plenilunii: alius quęstionis. Itemque ascen-
 dentis alius: culminis quoque alius: alius
 Solis: alius Lunę: alius partis fortunę. Si
 militer condominatores non una ratio-
 ne sunt: imo tot quot dominatores: quos
 explicare nunc non est necessariū: sed in
 particularibus locis Apotelesmatū. P̄-
 dominator uero simpliciter totius the-
 matis: qui gręce est epicrator: est qui epi-
 crates in hoc est dominatū inter alios pla-
 netas obtinet: sitque in tota figura ceteris
 pollentior: ut qui in signo in quo est plu-
 res hospitii rōnes habet: & in tota figura
 est pollentior. ut si Iupp̄ in signo aliquo
 cōstitutus: ubi plures rōnes quā alii hīs in
 medio cœli eēt: ille p̄dominator thema-

tis. hęc ducem non nulli latinorū uocāt
 chaldaice almutebith. Illud uero non
 ignorandum est Ptolemeum excessum
 p̄dominatus collegisse non e qualita-
 te iurisdictionum: ut nonnulli stulti cre-
 dunt: sed ex numero. Ptolemeus enim
 ubique illas hospitii rationes ex equo acci-
 pit: uolens domum esse equalem altitu-
 dini triangulo & finibus: & e contra: sed
 p̄dominari. quando stella plures has
 in signo habet: ut in libro de nostrarum
 calamitatū Causis dictum est. Iulius ue-
 ro Marcellus dominum geniturę aliter
 accipit: sed quoniam nos ad Ptolemei
 mentem hęc diximus: de his satis. Restat
 ut de Mistura & Exuperatione quedam
 breuibus transigamus: nam copiose in li-
 bro de nostrarum calamitatum Causis di-
 ximus. Accidit in themate mistura stel-
larum: ut in animali mistura elemento-
rum: & ut in mistura elementorum oportet
ut alterum exuperet: e quo mistum
ipsum speciem & qualitatem nascatur:
ita in mistura celesti oportet alterum p̄-
dominari: ut inde sit species euentu-
rum. Primo itaque de mistura. est enim
mistura triplex: configuratoria: iurisdic-
tionaria: atque habitaria. Configurato-
 ria quidem corpore: quando in eodem
 signo collocantur stellę. miscentur enim
 tunc propter naturam signi in quo sunt.
 luminum uero quando inuicem se aspi-
 ciunt: nā sic cōmiscentur lumina ut inde
 mistum lumen contingat. Iurisdictiona-
 ria uero: quando una stella in domo uel
 finibus collocatur alterius: & e contrario
 ut si Saturnus in Ariete: Mars in Capri-
 corno collocetur. Habitaria uero: quan-
 do Sol colligit lumina stellarum. cum. n.
 duo configuratorios radios Soli emit-
 tant: Sol lumina illorum colligēs uel eo-
 rum corpora: uires illorum immiscet. hęc
 demistura. De Exuperatione agamus. In
configuratoria mistura: si a p̄uararia sit
mistio: uel aspectus sūt partiles: aut pla-
ctici. Si plactici: planeta in paucioribus
signi partibus collocatus exuperat pla-
netam in pluribus cōstitutum. ut si Mars
in Arietis parte quinta decima: & Iuppi-
ter in Capricorni parte uigesima. est eni

*mistura stellarum
 in themate est
 sicut in corpore
 animalis mistura
 elementorum
 triplex est mistura*

*Dominus
 cor plan
 to q*

*in exuperatione
 in configuratoria
 mistura uel
 aspectus sunt partiles
 & si uel partiles
 in planis q est
 in partibus
 super eos
 in pluribus*

in partibus vite
 Mars superior. Si uero sint partiles: dexter exuperat sinistrum. ac si multio sit per corpora: si quidem partilis: illa exuperabit: que in signi parte plures rationes hostitii habebit. si plastica: que in paucioribus signi partibus collocatur: superabit que in pluribus. ut si Mars in quinta decima parte Arietis sit: Iuppiter in uigesima: Mars superior erit. hec de configuratione. In iurisdictionaria uero: stella que in decimo erit loco a stella cuiusquam miscet superior erit. Item stella supra terram ei que sub terra preest. Cardinalior & in loco thematis pollentiori collocata: eis que in locis imbecillibus est: ut diximus de locis. hec de iurisdictionaria. In habituarum uero dextra ad Solem prior est. ac si ambe dextre hoc est orientales: que de cimo loco ab altera est: aut que loco pollentiori: aut que sibi uicinior est: primo do non sit combusta aliisque perfectionis rationibus excesserit. hec de exuperatione colligitur ex libro Eruditionum Porphyrii. Græcus uero sine nomine generatim in omni mixtura atque stellarum complexione. stellas superuadere ait: cum paucio-

rum partium sunt hoc est cum in signo in quo est per pauciores decurrat partes. Exuperari uero cum plurium. uerbi causa sit Mars in Cancri parte quita decima Saturnus in Arietis parte uigesima. in hac mixtura configuratoria Mars superuadit Saturnum. idem est si Saturnus esset in Arietis parte uigesima. in conjunctione enim illa Mars superuaderet. Itemque sit Saturnus in Sagittarii parte uigesima. Iuppiter in Capricorni parte quita decima: in hac mixtura iurisdictionaria Iuppiter superuaderet Saturnum. Amplius sit Sol in Arietis parte quinta decima: Saturnus in Cancri parte uigesima: Mars in Capricorni parte duodecima: cum Sol utriusque lumina immisceat: in mixtura Mars superuadit Saturnum: quia in paucioribus est sui signi partibus. Ptolemæus mixturas explicauit tres: ubique tamen obseruat configuratoriam & iurisdictionariam. Sed ab eo non inuenio quid uelit per exuperationem: tamen meus est cum Græco sine nomine. nam ipse fideliter Ptolemæi uerba exposuit: licet breuibus satis.

FINIS,

Impressum Neapoli per Petrum Mariam de Richis Papientem.
 Anno Domini. M. D. XIII. Die uero. xxiii. Aprilis.